

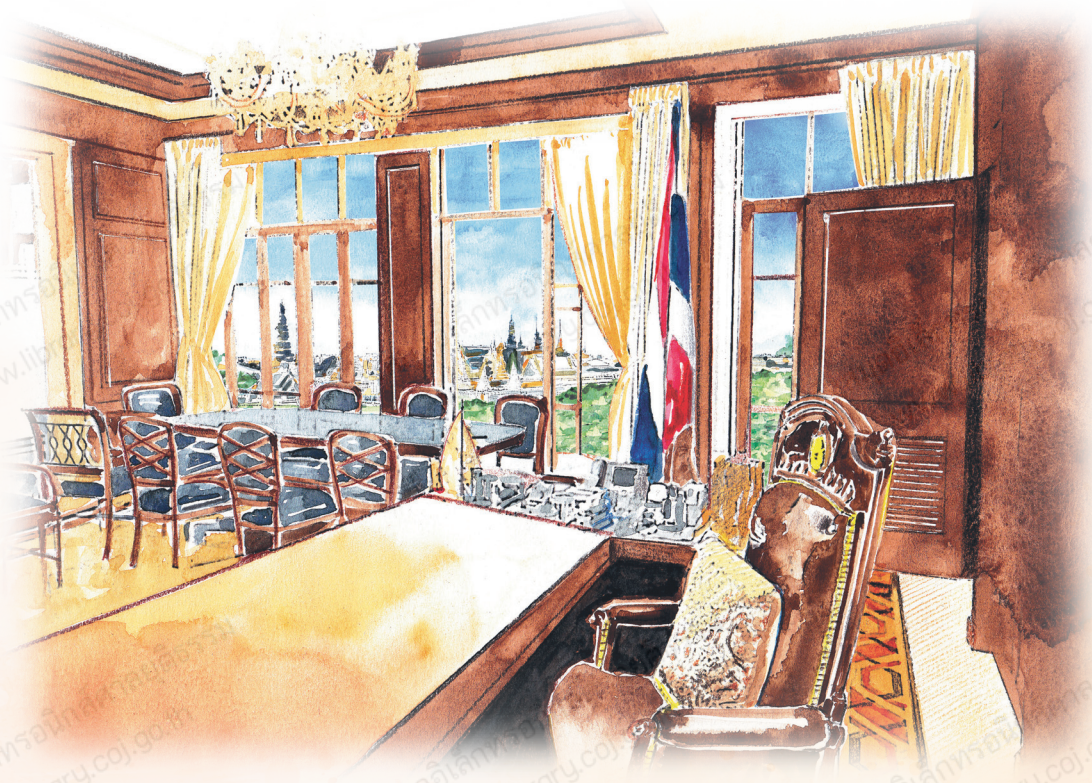
ความยุติธรรม ไม่มีวันหยุด

ไสลเกษ วัฒนพันธุ์
ประธานศาลฎีกา

ความยุติธรรม ไม่มีวันหยุด

คำนำ

“ความยุติธรรม ไม่มีวันหยุด” คำกล่าวของท่านไสลเกษ วัฒนพันธุ์ ประธานศาลฎีกา จากการให้สัมภาษณ์เสนอแนวคิดที่จะให้เปิดทำการศาลในวันหยุดราชการ เพื่อพิจารณาสั่งคำร้องขอประกันตัวของผู้ต้องหาหรือจำเลย กลายเป็นภาพลักษณ์ใหม่ของศาลยุติธรรม ในการทำหน้าที่เพื่อประชาชนอย่างไม่สิ้นสุด และเป็นที่มาของชื่อหนังสือที่อยู่ในมือของท่าน

หนังสือเล่มนี้ได้รวบรวมแนวคิด นโยบาย และผลงานของประธานศาลฎีกาคนที่ ๔๕ ที่ดำเนินมาตลอดวาระการดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๒ ถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๓ โดยเฉพาะบทบาทด้านการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในกระบวนการยุติธรรม การส่งเสริมรักษาสีงแวดล้อม และการนำศาลยุติธรรมให้ร่วมเคียงข้างประชาชนเพื่อก้าวผ่านสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ นับเป็นอีกหนึ่งหน้าอันควรค่าแก่การบันทึกไว้เป็นหมุดหมายแห่งการเดินทางในปีที่ ๑๓๘ ของศาลยุติธรรม

หนังสือเล่มนี้ถูกเรียบเรียงให้จับเพียงบทที่เกาจุดหนึ่งอย่างจงใจ และจบเรื่องสุดท้ายไว้ที่ก้าวต่อไปของศาลยุติธรรมในทรรณะของประธานศาลฎีกา เพื่อเป็นสัญลักษณ์สำหรัการทำงานของประธานศาลฎีกาที่ได้แสดงให้เห็นประจักษ์ว่า นี่เป็นเพียงจุดเริ่มต้นสำหรัก้าวต่อไปของศาลยุติธรรม และศาลยุติธรรมจะไม่หยุดก้าว เพื่อให้ “ความยุติธรรม ไม่มีวันหยุด” อย่างแท้จริง

สำนักประธานศาลฎีกา

๓๐ กันยายน ๒๕๖๓

สารบัญ

บทที่ ๑	ที่มาของนโยบายของประธานศาลฎีกา	๖
บทที่ ๒	ภาพรวมของการดำเนินงานตามนโยบายของประธานศาลฎีกา	๑๒
บทที่ ๓	การขับเคลื่อนนโยบายของประธานศาลฎีกา ด้านการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ของผู้ต้องหาหรือจำเลย โดยคำนึงถึงเหยื่ออาชญากรรม และความสงบสุขของสังคม	๒๘
บทที่ ๔	การขับเคลื่อนนโยบายของประธานศาลฎีกา ด้านการจัดทำแบบประเมิน เพื่อความเป็นเลิศทางการศาล	๓๘
บทที่ ๕	การขับเคลื่อนนโยบายของประธานศาลฎีกา ด้านการพัฒนาระบบการประชุม ปรึกษาคดีในศาลฎีกา	๔๒
บทที่ ๖	การขับเคลื่อนนโยบายของประธานศาลฎีกา ด้านสิ่งแวดล้อม	๔๖
บทที่ ๗	การแก้ไขสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ในภารกิจของศาลยุติธรรม	๕๔
บทที่ ๘	ประธานศาลฎีกากับบทบาทผู้นำในเวทีระหว่างประเทศ การประชุมสภาประธานศาลสูงสุดอาเซียน ครั้งที่ ๗	๖๒
บทที่ ๙	โครงการศูนย์การเรียนรู้ทางด้านกฎหมายและกระบวนการทางศาล ณ ศาลฎีกา	๗๐
บทที่ ๙.๑	ชีวประวัติของประธานศาลฎีกากับก้าวต่อไปของศาลยุติธรรม ในทศวรรษของประธานศาลฎีกา	๗๔
ภาคผนวก		๙๔
ก	รายชื่อระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ข้อกำหนด ข้อบังคับ คำแนะนำ ของประธานศาลฎีกา ระหว่างวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๒ ถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๓	๙๕
ข	รายชื่อหน่วยงาน/ศาล ที่ประธานศาลฎีกาไปตรวจเยี่ยม/ตรวจราชการ ระหว่างวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๒ ถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๓	๙๗
ค	รายการคำกล่าวเปิดการอบรม ปาฐกถา บรรยายพิเศษ และมอบนโยบายการบริหาร ศาลยุติธรรม ระหว่างวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๒ ถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๓	๙๘
ง	รายการการประชุมร่วมกับผู้บริหารศาลยุติธรรม ผ่านระบบสื่อสารทางไกลผ่านจอภาพ ระหว่างวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๒ ถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๓	๑๐๐
จ	รายนามชาวต่างชาติเข้าเยี่ยมคารวะประธานศาลฎีกา ระหว่างวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๒ ถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๓	๑๐๑
ฉ	คำสั่งประธานศาลฎีกาแต่งตั้งคณะทำงานฯ	๑๐๒

บันทึกภารกิจที่สำคัญของประธานศาลฎีกา คนที่ ๔๕

๑๕ มี.ย. ๒๕๖๓

เปิดโครงการ “ศาลยุติธรรมห่วงใย
ฝ่าภัยโควิด”

๑๔ มี.ย. ๒๕๖๓

ออกคำแนะนำของประธานศาลฎีกา
เกี่ยวกับแนวปฏิบัติในสถานการณ์
การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา
๒๐๑๙ (Coronavirus Disease : COVID-19)
ฉบับที่ ๔

๒ มี.ย. ๒๕๖๓

ออกคำแนะนำของประธานศาลฎีกาเกี่ยวกับแนวปฏิบัติ
ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา
๒๐๑๙ (Coronavirus Disease : COVID-19) ฉบับที่ ๓

๑ ต.ค. ๒๕๖๓

ดำรงตำแหน่งประธานศาลฎีกา

สำรวจความคิดเห็น
เพื่อกำหนดนโยบายของประธานศาลฎีกา

๒๙ ต.ค. ๒๕๖๓

เข้าเฝ้าถวายสักการะสมเด็จพระสังฆราชฯ
เนื่องในโอกาสเข้ารับตำแหน่ง
ประธานศาลฎีกา

๒๘ ต.ค. ๒๕๖๓

ตรวจเยี่ยมศาลจังหวัดสิดัว สาขาปากช่อง
และสถานที่ก่อสร้างสถาบันพัฒนาข้าราชการ
ฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมแห่งที่สอง

๒๔ มี.ย. ๒๕๖๓

ออกคำแนะนำของประธานศาลฎีกาเกี่ยวกับแนวทาง
สำหรับการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในสถานการณ์
การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ พ.ศ. ๒๕๖๓

๒๓ ก.ค. ๒๕๖๓

รับมอบโล่เกียรตินิยมในฐานะศิษย์เก่าดีเด่น
จากนายกสมาคมมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

๑๙ มี.ค. ๒๕๖๓

ออกคำแนะนำของประธานศาลฎีกาเกี่ยวกับแนวปฏิบัติ
ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา
๒๐๑๙ (Coronavirus Disease : COVID-19) ฉบับที่ ๒

๗ ส.ค. ๒๕๖๓

เป็นประธานในพิธีวางพวงมาลาถวายสักการะ
และบำเพ็ญกุศลทักษิณานุปทาน
เนื่องในวันพี ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๓
และต้อนรับคณะอดีตประธานศาลฎีกา
และอดีตข้าราชการตุลาการในศาลฎีกา
ในงานเลี้ยงรับรอง “วันวาน...วันนี้ ที่ศาลฎีกา”

๒ - ๔ มี.ค. ๒๕๖๓

ตรวจราชการศาลยุติธรรม
ในภาค ๘ ณ จังหวัดภูเก็ต

๕ มี.ค. ๒๕๖๓

ออกคำแนะนำของประธานศาลฎีกาเกี่ยวกับแนวปฏิบัติ
ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา
๒๐๑๙ (Coronavirus Disease : COVID-19) ฉบับที่ ๑

๘ พ.ย. ๒๕๖๓

เข้าเฝ้าฯ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า
กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี เสด็จลงแทนพระองค์
สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ
พระบรมราชชนนีพันปีหลวง
เนื่องในโอกาสเข้าเฝ้าฯ ถวายพระพรชัยมงคล

๗ พ.ย. ๒๕๖๓

มอบนโยบาย
การบริหารงานศาลยุติธรรม

อนาคตศาลยุติธรรมไทยต่อไป

๓ ก.ย. ๒๕๖๓

ตรวจราชการศาลยุติธรรม
ในจังหวัดสงขลา

๒๗ ส.ค. ๒๕๖๓

ตรวจราชการศาลยุติธรรม
ในจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดลำพูน

๑๗ ก.ย. ๒๕๖๓

ตรวจราชการศาลยุติธรรม
ในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
และปลูกป่า ณ แปลงปลูกต้นไม้
สถานที่ก่อสร้างสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการ
ศาลยุติธรรมแห่งที่สอง

๒๔ ก.ย. ๒๕๖๓

ส่งต่อภารกิจเพื่อให้การอำนวยความสะดวก
ดำเนินต่อไปอย่างไม่มีวันหยุด

๒๐ - ๒๑ ก.พ. ๒๕๖๓

ตรวจราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดขอนแก่น
จังหวัดมหาสารคาม และจังหวัดอุดรธานี

๒๓ ม.ค. ๒๕๖๓

ตรวจราชการศาลยุติธรรม
ในจังหวัดกาญจนบุรี

๒๔ - ๒๗ ก.พ. ๒๕๖๓

เข้าร่วมการประชุมระดับสูงของเครือข่ายนานาชาติ ว่าด้วย
หลักการยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรมในทางตุลาการ
ครั้งที่ ๒ (The Second High-Level Meeting of the Global
Judicial Integrity Network) ณ กรุงโดฮา รัฐกาตาร์

๓๑ ม.ค. ๒๕๖๓

ประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อ
ประสานความร่วมมือของหน่วยงาน
ขับเคลื่อนนโยบายบริหารราชการ
ศาลยุติธรรม

๑ ม.ค. ๒๕๖๓

เข้าร่วมงานเฉลิมฉลอง
พิธีเปิดปีแห่งกฎหมาย
ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๓
(The Opening of the Legal
Year 2020)
ณ ศาลฎีกาแห่ง
สาธารณรัฐสิงคโปร์

๑๒ ธ.ค. ๒๕๖๒

เข้าเฝ้าฯ รับเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ในโอกาสที่เสด็จพระราชดำเนินเลียบพระนคร
โดยขบวนพยุหยาตราทางชลมารค

๑๗ ธ.ค. ๒๕๖๒

ตรวจราชการศาลอาญาคดีทุจริต
และประพฤติมิชอบกลาง
และศาลแขวงดุสิต

๒๗ ธ.ค. ๒๕๖๒

ออกคำแนะนำของประธานศาลฎีกา
ว่าด้วยการขยายโอกาสในการ
เข้าถึงสิทธิที่จะได้รับ
การปล่อยตัวชั่วคราว พ.ศ. ๒๕๖๒

๒๑ - ๒๓ พ.ย. ๒๕๖๒

เข้าร่วมการประชุมคณะกรรมการบริหารและคณะกรรมการจัดการของสมาคมกฎหมายอาเซียน ครั้งที่ ๔๑
(The 41st ASEAN Law Association Governing Council Meeting) และการประชุมสภาประธานศาลสูงสุดอาเซียน ครั้งที่ ๗
(7th Council of ASEAN Chief Justices Meeting – CACJ) ที่จังหวัดภูเก็ต
และต้อนรับประธานศาลสูงสุดอาเซียนที่ศาลฎีกา กรุงเทพฯ

ที่มาของนโยบายของประธานศาลฎีกา

บทที่ ๑

ที่มาของนโยบายของประธานศาลฎีกา

นายไสลเกษ วัฒนพันธุ์ เข้ารับตำแหน่งประธานศาลฎีกาคนที่ ๔๕ ของประเทศไทย เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๒ โดยมีภารกิจแรกในฐานะประธานศาลฎีกา คือ การลงนามในสารของประธานศาลฎีกาถึงข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมและประชาชนทั่วประเทศ เพื่อแถลงให้ทราบถึงแนวทางการบริหารงานซึ่งมุ่งไปที่ความพึงพอใจสูงสุดของประชาชน และเชิญชวนให้ร่วมแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เพื่อนำมาประกอบการกำหนดนโยบายของประธานศาลฎีกา

“ในโอกาสที่ข้าพเจ้าเข้ารับตำแหน่งประธานศาลฎีกา นับจากนี้ แนวทางการบริหารงานจะมุ่งไปที่ความพึงพอใจสูงสุดของประชาชน อาทิ การให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้สะดวกรวดเร็วขึ้นด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยี การกำหนดมาตรการทางการศาลเพื่อช่วยแก้ปัญหาสังคม การกำหนดกรอบระยะเวลาในการพิจารณาพิพากษาคดีให้รวดเร็ว การปรับปรุงกระบวนการปล่อยชั่วคราวเพื่อเพิ่มมาตรฐานการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพให้แก่ประชาชน เป็นต้น

ด้วยเหตุดังกล่าว ข้าพเจ้ามีความประสงค์จะรับฟังปัญหา และข้อเสนอแนะจากผู้ปฏิบัติงานทุกภาคส่วนและประชาชน เพื่อนำมาประกอบการกำหนดเป็นนโยบายประธานศาลฎีกา ที่ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมเพื่อบรรลุแนวทางการบริหารงานข้างต้น

จึงขอเชิญร่วมแสดงความคิดเห็น สภาพปัญหา และข้อเสนอแนะ โดยส่งไปยังสำนักประธานศาลฎีกาภายในวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๖๒”

สารของประธานศาลฎีกาฉบับนี้ นับเป็นจุดเริ่มต้นของความเปลี่ยนแปลงในศาลยุติธรรม เป็นครั้งแรกที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมและประชาชนทุกคน จะมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการบริหารงาน และเป็นการเปิดประตูศาลยุติธรรมให้ประชาชนเข้าถึงได้ เพื่อให้ศาลยุติธรรมเป็นของประชาชนอย่างแท้จริง

ภายหลังจากการออกสารของประธานศาลฎีกาดังกล่าว สำนักประธานศาลฎีกาได้จัดทำแบบสำรวจ ๕ ด้าน เพื่อสอบถามความคิดเห็น กับสภาพปัญหาและข้อเสนอแนะ ตามดำริของประธานศาลฎีกาเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในศาลยุติธรรม ดังนี้

- ด้านการบริหารจัดการคดีให้มีประสิทธิภาพ รวดเร็ว และเป็นธรรม (การปรับปรุงและพัฒนากระบวนการพิจารณาพิพากษาคดี และคุณภาพคำพิพากษาของศาล)
- ด้านการพัฒนาบุคลากร (การพัฒนาศักยภาพทรัพยากรบุคคลซึ่งรวมถึงข้าราชการตุลาการ ข้าราชการศาลยุติธรรม พนักงานราชการ และลูกจ้างของศาลยุติธรรม)
- ด้านการให้บริการประชาชน (การพัฒนาการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในการติดต่อศาล เช่น การติดตามความคืบหน้าและผลคดี)
- ด้านการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน (การปรับปรุงมาตรการทางศาล โดยเพิ่มมาตรฐานการคุ้มครองผู้ต้องหา จำเลย เหยื่อและสังคมโดยรวม)
- ด้านการสร้างเชื่อมั่นและศรัทธาของศาลยุติธรรมต่อประชาชน (การรับฟังความคิดเห็นและความพึงพอใจของสังคมโดยรวมและประชาชนผู้รับบริการเพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงาน)

ผลการสำรวจความคิดเห็นเพื่อกำหนดนโยบายของประธานศาลฎีกา

จากการสำรวจความคิดเห็นตั้งแต่วันที่ ๑ - ๕ ตุลาคม ๒๕๖๒ มีข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมทุกระดับ ข้าราชการฝ่ายอื่น ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม ทั้งพนักงานอัยการ ทนายความ เจ้าพนักงานตำรวจ ตลอดจนประชาชนทั่วไป ร่วมแสดงความคิดเห็นรวมทั้งสิ้น ๕๘๕ คน แบ่งออกเป็น การแสดงความคิดเห็นผ่านระบบออนไลน์ รวม ๕๖๗ คน ในจำนวนนี้มีบุคลากรภายในศาลยุติธรรมจำนวน ๓๕๔ คน และประชาชนทั่วไปจำนวน ๒๑๓ คน และมีการแสดงความคิดเห็นส่งเป็นหนังสือหรือไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ถึงสำนักประธานศาลฎีกาโดยไม่ผ่านระบบออนไลน์ รวม ๑๘ คน ในจำนวนนี้มีบุคลากรภายในศาลยุติธรรมจำนวน ๖ คน และประชาชนทั่วไปจำนวน ๑๒ คน

ผลจากการสำรวจความคิดเห็นสะท้อนให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสำรวจความคิดเห็นจำนวนมากมีความคาดหวังและต้องการเห็นความเปลี่ยนแปลงในศาลยุติธรรม ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะทั้งหมดถูกนำมาประมวลผลในภาพรวม ดังนี้

ด้านการบริหารจัดการคดีให้มีประสิทธิภาพ รวดเร็ว และเป็นธรรม

บุคลากรภายในศาลยุติธรรมส่วนมาก จำนวนถึง ๖๕ คน กล่าวถึงระเบียบราชการฝ่ายตุลาการ ศาลยุติธรรม ว่าด้วยระยะเวลาในการจัดพิมพ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้น พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งกำหนดระยะเวลาในการจัดพิมพ์คำพิพากษาหรือคำสั่งให้เรียบร้อยเพื่อให้คู่ความคัดถ่ายได้ภายใน ๗ วัน นับแต่มีการอ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น ซึ่งมีวัตถุประสงค์ให้คู่ความสามารถใช้สิทธิตามคำพิพากษาหรือคำสั่ง รวมทั้งใช้สิทธิในการอุทธรณ์ได้แต่ยังได้รวดเร็วขึ้น บุคลากรภายในศาลยุติธรรมเห็นว่าระเบียบดังกล่าวมีวัตถุประสงค์ที่ดี แต่ระยะเวลาที่กำหนดไว้น้อยเกินไปจนทำให้เกิดความเร่งรีบในการจัดทำคำพิพากษาหรือคำสั่ง และสร้างความกดดันอย่างมากในการทำงานของผู้เกี่ยวข้อง

ประชาชนทั่วไปให้ความคิดเห็นในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการคดีทั่วไป ถึง ๗๙ คน โดยส่วนมากกล่าวถึงความล่าช้าในการพิจารณาคดีและการติดตามคำสั่งกับความยุ่งยากในการติดต่อราชการ

ด้านการพัฒนาบุคลากร

บุคลากรภายในศาลยุติธรรมส่วนมากให้ความสำคัญกับเรื่องการส่งเสริมความรู้ในสหวิชาการ นอกเหนือจากเรื่องของกฎหมาย โดยเฉพาะความรู้ทางเทคโนโลยีและภาษาอังกฤษ การเสริมสร้างองค์ความรู้ และประสบการณ์ผ่านการฝึกอบรมและศึกษาดูงานควรจัดอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง รวมทั้งทุนประเภทฝึกอบรมระยะสั้นในต่างประเทศ ทั้งนี้ การจัดฝึกอบรมผ่านระบบสตรีมมิงควรจัดถ่ายทอดในเวลาที่เหมาะสมได้สะดวกหรืออาจให้รับชมย้อนหลังได้ เพราะหากมีการถ่ายทอดในเวลาราชการจะทำให้เข้ารับการอบรมไม่ได้

ประชาชนทั่วไปให้ความสำคัญกับเรื่องการส่งเสริมความรู้ในสหวิชาการเช่นกัน มีการแสดงความเห็นในเรื่องการประเมินผลการทำงานและทดสอบความรู้ความสามารถของผู้พิพากษาเพื่อประกอบการพิจารณาปรับตำแหน่ง โดยประชาชนจำนวนมากเห็นว่าบุคลากรของศาลยุติธรรมไม่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเพียงพอ

ด้านการให้บริการประชาชน

บุคลากรภายในศาลยุติธรรม และประชาชนส่วนมาก มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ควรให้ความสำคัญกับเรื่องการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมและการให้บริการประชาชน โดยลดขั้นตอน มุ่งเน้นความสะดวก รวดเร็วและประหยัดของประชาชน ตลอดจนเสริมสร้างบทบาทเชิงรุกของศาลยุติธรรมในการให้บริการช่วยเหลือประชาชน และเสริมสร้างความรู้และประชาสัมพันธ์ขั้นตอนกระบวนการทางศาลมากยิ่งขึ้น

ด้านการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน

บุคลากรภายในศาลยุติธรรมและประชาชนส่วนมากมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ควรให้ความสำคัญกับเรื่องการเพิ่มมาตรฐานการดูแลผู้ต้องหา จำเลย เหยื่อ และพยาน ทั้งนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามหลายคนเห็นว่า ปัจจุบันมาตรการที่มีอยู่มุ่งเน้นไปที่ผู้ต้องหาและจำเลยมากกว่าเหยื่อหรือพยาน

ทั้งนี้ มีผู้ตอบแบบสอบถามรวม ๔๑ คน แบ่งเป็นบุคลากรภายใน ๒๒ คน และประชาชนทั่วไป ๑๙ คน กล่าวถึงการปล่อยตัวชั่วคราวว่า ควรให้มีการสร้างมาตรฐานหลักเกณฑ์กลางทั้งมูลค่า วิธีพิจารณาหลักประกัน และแนวปฏิบัติในการอนุญาต และเปิดเผยหลักเกณฑ์ดังกล่าวเพื่อให้ประชาชนทราบ และในจำนวนนี้ประชาชนถึง ๑๑ คน เสนอแนวคิดให้เพิ่มการขอประกันตัวในวันหยุด

ด้านการสร้างความเชื่อมั่นศรัทธาของศาลยุติธรรมต่อประชาชน

บุคลากรภายในศาลยุติธรรมให้ความสำคัญกับเรื่องของการเปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรมมากที่สุด ให้ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นได้ เช่นเดียวกับที่ทำแบบสำรวจออนไลน์เพื่อรับฟังความคิดเห็นในการกำหนดนโยบายครั้งนี้ แต่พึงกระทำด้วยความระมัดระวัง

ประชาชนทั่วไปให้ความสำคัญกับความเป็นอิสระหรือความเป็นกลางของผู้พิพากษา โดยเฉพาะความรู้สึกรับรู้ของประชาชนส่วนมากเห็นว่าศาลใช้กฎหมายตอบสนองความต้องการทางการเมือง

นโยบายหลัก ๕ ประการ ของประธานศาลฎีกา

ผลจากการสำรวจความคิดเห็นดังกล่าว นำไปสู่การกำหนดนโยบายหลัก ๕ ประการ ของประธานศาลฎีกา ดังนี้

๑

ยกระดับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของผู้ต้องหาและจำเลย โดยคำนึงถึงเหยื่ออาชญากรรมและความสงบสุขของสังคม

๒

ยกระดับมาตรฐานการพิจารณาพิพากษาคดี เพื่อให้ความยุติธรรมเป็นที่ประจักษ์

๓

นำเทคโนโลยีมาสนับสนุนการอำนวยความสะดวก การพิจารณาพิพากษาคดี และการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยคำนึงถึงช่องทางอื่นที่สะดวกและประหยัด สำหรับประชาชนที่ยังไม่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีได้

๔

เสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบการบริหารงานบุคคลด้วยการสร้างสมดุล ระหว่างจริยธรรม ระบบอาวุโส และความรู้ความสามารถ

๕

สนับสนุนบทบาทของศาลในการบังคับใช้กฎหมายที่ส่งเสริมรักษาสิ่งแวดล้อม และที่ไม่ก่อการหรือเป็นผลร้ายต่อประชาชนและสังคม

๒

ภาพรวมของการดำเนินงาน ตามนโยบายของประธานสภาฎกา

บทที่ ๒

ภาพรวมของการดำเนินงานตามนโยบายของประธานศาลฎีกา

ข้อ ๑. ยกระดับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของผู้ต้องหาและจำเลย โดยคำนึงถึงเหยื่ออาชญากรรมและความสงบสุขของสังคม

๑.๑

กำหนดมาตรการในการ
ขอล้อยชั่วคราวที่มี
ประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึง
การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ
ความสะดวกรวดเร็ว และการลด
ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงสิทธิ
ที่จะได้รับการปล่อยชั่วคราว

๑.๒

กำหนดวิธีปฏิบัติที่เหมาะสม
ต่อผู้ต้องหา จำเลย เหยื่อ
อาชญากรรม ผู้เสียหาย
ตลอดจนกลุ่มผู้เปราะบาง
ในสังคม ทุกขั้นตอนของ
กระบวนการทางศาล

๑.๓

เพิ่มบทบาทเชิงรุกในการ
ให้ข้อมูลแก่ประชาชนเกี่ยวกับ
ขั้นตอนการดำเนินคดีในศาล
และให้ประชาชนได้รับรู้ถึงสิทธิ
ของตนตามกฎหมาย

นโยบายข้อนี้ เป็นหัวใจสำคัญในการทำงานของศาลที่จะสร้างความเชื่อมั่น
ในกระบวนการยุติธรรม แม้จะไม่ใช่วิธีใหม่สำหรับศาลยุติธรรม แต่เป็นประเด็นที่
ประธานศาลฎีกามุ่งเน้นต้องทำให้ดีขึ้นกว่าเดิม จึงใช้คำว่า “ยกระดับ” การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ
และกำหนดให้เป็นนโยบายสำคัญข้อที่ ๑ โดยเฉพาะในเรื่องการขอล้อยชั่วคราวผู้ต้องหา
หรือจำเลยจะต้องมีความรวดเร็วและเป็นธรรม โดยจะต้องคำนึงถึงเหยื่อและสังคมด้วย
มิใช่ให้มีการปล่อยชั่วคราวได้อย่างเสรี

การกำหนดนโยบายในข้อนี้ มีข้อมูลประกอบการพิจารณาว่า ในวันที่ ๑ ตุลาคม
๒๕๖๒ มีผู้ต้องขังในประเทศไทยรวมทั้งสิ้น ๓๖๓,๘๒๕ คน แบ่งเป็นผู้ต้องหาระหว่าง
สอบสวน จำนวน ๒๐,๑๘๓ คน (คิดเป็นร้อยละ ๕.๕๔) จำเลยที่คดีอยู่ในระหว่างการพิจารณา
ของศาลชั้นต้น จำนวน ๑๐,๓๔๓ คน (คิดเป็นร้อยละ ๒.๘๔) จำเลยที่คดีอยู่ในระหว่าง
การพิจารณาของศาลชั้นอุทธรณ์และศาลฎีกา จำนวน ๒๙,๒๖๕ คน (คิดเป็นร้อยละ ๘.๐๔)
ผู้ที่ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดเป็นนักโทษเด็ดขาด จำนวน ๓๐๒,๑๖๙ คน (คิดเป็นร้อยละ
๘๓.๐๕) และมีผู้ถูกคุมขังกรณีอื่น ๆ จำนวน ๑,๘๖๕ คน (คิดเป็นร้อยละ ๐.๕๑)

ในปี ๒๕๖๑ ศาลมีคำพิพากษาให้ลงโทษจำเลย ๖๗๙,๖๒๕ คน โดยจำเลยที่ถูกพิพากษาลงโทษจำคุกจริงมีเพียงประมาณร้อยละ ๑๖ ส่วนที่เหลือจะเป็นการรอการลงโทษ หรือรอการกำหนดโทษ และมีการยื่นคำร้องขอปล่อยตัวชั่วคราว ปี ๒๕๖๑ จำนวน ๒๑๖,๓๗๗ คำร้อง มีคำสั่งอนุญาต ๑๙๗,๒๑๐ คำสั่งคิดเป็นร้อยละ ๙๑.๑๔ ของจำนวนคำร้องทั้งหมด

จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ยังมีผู้ต้องขังที่ศาลยังไม่ได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าเป็นผู้กระทำความผิดในขณะนั้นถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำประมาณ ๖๐,๐๐๐ คน และในจำนวนนี้มีผู้ที่เคยยื่นคำร้องขอปล่อยตัวชั่วคราวเพียงบางส่วนที่ไม่ได้รับอนุญาต ในขณะที่มีบางส่วนไม่เคยยื่นคำร้องขอปล่อยตัวชั่วคราว ทั้งที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๙ รับรองสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยในเรื่องการขอประกันตัวไว้ในวรรคท้ายว่า คำขอประกันผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาต้องได้รับการพิจารณาและจะเรียกหลักประกันจนเกินควรแก่กรณีไม่ได้

เหตุผลสำคัญของสถานการณ์เช่นนี้ ประกอบด้วยปัจจัย ๓ ด้าน ด้านหนึ่งจากบริบทของระบบราชการที่จำกัดระยะเวลาทำการ เป็นเหตุให้ต้องยื่นคำร้องขอปล่อยตัวชั่วคราวเฉพาะในวันเวลาราชการตามปกติ ด้านหนึ่งจากแนวปฏิบัติของศาลที่สร้างเงื่อนไขจำกัดการปล่อยตัวชั่วคราวทั้งที่กฎหมายอนุญาตให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยสามารถขอปล่อยตัวชั่วคราวโดยไม่ต้องเสนอหลักประกันก็ได้ และอีกด้านหนึ่งจากผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นเองไม่มีความรู้เกี่ยวกับสิทธิของตนในการได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว รวมทั้งไม่มีหลักทรัพย์ที่จะนำมาใช้เป็นหลักประกันอันเป็นความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงสิทธิที่จะได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว

ด้วยแนวคิดเช่นนี้ จึงเป็นที่มาของนโยบายข้อ ๑.๑ เรื่องการกำหนดมาตรการในการขอปล่อยตัวชั่วคราวที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพด้วยความสะดวกรวดเร็ว และการลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงสิทธิที่จะได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว และเป็นที่มาของกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ จำนวนมากในวาระการดำรงตำแหน่งของประธานศาลฎีกาคนที่ ๔๕ อาทิ การออกคำแนะนำในเรื่องการขยายโอกาสในการปล่อยตัวชั่วคราว การปล่อยตัวชั่วคราวในวันหยุด การพัฒนาแบบคำร้องขอปล่อยตัวชั่วคราวที่ไม่ต้องเสนอหลักประกันมาพร้อมกับคำร้อง ตลอดจนการออกคำแนะนำเกี่ยวกับแนวทางการปล่อยตัวชั่วคราวในระหว่างสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙

การดำเนินงานของศาลยุติธรรมนั้น มีประชาชนผู้เข้ารับบริการเป็นจำนวนมากหลากหลายประเภท อาคารสถานที่ที่จะรองรับการให้บริการประชาชนแต่ละสถานะก็จำเป็นต้องคำนึงถึงความเหมาะสมด้วย เช่น ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ถูกควบคุมตัวที่ศาลก็ควรต้องมีการแยกห้องขังและห้องน้ำตามเพศ ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่มาศาลครั้งแรกและอยู่ระหว่างการขอปล่อยตัวชั่วคราวก็ควรต้องมีการจัดพื้นที่แยกจากผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ถูกควบคุมตัวมาจากเรือนจำ จำเลยที่ถูกศาลพิพากษาปรับโดยไม่ลงโทษจำคุกก็ควรถูกควบคุมตัวแยกจากจำเลยอื่นในระหว่างการชำระค่าปรับ ผู้เสียหายหรือพยานที่มาศาลก็ควรมีพื้นที่พักจัดแยก

จากจำเลยในคดี อันเป็นการสนองตอบความคิดเห็นของประชาชนที่ต้องการให้มีการดูแลเหยื่อและพยานด้วย อาคารสถานที่ก็ต้องมีความเหมาะสมสำหรับการให้บริการไม่ว่าจะเป็นผู้พิการหรือคนชวาก็ตาม อันเป็นที่มาของนโยบายข้อ ๑.๒ ซึ่งนำไปสู่โครงการสร้างศาลต้นแบบในการให้บริการแก่ประชาชน

ทั้งนี้ นโยบายในข้อ ๑.๒ ใช้คำว่า “ผู้เปราะบางในสังคม” ซึ่งแปลจากคำภาษาอังกฤษว่า “Vulnerable” หมายถึง ผู้ที่มีความอ่อนแอในทางสังคม ไม่ว่าจะเป็นด้วยเหตุปัจจัยด้านอายุ ฐานะ ความพิการ หรือแม้แต่เชื้อชาติ ดังนั้น วิธีปฏิบัติที่เหมาะสมจึงต้องคำนึงถึงผู้ที่มีความอ่อนแอกว่าผู้อื่นจากเหตุปัจจัยต่าง ๆ รวมถึงคนต่างด้าวที่จำเป็นต้องพึ่งพากระบวนการยุติธรรมของไทยด้วย

ข้อมูลจากผลสำรวจสะท้อนอุปสรรคสำคัญของประชาชนในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม คือ ความรู้ความเข้าใจในกระบวนการยุติธรรม ดังนั้น การที่ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการศาล และสิทธิของตนเองมากขึ้น ย่อมเป็นช่องทางหนึ่งที่จะสร้างความเชื่อมั่นศรัทธาของประชาชน และเป็นกลไกสำคัญของการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการคุ้มครองสิทธิของประชาชน ช่องทางในการให้ความรู้แก่ประชาชน จึงไม่ควรจะจำกัดแค่แผ่นป้ายโฆษณาประชาสัมพันธ์ หรือการเผยแพร่บนหน้าเว็บไซต์ต่าง ๆ แต่จะต้องเพิ่มบทบาทเชิงรุกในการทำให้ประชาชนได้รู้และเข้าใจด้วยการลงพื้นที่เพื่อให้ความรู้ในเรื่องดังกล่าว สอดคล้องกับข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสำรวจความคิดเห็นจำนวนมาก จึงนำมาสู่การกำหนดนโยบายในข้อ ๑.๓ และการทำงานเชิงรุกของคณะทำงานที่ได้รับการแต่งตั้ง ในการลงพื้นที่เข้าเรือนจำต่าง ๆ เพื่อให้ความรู้แก่ผู้ต้องหาหรือจำเลย และนำไปสู่การปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยเพิ่มมากขึ้น ตลอดจนการทำโครงการส่งเสริมการทำงานบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับ กับโครงการศูนย์การเรียนรู้ทางด้านกฎหมายและกระบวนการทางศาล ณ ศาลฎีกา (Open Court)

ข้อ ๒. ยกระดับมาตรฐานการพิจารณาพิพากษาคดี เพื่อให้ความยุติธรรมเป็นที่ประจักษ์

๒.๑

พัฒนาระบบการประชุม
ปรึกษาหารือขององค์กรเพื่อให้
เข้มแข็งในทุกชั้นศาล
เพื่อยกระดับคุณภาพของ
คำพิพากษาบนพื้นฐาน
ความเป็นอิสระโดยปราศจาก
การแทรกแซง

๒.๒

กำหนดกรอบระยะเวลา
ที่เหมาะสมในการพิจารณา
พิพากษาคดี และการจัดพิมพ์
คำพิพากษาหรือคำสั่ง
เพื่อให้ความยุติธรรมได้
ปรากฏในเวลาอันควร

๒.๓

สร้างแบบประเมินที่เป็น
มาตรฐานสากลให้ศาล
ใช้เป็นตัวชี้วัดความสำเร็จ
ในพันธกิจของศาล
และการสร้างบุคลากร
ที่มีประสิทธิภาพ

นโยบายในข้อนี้เกี่ยวข้องกับภารกิจของศาลยุติธรรมโดยตรง และมีส่วนสำคัญในการสร้างความเชื่อมั่นศรัทธาของประชาชนต่อการทำงานของศาลยุติธรรมเช่นกัน ถึงแม้ว่าการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลยุติธรรมจะได้รับการยอมรับว่ามีมาตรฐาน แต่ก็ยังไม่อาจขจัดความเคลือบแคลงสงสัยเกี่ยวกับความเป็นอิสระในการทำหน้าที่ของศาลได้ โดยสะท้อนอย่างชัดเจนจากการสำรวจความคิดเห็น ประชาชนจำนวนมากยังเรียกร้องให้ศาลมีความเป็นอิสระและเป็นกลางมากขึ้น ซึ่งส่วนหนึ่งอาจมาจากความไม่รู้ของประชาชนจากข่าวเกี่ยวกับการพิจารณาคดีทางการเมือง และความไม่เข้าใจในบทบาทของศาลยุติธรรมกับหน่วยงานศาลอื่นที่พิจารณาคดีซึ่งเกี่ยวข้องกับการเมืองเช่นเดียวกัน และจำเป็นต้องสร้างความรู้ความเข้าใจให้มากขึ้น แต่ในขณะเดียวกันก็จำเป็นต้องทบทวนการทำงานของศาลยุติธรรมเองและหาแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนา ดังนั้น นโยบายในข้อนี้จึงมุ่งเน้นที่การยกระดับให้ดียิ่งขึ้น เพื่อให้การทำงานของศาลด้วยความอิสระและปราศจากการแทรกแซงนั้นเป็นที่ประจักษ์ในสายตาของประชาชน

ในอดีต ศาลยุติธรรมพัฒนาระบบการพิจารณาคดีครบองค์คณะ เพื่อเป็นหลักประกันการอำนวยความยุติธรรมโดยให้มีการปรึกษาคดีกันอย่างจริงจัง ลดความเคลือบแคลงของสังคมในกระบวนการพิจารณาคดี เพราะผู้พิพากษาที่นั่งพิจารณาคดีตั้งแต่ต้นย่อมทราบข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานต่าง ๆ ในสำนวนคดีทั้งหมด จนถึงวันที่มีการปรึกษาคดีกันก็สามารถนำเอาข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่ฟังการพิจารณาด้วยกันเหล่านั้นมาใช้ในการปรึกษาคดีได้ แต่ยังคงมีปัญหาที่ศาลสูงซึ่งมิได้นั่งพิจารณารับฟังพยานหลักฐานอย่างศาลชั้นต้น ประชาชนยังสงสัยเกี่ยวกับกระบวนการทำงานของศาลสูงในการจัดทำคำพิพากษาว่าจะมีการปรึกษาคดีกันอย่างจริงจังหรือไม่ มีการแทรกแซงดุลพินิจของผู้พิพากษาได้หรือไม่ เพราะไม่มีกระบวนการ

ที่กำหนดไว้อย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม การยกระดับการพิจารณาพิพากษาคดีเรื่องแรกที่จะช่วยขจัดความเคลือบแคลงสงสัยของประชาชนได้ คือการพัฒนาระบบประชุมปรึกษาคดีขององค์คณะในศาลสูงให้มีความเข้มแข็ง และให้มีการประชุมปรึกษาคดีกันอย่างจริงจัง ซึ่งได้เริ่มดำเนินการในศาลฎีกาโดยประธานศาลฎีกามีคำสั่งศาลฎีกาที่ ๑๒๐/๒๕๖๒ แต่งตั้งคณะทำงานโครงการประชุมปรึกษาคดีในศาลฎีกาเพื่อนำร่องพัฒนาระบบการประชุมคดีในศาลฎีกาก่อนจะขยายผลใช้ในศาลสูงอื่น มาตรการดังกล่าวจะช่วยให้สังคมได้เห็นประจักษ์ว่า ผู้พิพากษาที่เป็นองค์คณะทุกคนจะต้องศึกษาสำนวนคดีทุกเรื่องโดยละเอียด เพื่อให้มีการปรึกษาคดีกันอย่างแท้จริง

สำหรับการพิจารณาคดีต่อเนื่องในศาลชั้นต้นซึ่งเป็นระบบที่พัฒนาและใช้มากกว่า ๑๐ ปีด้วยเป้าหมายในการอำนวยความสะดวกด้วยความรวดเร็ว นั้น อาจยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของประชาชนในปัจจุบันได้อย่างสมบูรณ์ เพราะปริมาณคดีที่เพิ่มมากขึ้นตามสภาพของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป และกระบวนการดังกล่าวยังมีได้มุ่งเน้นไปที่ศาลสูง มีการนำเอาสำนวนคดีที่คู่ความยื่นอุทธรณ์หรือฎีกาในภายหลังมาพิจารณาก่อน โดยสำนวนคดีเก่าก็ยังคงค้างอยู่ และนับวันจะใช้ระยะเวลาในการพิจารณานานมากขึ้นเรื่อย ๆ ในขณะที่ฝ่ายรัฐบาลพัฒนากฎหมายเพื่อกำหนดกรอบระยะเวลาในการทำงานบริการประชาชนซึ่งไม่ได้ครอบคลุมการทำงานของศาลเพราะเป็นคนละฝ่าย แต่ถือเป็นเรื่องที่ศาลยุติธรรมเองก็ไม่อาจอยู่เฉยกับข้อครหาที่เกิดขึ้นได้ ทั้งนี้ การกำหนดกรอบระยะเวลาเป็นประเด็นหนึ่งในการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม ที่ให้มีการกำหนดระยะเวลาดำเนินการทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมที่ชัดเจน เพื่อให้ประชาชนได้รับความยุติธรรมโดยไม่ล่าช้า และสอดคล้องกับแนวความคิดการปฏิบัติที่ดีที่สุด (Best Practice) ของธนาคารโลก (World Bank) ในเรื่องความมีประสิทธิภาพของการบริหารจัดการคดี (Case Management) ของศาลที่จะต้องมีการกำหนดระยะเวลามาตรฐาน (Time Standard) ของขั้นตอนในการพิจารณาพิพากษาคดี

ประธานศาลฎีกาท่านก่อน ๆ จึงปรับปรุงหลักเกณฑ์ในการทำงานโดยมีได้มุ่งเน้นแต่ปริมาณคดีที่พิจารณาเสร็จไปเพียงอย่างเดียว แต่ให้คำนึงถึงคดีที่มีการพิจารณาค้างอยู่ในศาลเป็นเวลานานด้วย และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ จนปัจจุบันสามารถสร้างกรอบเวลาในการพิจารณาคดีได้ โดยคดีในศาลฎีกาและศาลชั้นอุทธรณ์ต้องพิจารณาแล้วเสร็จภายในระยะเวลาไม่เกิน ๑ ปี ซึ่งศาลชั้นอุทธรณ์ส่วนใหญ่สามารถพิจารณาคดีให้แล้วเสร็จได้ภายในระยะเวลาไม่เกิน ๖ เดือน ส่วนคดีในศาลชั้นต้นต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาไม่เกิน ๒ ปี ปัจจุบันศาลชั้นต้นหลายศาลสามารถทำได้ภายในระยะเวลาไม่เกิน ๑ ปี ซึ่งถือเป็นกรอบเวลาที่มีความเหมาะสม แต่การพิจารณาพิพากษาคดีแล้วเสร็จภายในกรอบเวลาดังกล่าวก็ยังไม่อาจแก้ไขปัญหาความล่าช้าในเรื่องของการจัดพิมพ์คำพิพากษาได้ ประธานศาลฎีกาท่านก่อนจึงออกระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ว่าด้วยกรอบระยะเวลาที่เหมาะสมในการจัดพิมพ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้น พ.ศ. ๒๕๖๒ ลงวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๖๒ ให้มีการจัดพิมพ์คำพิพากษาหรือคำสั่ง

เพื่อให้ความสามารถคัดถ่ายสำเนาได้ภายใน ๗ วัน นับแต่วันอ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น ซึ่งเป็นประโยชน์แก่คู่ความ แต่อาจต้องแลกด้วยความละเอียดรอบคอบในการจัดพิมพ์คำพิพากษา โดยเฉพาะเมื่อมีการอ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งในช่วงเวลาใกล้กับวันหยุดราชการพิเศษ ดังที่มีเสียงสะท้อนจำนวนมากจากการตอบแบบสำรวจของบุคลากรภายในศาลยุติธรรม ทั้งนี้ การพิจารณาคดีและทำคำพิพากษาที่เร็วเกินกว่าเหตุโดยปราศจากความรอบคอบ ย่อมกลายเป็นความหายนะของประชาชน ซึ่งไม่อาจให้เกิดขึ้นในกระบวนการทำงานของศาลยุติธรรมได้

ในวันแถลงนโยบายของประธานศาลฎีกา มีการสอบถามความคิดเห็นจากผู้เข้าร่วมการประชุมซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารศาลยุติธรรมจากทุกชั้นศาลถึงประเด็นข้อห่วงใยในคุณภาพของคำพิพากษาจากการเร่งรัดจัดพิมพ์ให้ทันภายในกรอบเวลาดังกล่าว จนนำมาสู่การปรับปรุงกรอบระยะเวลาดังกล่าวด้วยการออกระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ว่าด้วยกรอบระยะเวลาที่เหมาะสมในการจัดพิมพ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้น พ.ศ. ๒๕๖๒ ลงวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ โดยปรับปรุงระยะเวลาการจัดพิมพ์คำพิพากษาหรือคำสั่งให้เหมาะสมมากขึ้นตามความเห็นและข้อเสนอแนะที่ได้จากการร่วมแสดงความคิดเห็นเป็น ๑๐ วันทำการ นับแต่วันอ่านคำพิพากษาหรือคำสั่ง ซึ่งช่วยลดความเร่งรัดเกินสมควรของระยะเวลา และลดความเครียดในการทำงานของผู้เกี่ยวข้องกับการจัดพิมพ์คำพิพากษาหรือคำสั่งในขณะเดียวกันก็ได้ทำให้เกิดความล่าช้าเสียหายแก่คู่ความ

ส่วนประเด็นสำคัญอีกเรื่องหนึ่งที่เป็นข้อสงสัยของสังคมเกี่ยวกับการแทรกแซงดุลพินิจของผู้พิพากษาจากระบบการรายงานคดีและตรวจร่างคำพิพากษาของศาล และมีประชาชนจำนวนมากแสดงความคิดเห็นในเรื่องนี้ สืบเนื่องจากเหตุการณ์ภายในของศาลยุติธรรมที่มีการโต้แย้งกระบวนการดังกล่าว บุคลากรภายในส่วนใหญ่นั้นทราบกันดีว่าการรายงานคดีและการตรวจร่างคำพิพากษาเป็นกระบวนการทำงานแบบที่สอนน้องมากกว่าจะเป็นเรื่องของการแทรกแซงดุลพินิจ เพราะสุดท้ายแล้วผู้พิพากษาทุกคนมีดุลพินิจอิสระตามที่รัฐธรรมนูญได้บัญญัติคุ้มครองไว้ภายใต้เงื่อนไขที่กำหนด ซึ่งรวมถึงเงื่อนไขการทำงานในรูปแบบองค์คณะ และเป็นอำนาจตามกฎหมายของอธิบดีผู้พิพากษาในการตรวจสำนวนและทำความเห็นแย้งได้ ประกอบกับปัจจุบันมีระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ว่าด้วยการรายงานคดีสำคัญในศาลชั้นต้น และศาลชั้นอุทธรณ์ต่อประธานศาลฎีกา และการรายงานคดีและการตรวจสำนวนคดีในสำนักงานอธิบดีผู้พิพากษามา ค.ศ. ๒๕๖๒ วางกรอบการทำงานในเรื่องนี้ไว้อยู่แล้ว กระบวนการทำงานในเรื่องนี้ของประธานศาลฎีกาจึงมุ่งเน้นที่การกำชับให้ทุกฝ่ายต่างทำหน้าที่ของตนภายในกรอบของกฎหมายเท่านั้น

นอกจากนี้ กระบวนการทำงานของศาลในหลายประเทศในปัจจุบัน มีการพัฒนาระบบมาตรฐานสากล สำหรับการประเมินผลการทำงาน of ศาลต่าง ๆ โดยมีความร่วมมือกันในนามของ International Consortium for Court Excellence หรือ ICCE เพื่อพัฒนารอบแนวคิดสากลเพื่อความเป็นเลิศทางการศาล (International Framework for Court Excellence หรือ IFCE) ซึ่งเป็นระบบวัดคุณภาพการจัดการของศาล ด้วยการประเมินศาลนั้นเองร่วมกับการประเมินโดยบุคคลภายนอก เพื่อจะช่วยเหลือปรับปรุงประสิทธิภาพในการทำงานและการให้บริการแก่ประชาชน แตกต่างจากการประเมินศาลในอดีตที่มุ่งเน้นการบริการประชาชน โดยไม่ได้คำนึงถึงคุณภาพของการพิจารณาพิพากษาคดี ทั้งนี้ ประธานศาลฎีกาแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อขับเคลื่อนนโยบายของประธานศาลฎีกา ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อที่ ๒ “ยกระดับมาตรฐานการพิจารณาพิพากษาคดี เพื่อให้ความยุติธรรมเป็นที่ประจักษ์” โดยมุ่งเน้นการพัฒนาแบบประเมินตนเองที่เป็นมาตรฐานสากล ให้ศาลใช้เป็นตัวชี้วัดความสำเร็จในพันธกิจของศาลและการสร้างบุคลากรที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะมีส่วนสำคัญ ในการสร้างความเชื่อมั่นศรัทธาในการทำงานของศาลยุติธรรม

ข้อ ๓. นำเทคโนโลยีมาสนับสนุนการอำนวยความสะดวก การพิจารณาพิพากษาคดี และการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยคำนึงถึงช่องทางอื่นที่สะดวกและประหยัดสำหรับประชาชนที่ยังไม่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีได้

๓.๑

นำเทคโนโลยีมาสนับสนุนในการปฏิบัติงานของศาล เพื่อให้คู่ความเข้าถึงข้อมูลทางคดีได้โดยสะดวก รวดเร็ว และประหยัดค่าใช้จ่าย

๓.๒

นำเทคโนโลยีมาสนับสนุนในการให้บริการแก่ประชาชน เพื่อลดขั้นตอน และเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการ รวมทั้งนำมาใช้ในการเสริมสร้างความรู้ และประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับสิทธิ และเสรีภาพของประชาชน

๓.๓

นำเทคโนโลยีมาสนับสนุนในการรับฟังปัญหา ข้อขัดข้อง และความคิดเห็นของประชาชน ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม

๓.๔

นำเทคโนโลยีมาสนับสนุนในการพิจารณาพิพากษาคดี

การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศของศาลยุติธรรมนั้นมีส่วนสำคัญในการสนับสนุนความพร้อมของประเทศไทยในการรับการประเมินความยากง่ายของการทำธุรกิจในประเทศ หรือ Ease of Doing Business ของธนาคารโลกและนำศาลยุติธรรมไปสู่ความทันสมัย ตรงตามมาตรฐานสากลมากขึ้น ที่ผ่านมศาลยุติธรรมได้นำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศต่าง ๆ มาใช้ในการดำเนินงาน เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยง่าย รวดเร็ว และไม่สร้างภาระให้แก่ประชาชนในการได้รับการบริการ เช่น ระบบยื่นและ

ส่งคำคู่ความและเอกสารโดยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (e-Filing) ระบบบริการข้อมูลคดีศาลยุติธรรม (Case Information Online Service : CIOS) ระบบการส่งเอกสารและการประกาศนัดไต่สวนโดยวิธีการลงโฆษณาทางสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ (e-Notice System) รวมทั้งเทคโนโลยีที่ใช้สำหรับการบริหารจัดการคดี การบริหารจัดการสำนักงาน การประชาสัมพันธ์ ตลอดจนการบูรณาการข้อมูลกับหน่วยงานภายนอก

นโยบายในข้อนี้คือสิ่งที่ดำเนินมาตลอดและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องกำหนดเป็นนโยบายอย่างต่อเนื่องเพื่อสนับสนุนให้ดำเนินต่อไปให้ดียิ่งขึ้นเพื่อก้าวทันต่อการพัฒนาที่ไม่สิ้นสุดของเทคโนโลยี ประธานศาลฎีกาจึงมีดำริให้ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการทำงานให้ครอบคลุมทุกด้านและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งการพิจารณาพิพากษาคดี การติดตามผลคดีของประชาชน รวมทั้งการติดตามผู้ต้องหาที่ได้รับการปล่อยชั่วคราว

อย่างไรก็ดี การใช้เทคโนโลยีจะต้องส่งเสริมการเข้าถึงบริการของประชาชนได้ง่ายและสะดวกมากขึ้น และในขณะเดียวกันจะต้องไม่กลายเป็นอุปสรรคสำหรับประชาชนอีกกลุ่มหนึ่งที่มีข้อจำกัดในการเข้าถึงเทคโนโลยีดังกล่าว การใช้เทคโนโลยีจึงเป็นการเพิ่มทางเลือก มิใช่การแทนที่ช่องทางเดิมทั้งหมด นโยบายของประธานศาลฎีกาในข้อนี้จึงถูกกำหนดอย่างชัดเจนจากเสียงสะท้อนของผู้ตอบแบบสำรวจความคิดเห็นจำนวนมากที่สนับสนุนการใช้เทคโนโลยี แต่เรียกร้องให้คำนึงถึงช่องทางการเข้าถึงบริการในรูปแบบเดิมเพื่อให้ประชาชนอีกส่วนหนึ่งนั้นสามารถได้รับบริการของศาลอย่างเท่าเทียมกัน มุ่งเน้นความสำคัญของการใช้เทคโนโลยีเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริการประชาชนให้สามารถเข้าถึงข้อมูลคดีได้โดยสะดวก รวดเร็ว และประหยัดค่าใช้จ่าย ใช้เป็นช่องทางการประชาสัมพันธ์ความรู้ และเสริมช่องทางการแสดงความคิดเห็นของประชาชนได้

ทั้งนี้ การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการประชาสัมพันธ์และให้ความรู้แก่ประชาชน เป็นการสร้างพลังทวี (Leverage) ที่จะทำให้การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ความรู้เป็นไปอย่างไม่สิ้นสุด และเมื่อประชาชนมีความรู้ย่อมเข้าใจถึงสิทธิหน้าที่ของตน และเข้าใจกระบวนการทำงานของศาลมากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นแนวทางที่จะสร้างความเท่าเทียมในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม (Equitable Access to Justice) ได้ดีที่สุด สอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสำรวจความคิดเห็นทั้งข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม และประชาชนจำนวนมาก ที่เห็นตรงกันว่า ควรเสริมสร้างความรู้และประชาสัมพันธ์ขั้นตอนกระบวนการทางศาลมากยิ่งขึ้น ในขณะเดียวกันความรู้ความเข้าใจในการทำงานของศาลย่อมเสริมสร้างความเชื่อมั่นศรัทธาในการทำงานของศาลมากขึ้นอีกทางหนึ่งด้วย

การที่ศาลยุติธรรมได้พัฒนาด้านเทคโนโลยีมาโดยตลอด มีส่วนสำคัญที่ช่วยทำให้ศาลยุติธรรมมีความพร้อมในการก้าวผ่านสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ดังจะเห็นได้จากการใช้ระบบสื่อสารทางไกลสำหรับการประชุมของผู้บริหารระดับสูง การประชุมเพื่อกำกับติดตาม

การดำเนินงานตามนโยบายของประธานศาลฎีกา และใช้สำหรับการดำเนินการกิจของศาลยุติธรรม ในการให้บริการแก่ประชาชน ตั้งแต่การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท การขอออกหมายจับและหมายค้นผ่านระบบ AWIS การยื่นคำคู่ความผ่านระบบ e-Filing การตรวจสอบข้อมูลผ่านระบบ CIOS การพิจารณาคดีและการสืบพยาน การอ่านคำพิพากษาของศาลสูง หรือแม้แต่การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ความรู้ของศาลชั้นต้นไปยังผู้ต้องขังที่อยู่ในเรือนจำ

ข้อ ๔. เสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบการบริหารงานบุคคลด้วยการ สร้างสมดุลระหว่างจริยธรรม ระบบอาวุโส และความรู้ความสามารถ

๔.๑

ส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนา
และถ่ายทอดความรู้
ความชำนาญ ตลอดจน
แนวปฏิบัติเพื่อนำไปสู่ความ
เชี่ยวชาญอย่างต่อเนื่อง
ที่สอดคล้องกับการแก้ไข
ปัญหาของสังคม

๔.๒

จัดกรอบอัตรากำลังให้
เหมาะสมกับลักษณะงาน
ประเภทและปริมาณคดี
โดยคำนึงถึง
ความเปลี่ยนแปลง
ของสังคม

๔.๓

สร้างเสริมจริยธรรม
ความภาคภูมิใจ
และความสุขของบุคลากร
ในการให้บริการแก่ประชาชน
ด้วยอัธยาศัยไมตรี

ในอดีตการแต่งตั้งผู้บริหารเคยคำนึงถึงความรู้ความสามารถ หรือที่เรียกว่าระบบคุณธรรม (Merit System) ต่อมาเกิดการเปลี่ยนแปลงแนวคิดมุ่งเน้นที่เรื่องอาวุโส สิ่งที่ศาลยุติธรรมเรียนรู้จากประสบการณ์สะท้อนว่าไม่มีระบบใดดีที่สุด ประเด็นนี้เป็นข้อที่ต้องพิจารณาว่าควรมีการทบทวนหรือไม่ เพราะผู้พิพากษาไม่ได้มีความสามารถเป็นผู้บริหารทุกคน และบางคนก็ไม่ชอบที่จะเป็นผู้บริหาร จึงต้องคำนึงถึงอาวุโสควบคู่ไปกับความรู้ความสามารถด้วย จึงจะได้คนที่เหมาะสมไปทำหน้าที่ และในขณะเดียวกันข้อเท็จจริงนี้ก็สะท้อนความจำเป็นในการเสริมความรู้และทักษะการบริหารจัดการเข้าไปในหลักสูตรต่าง ๆ ให้มากขึ้น

ที่มาของนโยบายในข้อนี้มีพื้นฐานเริ่มต้นจากดำริของประธานศาลฎีกาที่ต้องการสร้างคนคุณภาพเพื่อความยุติธรรมที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงสามเหลี่ยมจริยธรรม ซึ่งประกอบด้วยคุณธรรม หลักการ และความรู้ และผลลัพธ์ที่ดี ที่จะต้องสร้างสมดุลทั้งสามส่วนให้เหมาะสมกัน จึงจะบรรลุเป้าหมายของการทำงานได้

แนวคิดนี้เมื่อนำมาปรับใช้กับระบบบริหารงานบุคคลของศาลยุติธรรมจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องคำนึงทั้งจริยธรรม ระบบอาวุโส และความรู้ความสามารถ เพราะไม่อาจปฏิเสธได้ว่าระบบอาวุโสในศาลยุติธรรมเป็นส่วนสนับสนุนหลักประกันความเป็นอิสระของผู้พิพากษา แต่ในขณะเดียวกันก็ต้องคำนึงถึงจริยธรรม และความรู้ความสามารถควบคู่กันไปด้วย ศาลยุติธรรมจึงจะเป็นที่พึงให้แก่ประชาชนได้

ระบบการบริหารงานในปัจจุบันมีการหมุนเวียนอัตรากำลังกันบ่อยครั้ง ส่งผลให้เกิดปัญหาเวลาที่บุคลากรเข้ามารับหน้าที่ใหม่ไม่สามารถทำงานได้เพราะไม่เคยเรียนรู้งานนั้นมาก่อน และขาดกระบวนการถ่ายทอดความรู้ การพัฒนาบุคลากรจึงจำเป็นต้องให้มีการถ่ายทอดความรู้หรือการสร้างคู่มือการปฏิบัติงานในส่วนงานประจำ เพื่อสนับสนุนการหมุนเวียนบุคลากรให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น แต่ในขณะเดียวกันระบบการหมุนเวียนงานก็ต้องคำนึงถึงแนวทางที่เหมาะสมในการสร้างบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะทางด้วย ซึ่งจำเป็นต้องหาจุดสมดุลที่เหมาะสมในแนวคิดนี้

ปัญหาสำคัญของการบริหารงานอีกส่วนหนึ่งคือความเหมาะสมของอัตรากำลัง ทั้งนี้ ปริมาณงานไม่ได้พิจารณาแต่เพียงจำนวนสถิติหรือตัวเลขเพียงอย่างเดียว หากแต่จะต้องคำนึงถึงความยากง่ายของงาน หากเป็นคดีก็ต้องพิจารณาไปถึงจำนวนครั้งของการทำงานต่อรายคดีและความยากง่ายของคดีด้วย จึงจะสามารถกำหนดอัตรากำลังให้เหมาะสมกับปริมาณงานได้อย่างแท้จริง

สำหรับคุณภาพของบุคลากรนั้น ประธานศาลฎีกาให้ความสำคัญกับเรื่องจริยธรรมของบุคลากรมากที่สุด ทั้งนี้ มีประชาชนบางส่วนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการติดต่อราชการศาลว่า เจ้าหน้าที่มีกิริยาไม่เหมาะสมกับงานบริการซึ่งถือเป็นสิ่งที่ไม่ควรเกิดขึ้น งานของศาลคืองานบริการ และผู้ให้บริการทุกคนไม่ว่าจะเป็นผู้พิพากษาหรือข้าราชการธุรการจะต้องให้บริการแก่ประชาชนด้วยอัธยาศัยไมตรีที่ดีหรือมี Service Mind และจะต้องทำหน้าที่ดังกล่าวด้วยความภูมิใจที่ได้มีส่วนช่วยเหลือให้ประชาชนกลับไปจากศาลอย่างมีความสุข ทศนคติของบุคลากรในศาลทุกคนไม่ควรคิดว่าเป็นเจ้านายของประชาชน แต่ต้องเป็นผู้รับใช้ประชาชน ต้องสร้างทัศนคติเช่นนี้ให้เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมองค์กรที่เข้มแข็ง และจะทำให้ศาลอยู่ในใจของประชาชนทุกคน

นโยบายในข้อนี้ยังรวมไปถึงการดูแลบุคลากรให้พร้อมในการให้บริการอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งต้องคำนึงถึงสภาวะร่างกายและจิตใจของผู้ปฏิบัติงานด้วย เพราะงานของศาลเป็นงานที่แก้ปัญหาคความทุกข์ของผู้คนเป็นงานที่มีการสะสมความเครียด ประธานศาลฎีกาจึงมีดำริให้สร้างระบบการตรวจสุขภาพร่างกายและจิตใจของผู้พิพากษาทุก ๕ ปี เพื่อให้มั่นใจว่าผู้พิพากษาที่ทำงานสะสมความเครียดไว้เป็นเวลานานจะสามารถทำงานได้อย่างมีความสุข

ข้อ ๕. สนับสนุนบทบาทของศาลในการบังคับใช้กฎหมายที่ส่งเสริมรักษาสิ่งแวดล้อม และที่ไม่ก่อการะหรือเป็นผลร้ายต่อประชาชนและสังคม

๕.๑

สนับสนุนบทบาทของศาล
ในการส่งเสริมรักษา
สิ่งแวดล้อม

๕.๒

สนับสนุนบทบาทของศาล
ในการประเมินและยกเลิก
กฎหมายที่หมกความจำเป็น
หรือไม่สอดคล้องกับ
สภาพการณ์ หรือเป็นอุปสรรค
ต่อการดำรงชีวิต หรือ
การประกอบอาชีพ เพื่อไม่ให้
ก่อการะ หรือเป็นผลร้าย
ต่อประชาชนและสังคม

๕.๓

สนับสนุนบทบาทของศาล
ในการใช้กระบวนการยุติธรรม
ทางเลือกบนพื้นฐาน
ความสมัครใจของกลุ่มความ

มนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ การทำกิจกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ล้วนใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จนกลายเป็นปัจจัยสำคัญส่วนหนึ่งในการดำรงชีวิต แต่เดิมมนุษย์ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสมือนสิ่งเหล่านี้มีอยู่อย่างไม่จำกัด แต่ในปัจจุบันด้วยสาเหตุสำคัญหลายประการทำให้ทรัพยากรธรรมชาติต่าง ๆ มีปริมาณลดน้อยถอยลง สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ มีคุณภาพย่ำแย่ลง ทำให้มนุษย์ต้องเปลี่ยนแปลงแนวคิดที่มีมาแต่เดิม หันมาอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากยิ่งขึ้น

ด้วยอุปนิสัยส่วนตัวของประธานศาลฎีกาที่มีความรักและความเอาใจใส่ต่อธรรมชาติรอบตัว จึงตระหนักและให้ความสำคัญเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประธานศาลฎีกาทราบดีว่า ปัญหาเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นปัญหาสำคัญเร่งด่วน และเป็นหน้าที่ของมนุษย์ทุกคน

ที่จะต้องช่วยกันคนละไม้คนละมือเพื่อช่วยกันแก้ไข ฟันฟู และส่งต่อทรัพยากรธรรมชาติอันมีค่าและสิ่งแวดล้อมที่อุดมสมบูรณ์ให้แก่คนรุ่นหลังต่อไป ด้วยเหตุนี้นอกจากการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ รักษา และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในฐานะประชาชนคนหนึ่งแล้ว ในฐานะประธานศาลฎีกาจึงได้พยายามอย่างเต็มความสามารถภายใต้ขอบเขตอำนาจหน้าที่โดยใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือสำคัญในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ดังนั้น การร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติจึงถูกกำหนดให้เป็นหนึ่งในนโยบายที่มีความสำคัญ

ที่ผ่านมาศาลยุติธรรมเผชิญกับวิกฤตเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมจากทั้งภัยธรรมชาติ และจากการดำเนินงานของศาลเอง ถึงเวลาที่จะต้องแสดงให้เห็นถึงความห่วงใยในสิ่งแวดล้อม ประธานศาลฎีกาจึงมีดำริผลักดันให้เกิดภาพของศาลสีเขียว (Green Bench หรือ Green Court) ขึ้นในศาลยุติธรรม

แนวคิดภายใต้นโยบายเรื่องการส่งเสริมรักษาสิ่งแวดล้อมนี้ นำไปสู่การสร้างแนวปฏิบัติที่เหมาะสมในการทำงานของศาลยุติธรรม รวมถึงการพัฒนาข้อกำหนดของผู้ว่าจ้าง (Term of Reference หรือ TOR) สำหรับโครงการก่อสร้างของศาลยุติธรรมให้กำหนดเงื่อนไขการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม และเป็น TOR โครงการก่อสร้างฉบับแรกของประเทศไทยที่มีเงื่อนไขในเรื่องนี้

นอกจากนี้ การก่อสร้างสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมแห่งที่สอง ที่อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นที่ราชพัสดุ มีเนื้อที่ประมาณ ๒๕๐ ไร่ ปัจจุบันมีสภาพเป็นที่รกร้างแนวราบ และมีชาวบ้านเริ่มบุกรุกปลูกข้าวโพด ได้ถูกออกแบบภายใต้แนวคิดส่งเสริมรักษาสิ่งแวดล้อมโดยใช้เป็นพื้นที่สำหรับกิจกรรมหรือโครงการปลูกป่าของศาลต่าง ๆ ภายใน ๑๐ ปี พื้นที่นี้ก็จะกลายเป็นป่าอีกแห่งหนึ่งด้วยความร่วมมือของบุคลากรในศาลยุติธรรม

ศาลสีเขียวมิได้มีความหมายเฉพาะทางกายภาพของศาลที่ร่มรื่นด้วยต้นไม้และสิ่งแวดล้อมที่เขียวชอุ่ม แต่ยังหมายถึงศาลที่สร้างคุณธรรมให้แก่ประชาชนอย่างยั่งยืนด้วยหลักนิติธรรม และอำนวยความยุติธรรมให้แก่ประชาชนอย่างแท้จริง

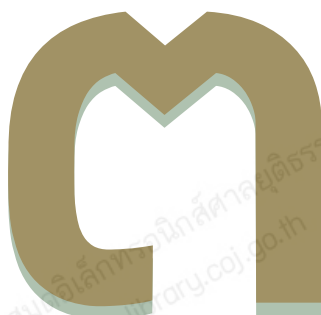
ศาลสีเขียวยังเป็นภาพของการทำงานที่ดีด้วยการพัฒนาระบบวิธีพิจารณาคดีเฉพาะทางที่บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจและให้อำนาจตัดสินใจด้วยเป้าหมายในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมแทนการเอาคนไปจำคุก เช่น หากบุกรุกทำลายป่าแล้วจับได้ อาจกำหนดให้จำเลยต้องมาปลูกป่าด้วยเงินส่วนตัว และมีกระบวนการบังคับคดีให้ได้จริง ก็เป็นส่วนหนึ่งที่จะส่งเสริมนโยบายในข้อนี้ได้เช่นกัน แนวคิดของประธานศาลฎีกาในข้อนี้นำมาสู่การแต่งตั้งคณะทำงานขับเคลื่อนนโยบายประธานศาลฎีกา ข้อที่ ๕ “สนับสนุนบทบาทของศาลในการบังคับใช้กฎหมายที่ส่งเสริมรักษาสิ่งแวดล้อม และที่ไม่ก่อภาระหรือเป็นผลร้ายต่อประชาชนและสังคม” ซึ่งคณะทำงานชุดนี้มีส่วนในการพัฒนาร่างกฎหมายวิธีพิจารณาคดีสิ่งแวดล้อมเพื่อนำเสนอเข้าสู่การพิจารณาของฝ่ายนิติบัญญัติ และมีส่วนนำเสนอโครงการเพื่อการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในศาลอย่างยั่งยืน

บทบาทของศาลนอกเหนือจากอำนาจตุลาการแล้ว มาตรา ๖ และมาตรา ๒๒ แห่ง พ.ร.บ. หลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้ให้อำนาจแก่ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาในการพิจารณาและยกเลิกกฎหมายที่หมดความจำเป็น หรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือเป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพ ซึ่งเป็นกลไกทางกฎหมายที่ให้อำนาจนิติบัญญัติแก่ศาลเป็นที่มาของนโยบายของประธานศาลฎีกาที่จะสนับสนุนบทบาทของศาลในส่วนนี้ให้แสดงบทบาทด้วยความละเอียดรอบคอบ และคำนึงถึงผลกระทบในวงกว้างด้วย

ประเด็นที่เป็นปัญหาจากเสียงสะท้อนของประชาชนอีกเรื่องหนึ่ง แม้จะมีจำนวนไม่มากแต่ถือเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องนำมากำหนดเป็นนโยบาย คือ การใช้กระบวนการยุติธรรมทางเลือกในศาล ซึ่งกฎหมายกำหนดทางเลือกที่หลากหลายให้ศาลสามารถใช้ได้อย่างเหมาะสม แต่กลับไม่มีการนำมาใช้อย่างที่ควรจะเป็น เช่น การรอกการกำหนดโทษ หรือการให้ทำงานบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับ นอกจากนี้ กระบวนการทางเลือกบางประเภทกลับมีการนำมาใช้ในลักษณะฝืนใจคู่ความ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการรับข้อพิพาทอย่างการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่จะช่วยให้คู่ความได้ผลลัพธ์ที่ตนพอใจ หรือกระบวนการทางเลือกอย่างอื่น เช่น การกำหนดให้เข้ารับคำปรึกษาในคลินิกจิตสังคมที่มีเป้าหมายให้จำเลยสำนึกถึงการกระทำ ความผิดได้เอง หรือการกำหนดให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์สำหรับการตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทาง กระบวนการดังกล่าวจะบรรลุผลได้ก็ต่อเกิดจากความสมัครใจของคู่ความด้วย จึงจะเกิดประโยชน์สูงสุด

ทั้งนี้ นโยบายสนับสนุนการใช้กระบวนการยุติธรรมทางเลือกเป็นจุดเริ่มต้นของโครงการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในเวลาต่อมา เช่น โครงการลดการคุมขังที่ไม่จำเป็นด้วยการใช้มาตรการทำงานบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับ และการใช้ดุลพินิจรอกการกำหนดโทษ โครงการไกล่เกลี่ยออนไลน์ เป็นต้น

การขับเคลื่อนนโยบายของประธานสภา
ด้านการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหา
หรือจำเลย โดยคำนึงถึงเหยื่ออาชญากรรม
และความสงบสุขของสังคม

บทที่ ๓

การขับเคลื่อนนโยบายของประธานศาลฎีกา ด้านการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลย โดยคำนึงถึงเหยื่ออาชญากรรม และความสงบสุขของสังคม

การขับเคลื่อนนโยบายของประธานศาลฎีกาในข้อนี้ เริ่มดำเนินการภายหลังจากการแถลงนโยบายต่อประชาชน โดยในวันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๖๒ ประธานศาลฎีกามีคำสั่งที่ ๑๕/๒๕๖๒ แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อขับเคลื่อนนโยบายยกระดับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน โดยมีนางเมทินี ชโลธร รองประธานศาลฎีกา นางสาวปิยกุล บุญเพิ่ม ประธานแผนกคดีล้มละลายในศาลฎีกา และนางวาสนา หงส์เจริญ ประธานแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลฎีกา เป็นที่ปรึกษาของคณะทำงาน

เพื่อให้นโยบายของประธานศาลฎีกาเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม คณะทำงานฯ ได้ประชุมร่วมกัน ๙ ครั้ง โดยประชุมครั้งแรกในวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๒ เพื่อพัฒนารูปแบบและแนวทางในการขยายผลสัมฤทธิ์ของนโยบายในเรื่องนี้ จนเป็นที่มาของการพัฒนารูปแบบคำร้องขอปล่อยชั่วคราวที่ไม่เสนอหลักประกันมาพร้อมกับคำร้อง และส่งเสริมการขยายโอกาสในการเข้าถึงสิทธิที่จะได้รับการปล่อยชั่วคราวของผู้ต้องหาหรือจำเลยตามคำแนะนำของประธานศาลฎีกา ทั้งเรื่องของการใช้มาตรการประเมินความเสี่ยง การกำหนดเงื่อนไขในการปล่อยชั่วคราวหรือสั่งให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดในการตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางของผู้ถูกปล่อยชั่วคราว หรือแต่งตั้งผู้กำกับดูแลตามกฎหมายโดยไม่จำเป็นต้องเรียกหลักประกัน ตลอดจนการกำหนดแนวทางของศาลต้นแบบในการยกระดับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน ๖ ด้าน

๐๐ แนวการพัฒนา ๖ ด้าน เพื่อสร้างศาลต้นแบบในการยกระดับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐาน

ด้านที่ ๑ อาคารสถานที่ ศาลต้นแบบต้องจัดให้มีห้องพักพยานและผู้เสียหายที่เหมาะสม จัดให้มีห้องพักพยานที่เป็นเด็กแยกต่างหากจากห้องพักพยานทั่วไป รวมทั้งมีวิธีปฏิบัติต่อพยานที่เป็นเด็ก ตามคำแนะนำของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยแนวทางการปฏิบัติต่อพยานที่เป็นเด็กในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๕๙ จัดให้แยกห้องควบคุมระหว่างผู้ต้องขัง/จำเลยที่เป็นหญิงและชาย รวมทั้งมีห้องน้ำแยกกันเป็นส่วน ส่วน จัดให้มีห้องรอคำสั่งคำร้องขอปล่อยชั่วคราวสำหรับผู้ต้องหา/จำเลยที่ยังไม่เคยถูกควบคุมมาก่อน จัดให้มีห้องหรือวิธีการชำระค่าปรับที่สะดวกแก่ผู้ต้องคำพิพากษาให้ลงโทษปรับโดยไม่ต้องนำตัวไปควบคุม และจัดให้มีห้องเวรชี้แจงระหว่างผู้ต้องขัง/จำเลยที่ถูกควบคุมตัวมาก่อนแล้วกับผู้ที่ยังไม่เคยถูกควบคุมมาก่อน

ด้านที่ ๒ บุคลากร ศาลต้นแบบจะต้องสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ข้าราชการศาลในทุกะดับ ในเรื่องการปฏิบัติที่เหมาะสมต่อผู้ต้องขัง/จำเลย ผู้เสียหาย พยาน ตลอดจนแนวทางในการยกระดับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน และมุ่งมั่นในการให้ความรู้แก่ประชาชน ผู้ต้องหา/จำเลย เพื่อให้รู้ถึงสิทธิของตนในขั้นตอนต่าง ๆ ของการดำเนินคดี

ด้านที่ ๓ ระบบการปล่อยชั่วคราว ศาลต้องจัดวางระบบการเสนอคำร้องขอปล่อยชั่วคราว พร้อมแบบพิมพ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง วางแนวทางในการพิจารณาสั่งปล่อยชั่วคราว การใช้ระบบประเมินความเสี่ยง วางแนวทางในการแต่งตั้งผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราว การกำหนดเงื่อนไขในการปล่อยชั่วคราว ตลอดจนกำหนดแนวปฏิบัติหรือขั้นตอนในการพิจารณาสั่งคำร้องขอปล่อยชั่วคราวที่สอดคล้องกับคำแนะนำ

ของประธานศาลฎีกาว่าด้วยการขยายโอกาสในการเข้าถึงสิทธิที่จะได้รับการปล่อยชั่วคราว พ.ศ. ๒๕๖๒ เปิดทำการเพื่อพิจารณาสั่งคำร้องขอปล่อยชั่วคราวในวันหยุดราชการ และต้องลดขั้นตอนการทำงานที่ซ้ำซ้อนหรือไม่จำเป็น

ด้านที่ ๔ การกำหนดมาตรฐานระยะเวลา ศาลต้นแบบต้องทำคำสั่งคำร้องขอปล่อยชั่วคราว และพิจารณาพิพากษาคดีอาญาที่จำเลยต้องขังได้ภายในกรอบเวลาที่กำหนดไว้ และในกรณีของศาลชั้นต้น การส่งสำนวนคดีไปยังศาลสูงจะต้องทำได้ภายใน ๓ วัน นับแต่วันสั่งรับคำแก้อุทธรณ์/คำแก้ฎีกา หรือนับแต่ครบกำหนดยื่นคำแก้อุทธรณ์/คำแก้ฎีกา แล้วแต่กรณี

ด้านที่ ๕ การประชาสัมพันธ์ ศาลต้นแบบต้องจัดให้มีการให้ความรู้แก่กลุ่มผู้ต้องขัง/จำเลย ในเรือนจำ หรือกลุ่มเสี่ยงที่จะกระทำผิดถึงสิทธิที่จะได้รับการปล่อยชั่วคราวและสิทธิในการดำเนินคดีในศาล โดยกำหนดแผนปฏิบัติการไม่น้อยกว่าปีละ ๓ ครั้ง จัดให้มีบอร์ดแสดงบัญชีมาตรฐานหลักประกันในที่ที่เห็นได้ง่าย พร้อมมีเจ้าหน้าที่ที่สามารถให้ข้อมูลแก่ผู้มาติดต่อ และแสดงบัญชีมาตรฐานดังกล่าวในเว็บไซต์ของศาลด้วย จัดให้มีแผนภูมิแสดงขั้นตอนการขอปล่อยชั่วคราว มีระบบการประสานข้อมูลในการรับและส่งคำร้องขอปล่อยชั่วคราวระหว่างศาลชั้นต้นกับศาลสูง มีระบบการแจ้งคำสั่งคำร้องขอปล่อยชั่วคราวที่รวดเร็วแก่ผู้ประกัน มีระบบติดตามคำสั่งคำร้องขอปล่อยชั่วคราว (Tracking) เพื่อผู้ประกันสามารถติดตามคำสั่งเองได้โดยสะดวก และมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราว ตลอดจนสถิติต่าง ๆ ต่อสาธารณะโดยสม่ำเสมอ

ด้านที่ ๖ สถิติและการประเมินผล ศาลต้นแบบต้องเก็บข้อมูลสถิติเกี่ยวกับคำร้องขอปล่อยชั่วคราวตามแบบที่กำหนดโดยถูกต้อง และใช้ข้อมูลวิเคราะห์สถานการณ์เสนอผู้บริหารอย่างน้อยเดือนละ ๑ ครั้ง รวมทั้งมีการจัดการประชุมผู้พิพากษาและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเพื่อทราบสภาพปัญหาและหาแนวทางแก้ไขเป็นประจำโดยสม่ำเสมอ อย่างน้อยทุก ๒ เดือน

การสร้างศาลต้นแบบเพื่อยกระดับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐาน

คณะทำงานฯ ได้วางแนวทางการพัฒนาศาลต้นแบบในส่วนกลาง ๑ ศาล และในส่วนภูมิภาค ภาคละ ๑ ศาล รวม ๑๐ ศาล ได้แก่ ศาลอาญารธนบุรี ศาลจังหวัดธนบุรี ศาลจังหวัดนครนายก ศาลจังหวัดนครราชสีมา ศาลจังหวัดมหาสารคาม ศาลจังหวัดลำพูน ศาลจังหวัดกำแพงเพชร ศาลจังหวัดกาญจนบุรี ศาลจังหวัดภูเก็ต และศาลจังหวัดนาทวี โดยคณะทำงานฯ ลงพื้นที่ในการพัฒนาศาลต้นแบบ และส่งเสริมการใช้คำร้องขอปล่อยชั่วคราวแบบที่ไม่ต้องเสนอหลักประกัน โดยเข้าเรือนจำสัมภาษณ์ผู้ต้องขังที่ศาลยังไม่มีคำพิพากษา เพื่อทราบถึงสาเหตุที่ไม่ยื่นคำร้องขอปล่อยชั่วคราว พบว่าส่วนมากแล้วไม่มีหลักทรัพย์หรือเงินที่จะใช้เป็นหลักประกันจนนำไปสู่การปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ต้องขังอยู่เพิ่มมากขึ้นอีกหลายร้อยคน

ถึงแม้ว่าในระหว่างการทำงานพัฒนาศาลต้นแบบจะพบอุปสรรคในการเดินทางจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ นับแต่เดือนมีนาคม ๒๕๖๓ ทำให้ไม่อาจลงพื้นที่ศาลจังหวัด ัญบุรี ศาลจังหวัดลำพูน และศาลจังหวัดนาทวี ตลอดจนไม่อาจเข้าสัมภาษณ์ผู้ต้องขังในเรือนจำได้ แต่การทำงานก็ยังเดินหน้าผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศให้สามารถติดต่อกันระหว่างคณะทำงาน กับศาลต้นแบบ และระหว่างผู้พิพากษากับผู้ต้องขังในเรือนจำได้ และการพัฒนาศาลต้นแบบทั้ง ๑๐ ศาล ได้ดำเนินการแล้วเสร็จตามกรอบเวลาภายในเดือนมีนาคม ๒๕๖๓ ก่อนจะขยายผลต่อไปโดยมีเป้าหมายทั่วประเทศให้ได้ ร้อยละ ๗๐ ภายในเดือนมิถุนายน ๒๕๖๓ และทุกศาลทั่วประเทศภายในเดือนกันยายน ๒๕๖๓

๐ การขยายผลศาลต้นแบบทำได้ถึงร้อยละ ๙๖.๕๐ ภายในเดือนมิถุนายน ๒๕๖๓

ด้วยแนวคิดของโครงการที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้มีส่วนได้เสีย ทุกฝ่ายในกระบวนการยุติธรรมอย่างเหมาะสมและให้บริการแก่ผู้มาศาลทุกคนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนมีส่วนช่วยลดการคุมขังที่ไม่จำเป็น ทำให้ได้รับความร่วมมือจากศาลทั่วประเทศและสามารถขยายผลการดำเนินการตามแนวทางศาลต้นแบบได้ถึงร้อยละ ๙๖.๕๐ ภายในเดือนมิถุนายน ๒๕๖๓ บางส่วนที่ไม่อาจดำเนินการได้นั้นเป็นเพราะข้อจำกัดด้านอาคารสถานที่ของศาลนั่นเอง การขับเคลื่อนนโยบายในเรื่องนี้จึงเกิดประโยชน์แก่ประชาชนผู้มาใช้บริการศาลทั่วประเทศอย่างเป็นรูปธรรม

๐๑ การขยายผลโครงการลดการคุมขังที่ไม่จำเป็น

ผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนาศาลต้นแบบและการใช้คำร้องขอปล่อยชั่วคราวที่ไม่ต้องเสนอหลักประกัน ส่งผลให้มีผู้ถูกคุมขังได้รับการปล่อยชั่วคราวเพิ่มมากขึ้น เป็นจุดสำคัญที่ทำให้คณะทำงานฯ ได้ตระหนักว่าความจริงแล้วยังมีผู้ต้องขังที่ต้องถูกคุมขังเพียงเพราะไม่มีความรู้ หรือไม่อาจเข้าถึงสิทธิของตนได้อีกจำนวนมาก หรือบางครั้งเป็นเพียงเพราะผู้ปฏิบัติหน้าที่ยึดติดอยู่กับแนวปฏิบัติที่เคยทำกันมาและไม่กล้าที่จะเปลี่ยนแปลง เป็นเหตุให้มีการผลักดันโครงการลดการคุมขังที่ไม่จำเป็น โดยเฉพาะในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ผ่านกิจกรรม ๓ ด้าน ได้แก่ การกำหนดแนวทางการปล่อยชั่วคราวในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ การส่งเสริมมาตรการในการทำงานบริการสังคม หรือสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับ และการส่งเสริมการใช้ดุลพินิจรอการกำหนดโทษ

๐๒ การกำหนดแนวทางสำหรับการปล่อยชั่วคราวในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙

สืบเนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ส่งผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจในวงกว้าง ประชาชนจำนวนมากต้องว่างงานขาดรายได้ การพิจารณาอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยจึงควรคำนึงถึงผลกระทบจากสถานการณ์ดังกล่าว เพื่อให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๙ ที่บัญญัติรับรองสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาไว้ว่า คำขอประกันของผู้ต้องหาหรือจำเลยต้องได้รับการพิจารณาและจะเรียกหลักประกันจนเกินควรแก่กรณีมิได้ ประกอบกับการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง โดยศาลอาจกำหนดเงื่อนไขในการปล่อยชั่วคราว รวมถึงใช้เทคโนโลยีและกลไกตามกฎหมายในการตรวจสอบที่อยู่ กำกับดูแล และติดตามจับกุมผู้ถูกปล่อยชั่วคราวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประธานศาลฎีกาจึงออกคำแนะนำเกี่ยวกับแนวทางสำหรับการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๖๓

คำแนะนำฉบับนี้เน้นย้ำความเป็นอิสระในการใช้ดุลพินิจของผู้พิพากษา โดยกำหนดไว้อย่างชัดเจนว่าการพิจารณาอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวยังคงเป็นดุลพินิจของผู้พิพากษาโดยแท้ และจะใช้คำแนะนำดังกล่าวก็ต่อเมื่อศาลเห็นว่าเป็นกรณีที่เหมาะสมควรให้ปล่อยชั่วคราวได้ โดยวางหลักการบนพื้นฐานของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่า คดีที่มีโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกิน ๑๐ ปี ศาลอาจอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวโดยไม่มีประกันก็ได้ แต่จะต้องสอบสวนตัวหรือพิจารณาตนตามที่กฎหมายกำหนด และหากมีเหตุจำเป็นก็อาจเรียกประกัน โดยให้พิจารณาด้วยการเรียกประกันเป็นการกำหนดความรับผิดชอบให้แก่ผู้ประกัน หรือผู้ถูกปล่อยชั่วคราว โดยมีได้เป็นการเพิ่มภาระใด ๆ ให้แก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ไม่ผิดสัญญาประกัน

คำแนะนำฉบับนี้ยังส่งเสริมให้มีการกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับที่อยู่หรือเงื่อนไขอื่นใดประกอบการอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว รวมทั้งอาจสั่งให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในการตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทาง หรือแต่งตั้งผู้กำกับดูแลแทนการเรียกหลักประกัน แต่หากการกำหนดเงื่อนไขดังกล่าวยังไม่เพียงพอที่จะป้องกันไม่ให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยหลบหนี ยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือก่อเหตุอันตรายประการอื่น ย่อมถือเป็นกรณีที่ต้องเรียกหลักประกัน ซึ่งต้องระบุถึงความจำเป็นในการเรียกหลักประกันดังกล่าวไว้ในคำสั่งโดยชัดแจ้ง

นอกจากนี้ กรณีศาลจะอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวโดยมีประกัน หรือมีประกันและหลักประกัน คำแนะนำได้ปรับปรุงวงเงินประกันหรือหลักประกันซึ่งใช้กันมาเป็นเวลานาน โดยลดวงเงินลงครึ่งหนึ่งจากวงเงินที่กำหนดในข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับการเรียกประกันหรือหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๕ เว้นแต่มีพฤติการณ์พิเศษในคดีที่จะเพิ่มวงเงินให้สูงขึ้นก็ได้ ซึ่งพฤติการณ์พิเศษเช่นนี้รวมถึงกรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดซ้ำ หรือเป็นผู้ไม่มีที่อยู่ถาวรในประเทศไทยด้วย และบัญชีมาตรฐานวงเงินแนบท้ายคำแนะนำฉบับนี้ คงกำหนดไว้เฉพาะในความผิดตามกฎหมายอาญา ปีนฯ กฎหมายยาเสพติดให้โทษ กฎหมายวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท กฎหมายป่าไม้ กฎหมายป่าสงวนแห่งชาติ และกฎหมายอุทยานแห่งชาติ เพื่อกำหนดวงเงินสำหรับความผิดบางฐานให้เหมาะสมกับสถานะของผู้ต้องหาหรือจำเลย ความหนักเบาแห่งข้อหาและพฤติการณ์แห่งคดี ซึ่งมีรายละเอียดที่ต้องพิจารณามากกว่าความผิดทั่วไป อย่างไรก็ตามในความผิดข้อหาเกี่ยวกับการผลิต การแบ่งบรรจุหรือจำหน่ายยาเสพติดให้โทษ ในประเภท ๑ ที่มีปริมาณยาเสพติดจำนวนมาก ยังคงกำหนดวงเงินเท่ากับบัญชีเกณฑ์มาตรฐานเดิม

๐๐ การส่งเสริมให้ศาลชั้นต้นใช้มาตรการในการทำงานบริการสังคม หรือสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับ เพื่อลดการคุมขังที่ไม่จำเป็น

กลไกการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของจำเลยที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือการอนุญาตให้จำเลยที่ศาลพิพากษาลงโทษปรับได้ทำงานบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับ ตามขั้นตอนและกระบวนการที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๐/๑ ถึง มาตรา ๓๐/๓ ซึ่งจำเลยอาจเป็นผู้ร้องขอต่อศาลชั้นต้น หรือความปรากฏแก่ศาลในขณะที่พิพากษาเองก็ได้

อย่างไรก็ดีในทางปฏิบัติกลับพบว่า ยังมีจำเลยจำนวนมากที่ไม่ทราบถึงสิทธิของตน และศาลไม่อาจรู้ได้เองว่าจำเลยอยู่ในเกณฑ์ที่จะทำงานบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์ได้ในเวลาที่พิพากษาคดีเป็นเหตุให้ในแต่ละปีมีจำนวนผู้ต้องถูกกักขังแทนค่าปรับจำนวนมาก ทั้งที่จำเลยที่ต้องถูกกักขังแทนค่าปรับดังกล่าวคือผู้ที่มีศาลมีคำพิพากษาแล้วว่าไม่สมควรลงโทษจำคุก แต่กลับต้องถูกคุมขังเพียงเพราะความยากจนไม่มีเงินชำระค่าปรับ จึงจำเป็นต้องส่งเสริมให้ศาลชั้นต้นใช้มาตรการในการทำงานบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับให้มากขึ้น เพื่อลดการคุมขังที่ไม่จำเป็น ด้วยการสนับสนุนให้ศาลต่าง ๆ ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย ตามคู่มือปฏิบัติราชการของตุลาการ ส่วนวิธีพิจารณาความอาญา เล่มที่ ๒ หน้า ๓๗๔ - ๓๗๘ และระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมว่าด้วยการกำหนดจำนวนชั่วโมงที่ถือเป็นการทำงานหนึ่งวัน และแนวปฏิบัติในการให้ทำงานบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับ และการเปลี่ยนสถานที่กักขัง พ.ศ. ๒๕๔๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐

การดำเนินการในเรื่องนี้ คณะทำงานฯ ได้กำหนดให้ศาลชั้นต้นตรวจสอบจำนวนผู้ถูกกักขังแทนค่าปรับและให้ความรู้หรือแจ้งสิทธิแก่ผู้ถูกกักขังเพื่อให้ยื่นคำร้องขอทำงานบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์ให้ศาลพิจารณา โดยอาจใช้ระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพกับสถานที่กักขัง หรือประชาสัมพันธ์ด้วยเอกสาร และสนับสนุนให้ศาลพิจารณาอนุญาตให้จำเลยได้ทำงานบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์เป็นหลัก ในขณะที่เดียวกันคดีที่มีคำพิพากษาใหม่ หากจำเลยต้องโทษปรับ ศาลต้องแจ้งสิทธิในการขอทำงานบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์ให้จำเลยทราบทุกคดี รวมทั้งจัดให้มีเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำช่วยเหลือจำเลยในการจัดทำและยื่นคำร้องขอทำงานบริการสังคมต่อศาล

ปัญหาอันเป็นอุปสรรคสำคัญประการหนึ่งในการใช้มาตรการนี้ คือกำหนดเวลาในการทำงานไม่เหมาะสมกับภาระหน้าที่และความรับผิดชอบของจำเลย กิจกรรมดังกล่าวจึงส่งเสริมให้ศาลประสานความร่วมมือกับกรมคุมประพฤติเพื่อให้จำเลยได้ทำงานที่เหมาะสม และไม่เป็นการขัดขวางการดำเนินชีวิต และการประกอบอาชีพของจำเลยจนเกินสมควร โดยอาจกำหนดให้ทำงานนอกเวลาราชการหรือในวันหยุดราชการได้

คณะทำงานฯ ได้ติดตามผลการดำเนินการของศาลต่าง ๆ ทั่วประเทศ พบว่าการดำเนินการของแต่ละศาลยังมีแนวทางที่แตกต่างกัน เนื่องจากขาดต้นแบบหรือมาตรฐานที่ชัดเจน ต่อมาวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๖๓ ประธานศาลฎีกาเห็นชอบโครงการนำร่องการใช้มาตรการทำงานบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับ โดยกำหนดให้มีศาลนำร่องรวม ๑๐ ศาล ได้แก่ ศาลอาญา ศาลจังหวัดนนทบุรี ศาลจังหวัดชลบุรี ศาลจังหวัดอุบลราชธานี ศาลจังหวัดอุดรธานี ศาลจังหวัดเชียงใหม่ ศาลจังหวัดพิษณุโลก ศาลจังหวัดกาญจนบุรี ศาลจังหวัดนครราชสีมา และศาลจังหวัดสงขลา เพื่อสร้างมาตรฐานให้ศาลนำร่องเป็นต้นแบบของการใช้มาตรการดังกล่าวให้แก่ศาลอื่นทั่วประเทศ โดยเริ่มดำเนินโครงการตั้งแต่วันที่ ๑ กันยายน ๒๕๖๓ ด้วยเป้าหมายที่จะลดการกักขังแทนค่าปรับ และส่งเสริมการเข้าถึงสิทธิของผู้ต้องโทษปรับในการขอทำงานบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับ ตลอดจนส่งเสริมการขยายโอกาสในการเข้าถึงสิทธิที่จะได้รับการปล่อยชั่วคราว เพื่อมิให้มีการคุมขังผู้ต้องโทษปรับในระหว่างการสอบสวนหรือการพิจารณาของศาลจนเกินจำนวนค่าปรับ พร้อมทั้งสร้างระบบการทำงานที่เอื้ออำนวยให้เกิดความสะดวกในการบริการประชาชน เช่น ทำบัญชีรายการประเภทงาน สถานที่ และกำหนดเวลาทำงาน เพื่อให้ผู้ต้องโทษปรับสามารถพิจารณาเลือกตามความสะดวก เปิดทำการศาลในวันหยุดเพื่อรับและพิจารณาคำร้องขอทำงานบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับ เป็นต้น

การส่งเสริมให้ศาลใช้ดุลพินิจในการรอกการกำหนดโทษแก่จำเลยเพื่อลดการคุมขังที่ไม่จำเป็น

การรอกการกำหนดโทษเป็นวิธีการที่ศาลใช้กับจำเลยซึ่งถูกพิพากษาว่ากระทำความผิด ในกรณี que จำเลยนั้นยังไม่สมควรได้รับโทษ เพื่อให้โอกาสจำเลยกลับตัว ภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด แต่ต้องไม่เกินห้าปี อันจะเป็นผลให้จำเลยสามารถใช้ชีวิตในสังคมภายนอกได้โดยไม่มีมลทินติดตัว ซึ่งประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ กำหนดให้ศาลมีอำนาจใช้วิธีการรอกการกำหนดโทษ เมื่อคำนึงถึงสภาพของผู้กระทำความผิด ลักษณะและผลของการกระทำ สภาวะแวดล้อมอันเป็นสาเหตุหรือเกี่ยวเนื่องกับ ผู้กระทำความผิดหรือการกระทำความผิดนั้น ตลอดจนการรู้สึกสำนึกถึงความผิดและความพยายามบรรเทา ผลร้ายที่เกิดขึ้น โดยศาลจะกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติจำเลยด้วยหรือไม่ก็ได้

นอกจากนี้ มาตรการรอกการกำหนดโทษนั้นแท้จริงแล้วอาจมีประสิทธิภาพมากกว่าการรอกการลงโทษ เพราะจำเลยยังไม่อาจรู้ได้ว่าหากกระทำความผิดซ้ำแล้วจะต้องถูกพิพากษาลงโทษในคดีเดิมเป็นอัตราโทษ เพียงใด ส่งผลเป็นการกำราบให้จำเลยเกิดความยำเกรงหากจะกระทำความผิดซ้ำมากกว่าการรอกการลงโทษ อันเป็นมาตรการที่ช่วยปกป้องสังคมได้อีกทางหนึ่ง สอดคล้องกับนโยบายของประธานศาลฎีกาในการส่งเสริม การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของจำเลย โดยคำนึงถึงเหยื่ออาชญากรรมและความสงบสุขของสังคม

อย่างไรก็ดี ในทางปฏิบัติกลับพบว่า วิธีการรอกการกำหนดโทษยังไม่ถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลายเท่าที่ควร ทั้งที่สภาพความผิดและพฤติการณ์แห่งคดีอยู่ในหลักเกณฑ์ที่อาชวรอกการกำหนดโทษได้ตามคำแนะนำของประธานศาลฎีกาเกี่ยวกับวิธีการรอกการกำหนดโทษ การรอกการลงโทษ และการกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติ พ.ศ. ๒๕๕๙ ทำให้เกิดการคุมขังที่ไม่จำเป็น กิจกรรมในเรื่องนี้จึงเป็นการสนับสนุนให้ศาลต่าง ๆ ใช้วิธีการรอกการกำหนดโทษกับจำเลยที่กระทำความผิดไม่ร้ายแรงและสมควรให้ออกสกลัปตนเป็นพลเมืองดีให้มากขึ้น ด้วยวิธีการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่คำแนะนำของประธานศาลฎีกาในเรื่องนี้ ตลอดจนส่งเสริมให้ศาลสอบถามข้อเท็จจริงเพิ่มเติมหรือสั่งให้มีการสืบเสาะและพินิจจำเลยเพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วนเพียงพอที่จะพิจารณาได้ว่าสมควรนำวิธีการรอกการกำหนดโทษมาใช้หรือไม่ ก่อให้เกิดประโยชน์แก่จำเลย สังคม และประเทศชาติยิ่งกว่าการลงโทษจำเลยไปเสียทีเดียว และเป็นการยกระดับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลยได้ทางหนึ่งด้วย

การขับเคลื่อนนโยบายของประธานศาลฎีกา ด้านการจัดทำแบบประเมิน เพื่อความเป็นเลิศทางการศาล

บทที่ ๔

การขับเคลื่อนนโยบายของประธานศาลฎีกา ด้านการจัดทำแบบประเมินเพื่อความเป็นเลิศทางการศาล

การสร้างความเชื่อมั่นศรัทธาของประชาชนในการทำงานของศาลยุติธรรมนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่แต่ละศาลจะต้องสำรวจและประเมินตนเองด้วยว่ายังมีข้อบกพร่องในเรื่องใด หรือยังสามารถดำเนินการในเรื่องใดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนได้อีกบ้าง ในปัจจุบันมีการพัฒนากรอบสากลเพื่อความเป็นเลิศทางการศาล (The International Framework of Court Excellence “IFCE”) ของสมาคมระหว่างประเทศเพื่อความเป็นเลิศทางการศาล (International Consortium on Court Excellence “ICCE”) ซึ่งมีการนำมาใช้งาน และเป็นที่ยอมรับในหลายประเทศ ประธานศาลฎีกาจึงมีดำริให้นำกรอบแนวคิดดังกล่าว มาพัฒนาเป็นแบบประเมินสำหรับศาลยุติธรรมไทย และเป็นที่มาของการกำหนดนโยบายของประธานศาลฎีกาในข้อ ๒.๓ เรื่องการสร้างแบบประเมินที่เป็นมาตรฐานสากลให้ศาลใช้เป็น ตัวชี้วัดความสำเร็จในพันธกิจของศาลและการสร้างบุคลากรที่มีประสิทธิภาพ

ภายหลังการกำหนดนโยบายแล้ว ประธานศาลฎีกามีคำสั่งประธานศาลฎีกา ที่ ๑๓/๒๕๖๒ แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อขับเคลื่อนนโยบายดังกล่าว โดยมีวัตถุประสงค์ ให้คณะทำงานศึกษาแบบประเมินระบบงานศาลยุติธรรมขององค์กรหรือหน่วยงานระหว่างประเทศเพื่อนำมาทดลองใช้และวิเคราะห์ประเมินผลเพื่อจัดทำแบบประเมินที่เหมาะสม กับศาลยุติธรรมไทย และส่งเสริมให้ผู้พิพากษาและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเข้าใจแบบประเมิน เพื่อการพัฒนาคุณภาพการบริหารศาลยุติธรรม

ทั้งนี้ กรอบสากลเพื่อความเป็นเลิศทางการศาลดังกล่าวมีความแตกต่างจากการ ประเมินการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่น ๆ ซึ่งวัดผลการปฏิบัติงานในเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณเป็นสำคัญ และใช้ผลลัพธ์จากการประเมินเพื่อเปรียบเทียบระหว่างหน่วยงาน สำหรับชี้วัดหรือจัดอันดับ แต่องค์กรศาลมีบทบาทในการพิจารณาตัดสินชี้ขาดคดีอันมีผลผูกพันคู่ความและประชาชน การประเมินหรือวัดผลการปฏิบัติงานจึงจำเป็นต้องมีรายละเอียด

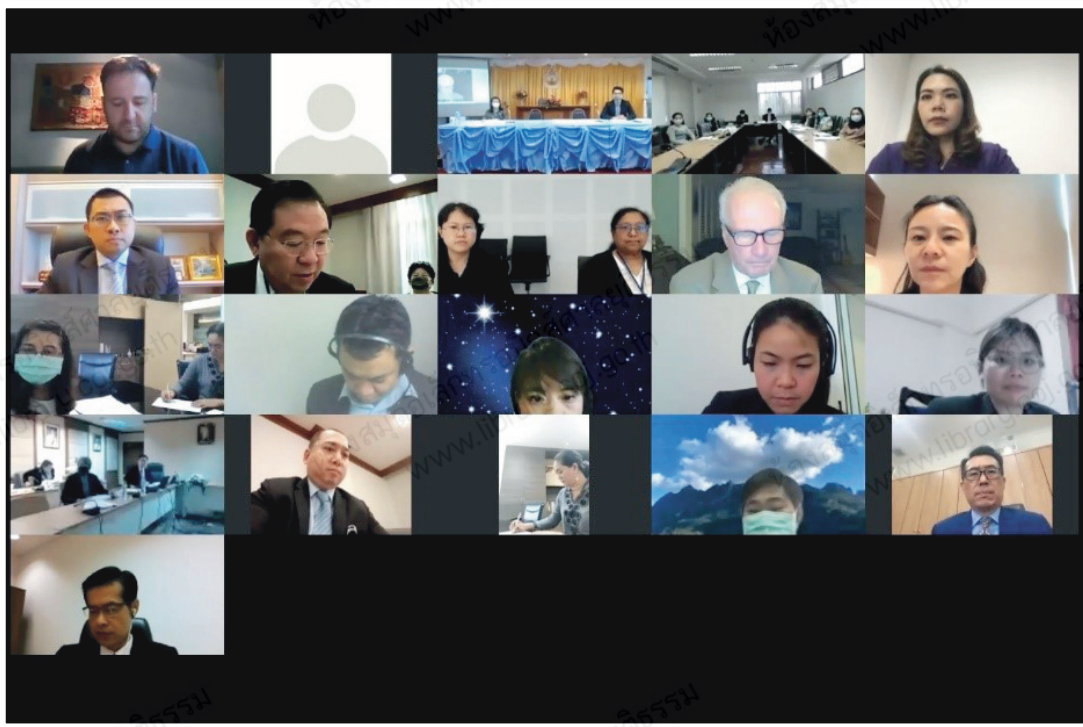
ปลีกย่อยในด้านต่าง ๆ อาทิ การประเมินภาวะผู้นำและศักยภาพ การบริหารงานผู้นำองค์กรศาล การประเมินการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ การประเมินค่าใช้จ่ายของประชาชนต่อคดี การประเมินมาตรฐานคำพิพากษา และการประเมินความเชื่อมั่นต่อองค์กรศาล เป็นต้น และต้องเป็นวิธีการประเมินการทำงานภายในองค์กรเฉพาะแต่ละศาลนั่นเอง โดยมีได้นำไปเปรียบเทียบหรือจัดลำดับคะแนนแข่งกับศาลอื่น รวมทั้งไม่มีผลต่อการให้รางวัลตอบแทนใด ๆ ทำให้การประเมินเป็นไปตามข้อเท็จจริงที่ถูกต้องและปราศจากอคติ

คณะทำงานฯ นำแบบประเมินตามกรอบสากลดังกล่าวมาปรับปรุงให้เข้ากับการปฏิบัติงานของศาลยุติธรรมในประเทศไทย แล้วพัฒนาเป็น “แบบประเมินตนเองฉบับศาลยุติธรรมไทย (Self-Assessment Checklist)” ซึ่งใช้วิธีการให้คะแนนในแต่ละหัวข้อ ประกอบด้วย การประเมิน ๗ หัวข้อหลัก ได้แก่ ความเป็นผู้นำ และการบริหารจัดการศาล การวางแผนและนโยบายของศาล ทรัพยากรของศาล การพิจารณาคดี และกระบวนการต่าง ๆ ของศาล ความต้องการและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ การให้บริการของศาล ที่มีค่าใช้จ่ายไม่สูงและสามารถเข้าถึงได้ง่าย และความน่าเชื่อถือหรือความเชื่อมั่นจากสาธารณชน ซึ่งมีการให้น้ำหนักคะแนนในแต่ละหัวข้อแตกต่างกันไป

หลังจากนั้นคณะทำงานฯ มอบหมายให้ศาลภาษีอากรกลาง ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง และศาลจังหวัดสมุทรปราการ เป็นศาลนำร่องในการใช้แบบประเมินดังกล่าว ทั้งนี้ แต่ละศาลได้ทดลองใช้แบบประเมินดังกล่าวเพื่อประเมินการทำงานในศาลของตนเอง ๓ ครั้ง ผลลัพธ์จากการทดลองในศาลนำร่องเป็นที่น่าพอใจ เพราะผู้บริหาร ผู้พิพากษา และข้าราชการธุรการของแต่ละศาลที่มีส่วนร่วมในการทำแบบประเมินนี้ได้ประชุมร่วมกันเพื่อพิจารณาการทำงานในศาลตนเองในแต่ละหัวข้อว่าเป็นอย่างไร

ศาลนำร่องทั้งสามศาลเห็นพ้องกันว่า แบบประเมินดังกล่าวช่วยให้แต่ละศาลได้ทราบว่าภารกิจของศาลนั้น ๆ มีเรื่องใดที่สามารถกระทำได้ดีบ้าง เรื่องใดที่ได้ทำไปแล้ว และเรื่องใดที่ยังไม่มีการดำเนินงาน ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่สามารถพัฒนาและส่งผลให้การประเมินตนเองในครั้งต่อไปได้คะแนนที่สูงมากขึ้น นอกจากนี้ รูปแบบของการประเมินยังเหมาะสมกับสภาพของศาลยุติธรรมไทยที่มีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารในแต่ละศาลบ่อยครั้ง ทำให้ผู้เข้ารับตำแหน่งใหม่ได้ทราบว่า มีเรื่องใดที่ทำไปแล้วและเรื่องใดที่ยังสามารถพัฒนาต่อไปได้อีก ศาลนำร่องยังได้ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงแบบประเมินเพื่อให้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นอีกด้วย

คณะทำงานฯ ได้นำผลลัพธ์จากการทดลองในศาลนำร่องมาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงแบบประเมินก่อนจะเผยแพร่และสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องแบบประเมินผลดังกล่าวต่อไป

๕

การขับเคลื่อนนโยบายของประธานศาลฎีกา ด้านการพัฒนาระบบการประชุมปรึกษาคดี ในศาลฎีกา

บทที่ ๕

การขับเคลื่อนนโยบายของประธานศาลฎีกา ด้านการพัฒนาระบบการประชุมปรึกษาคดีในศาลฎีกา

การทำงานของศาลชั้นต้นในปัจจุบันมีการพัฒนาระบบการพิจารณาคดีต่อเนื่อง และครบองค์คณะมาเป็นเวลานานแล้ว เพื่อเป็นหลักประกันความยุติธรรมที่รวดเร็วและให้มีการปรึกษาคดีกันอย่างจริงจัง ลดความเคลือบแคลงของสังคมในการพิจารณาคดี ซึ่งระบบดังกล่าวทำให้ผู้พิพากษาในศาลชั้นต้นที่เป็นองค์คณะทุกคนจะต้องนั่งฟัง การพิจารณาคดีก่อนจะมีการทำคำพิพากษา การประชุมปรึกษาคดีของผู้พิพากษาในศาลชั้นต้น จึงอยู่บนพื้นฐานของการทราบข้อเท็จจริงจากการนั่งพิจารณาคดีและสืบพยานไปพร้อมกัน และทำให้ทราบข้อเท็จจริงในคดีทั้งหมดก่อนการปรึกษาคดี แต่กระบวนการดังกล่าวยังมีได้ มุ่งเน้นไปที่ศาลสูงและอาจทำให้เกิดความเคลือบแคลงสงสัยในกระบวนการปรึกษาคดี ในศาลสูงได้ สอดคล้องกับผลสำรวจความคิดเห็นของประชาชนที่ยังมีข้อสงสัยในความเป็นอิสระ ของศาล และการทำงานโดยปราศจากการแทรกแซง อันเป็นเหตุผลสำคัญของการกำหนด นโยบายยกระดับมาตรฐานการพิจารณาพิพากษาคดี ด้วยการพัฒนาระบบการประชุม ปรึกษาคดีขององค์คณะให้เข้มแข็ง เพื่อนำไปสู่คำพิพากษาที่มีคุณภาพเป็นที่ประจักษ์ โดยไม่ถูกแทรกแซง

ประธานศาลฎีกาจึงกำหนดแนวทางเพื่อดำเนินตามนโยบายให้มีการพัฒนาระบบการประชุมปรึกษาคดีในศาลสูง โดยใช้ศาลฎีกาเป็นศาลนำร่อง และมีคำสั่งศาลฎีกา ที่ ๑๒๐/๒๕๖๒ แต่งตั้งคณะทำงานโครงการประชุมปรึกษาคดีในศาลฎีกาขึ้น เพื่อพัฒนาระบบการประชุมปรึกษาคดีในศาลฎีกาให้เป็นທີ່ประจักษ์อย่างเป็นรูปธรรม โดยมีโจทย์สำคัญคือ จะกำหนดวิธีการอย่างไรให้ปรากฏชัดเจนว่าผู้พิพากษาทั้ง ๓ คนในองค์คณะพิจารณาพิพากษาคดีในศาลฎีกาได้ตรวจ อ่าน และศึกษาสำนวนอย่างละเอียด ก่อนการประชุมปรึกษาคดี และจัดทำคำพิพากษา โดยไม่ส่งผลกระทบต่อกรอบระยะเวลาที่เหมาะสมในการพิจารณาคดี และไม่สิ้นเปลืองทรัพยากรจนเกินความจำเป็น

คณะทำงานฯ จึงวางแผนทางโดยแยกคำพิพากษาออกเป็น ๒ กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มคดีแพ่งและคดีอาญาทั่วไป กับกลุ่มคดีชำนาญพิเศษเฉพาะคดีภาษีอากร คดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ และคดีล้มละลาย จากนั้นจัดให้มีองค์คณะผู้พิพากษาศาลฎีกาเข้าร่วมในโครงการนำร่องสำหรับคดีแพ่งและคดีอาญาทั่วไป ๓ ถึง ๕ องค์คณะ ส่วนคดีชำนาญพิเศษ ๒ ถึง ๔ องค์คณะ รวมถึงจัดให้มีผู้ช่วยผู้พิพากษาพร้อมมีการจัดทำลำดับขั้นตอน และแนวทางการดำเนินการเพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องในทุกขั้นตอนรับทราบถือปฏิบัติ โดยแบ่งขั้นตอนการดำเนินการเป็น ๓ ระยะ ตั้งแต่วันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ ถึงวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๓ จนกระทั่งมีการประเมินและขยายผลการดำเนินการให้ครอบคลุมคดีแพ่งและคดีอาญาทั่วไป และคดีชำนาญพิเศษทั้งสามแผนกอย่างเต็มรูปแบบ

ในกระบวนการทำงานนั้นจะมีการจ่ายสำนวนให้แก่องค์คณะที่พิจารณาคดี โดยยังไม่กำหนดบุคคลผู้เป็นเจ้าของสำนวน เพื่อให้ผู้พิพากษาทุกท่านในองค์คณะต้องศึกษาและร่วมกันปรึกษาคดี ก่อนจะมีการจ่ายสำนวนให้แก่ผู้พิพากษาในองค์คณะนั้นเป็นเจ้าของสำนวนสำหรับการทำคำพิพากษา ดังนั้น ผู้พิพากษาในองค์คณะทุกคนต้องศึกษาสำนวนคดีดังกล่าวโดยละเอียดเพราะอาจต้องเป็นเจ้าของสำนวนคดีดังกล่าวในภายหลังได้ ด้วยวิธีการนี้ทำให้การพิจารณาพิพากษาคดีมีความแม่นยำ สามารถรับฟังข้อเท็จจริงและปรับใช้กฎหมายได้อย่างครบถ้วนถูกต้องมากยิ่งขึ้น ในการประชุมปรึกษาคดีจะมอบหมายให้ผู้ช่วยผู้พิพากษาเข้าร่วมในการประชุมปรึกษาคดีด้วย เพื่อให้การจัดทำคำพิพากษาเป็นไปโดยรวดเร็วมากยิ่งขึ้น ซึ่งนับเป็นก้าวสำคัญในการพัฒนาและยกระดับการพิจารณาพิพากษาคดีในศาลฎีกา ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และทัศนคติ ลดความซ้ำซ้อนในกระบวนการทำงานและย่นระยะเวลาในการพิจารณาพิพากษาคดีกับทั้งช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในการทำงานร่วมกันของบุคลากรในศาลฎีกา นอกจากนี้ ยังมีการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยมาใช้ในการพิจารณาพิพากษาคดีเพื่อให้เกิดการลดค่าใช้จ่าย ลดความสิ้นเปลืองในการใช้ทรัพยากร

การดำเนินงานตามนโยบายของประธานศาลฎีกาในเรื่องนี้ นับว่าได้ผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ส่งผลให้การประชุมปรึกษาคดีในองค์คณะของผู้พิพากษาในศาลฎีกามีความชัดเจนและเป็นรูปธรรม อันเป็นหลักประกันว่าการพิจารณาพิพากษาคดีในศาลสูงเป็นไปด้วยความละเอียดรอบคอบและรวดเร็ว และมีส่วนสำคัญในการสร้างความเชื่อมั่นศรัทธาต่อการทำงานของศาลยุติธรรมได้

การขับเคลื่อนนโยบายของประธานสภา ด้านสิ่งแวดล้อม

บทที่ ๖

การขับเคลื่อนนโยบายของประธานศาลฎีกา ด้านสิ่งแวดล้อม

นโยบายของประธานศาลฎีกาในข้อที่ ๕ เรื่องการสนับสนุนบทบาทของศาลยุติธรรมในการบังคับใช้กฎหมายที่ส่งเสริมรักษาสิ่งแวดล้อมและที่ไม่ก่อภาระหรือเป็นผลร้ายต่อประชาชนและสังคม เป็นการส่งเสริมและสนับสนุนการรักษาสิ่งแวดล้อมของศาลต่าง ๆ ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ให้สอดคล้องกับบริบทของประเทศไทยในปัจจุบันและบริบทของโลกต่อไปในภายภาคหน้าในทุกประเทศจะหันมาใส่ใจและให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมมากยิ่งขึ้น โดยรณรงค์ให้นุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ และบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมอย่างเคร่งครัด ตามที่ปรากฏในแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙) ยุทธศาสตร์ที่ ๕ การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

วันที่มอบนโยบายแก่ผู้บริหารศาลยุติธรรมทั่วประเทศ ประธานศาลฎีกาได้กล่าวถึงนโยบายข้อที่ ๕ ไว้ ความตอนหนึ่งว่า

“...มันถึงเวลาที่เราต้องดูแลสิ่งแวดล้อมไปด้วย ผมคิดว่าภายใต้

นโยบายของผม ผมจะผลักดันให้ศาลเป็นสีเขียว Green bench, Green Court ไม่ปลูกแล้วอย่าตัด สำคัญมาก ถ้าปลูกยิ่งดี และคำว่า Green Court ในที่นี้คือ มีความบริสุทธิ์ สะอาด ซื่อสัตย์ สุจริต...”

ตลอดระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง ประธานศาลฎีกาได้ผลักดันการดำเนินการตามนโยบายดังกล่าวให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายที่วางไว้ เรียงลำดับตามความจำเป็นเร่งด่วนที่สามารถแก้ไขปัญหาได้จริง โดยมีคำสั่งประธานศาลฎีกาที่ ๑/๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๖๓ แต่งตั้งคณะทำงานพัฒนาวิธีพิจารณาคดีสิ่งแวดล้อมและศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งศาลสิ่งแวดล้อม เพื่อเตรียมความพร้อมในการขับเคลื่อนนโยบายของประธานศาลฎีกาข้อที่ ๕ ตลอดจนสนับสนุนบทบาทของศาลในการบังคับใช้กฎหมายที่ส่งเสริมรักษาสิ่งแวดล้อมและที่ไม่ก่อภาระหรือเป็นผลร้ายต่อประชาชนและสังคม

คณะทำงานฯ ได้ขับเคลื่อนนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมตามนโยบายประธานศาลฎีกาข้อที่ ๕ ผ่านกิจกรรมที่สำคัญ ๓ กิจกรรม ได้แก่ การพัฒนาแนวปฏิบัติในการบริหารจัดการศาลยุติธรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การพัฒนากฎหมายวิธีพิจารณาความคดีสิ่งแวดล้อมและพัฒนาหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านคดีสิ่งแวดล้อมที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน กับการสำรวจความคิดเห็นเรื่องแนวทางการสร้างความยุติธรรมที่ยั่งยืน

๐๑ กิจกรรมที่ ๑ การพัฒนาแนวปฏิบัติในการบริหารจัดการศาลยุติธรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

การดำเนินกิจกรรมนี้ คณะทำงานฯ ได้กำหนดแนวปฏิบัติ ๗ ด้าน ในการบริหารจัดการศาลยุติธรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ทุกหน่วยงานในสังกัดนำแนวปฏิบัติดังกล่าวไปใช้เป็นดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อมต่อไป

ด้านการอนุรักษ์ต้นไม้และการจัดการพื้นที่สีเขียวในศาล (Green Conservation and Green Area)

แนวปฏิบัติในด้านนี้ส่งเสริมให้ศาลยุติธรรมทุกศาลสำรวจและขึ้นทะเบียนต้นไม้สำคัญที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ที่อยู่ในบริเวณศาล อาคารที่ทำการ บ้านพักศาล หรือพื้นที่อื่นที่อยู่ในการดูแลของศาล การห้ามตัดฟันต้นไม้หวงห้าม เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม โดยต้องดำเนินการตามหนังสือ สำนักงานศาลยุติธรรม ที่ ศย ๐๒๑/ว.๘๒ (ป) ลงวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๗ และรณรงค์ส่งเสริมให้มีการปลูกต้นไม้อย่างต่อเนื่อง โดยคัดเลือกพันธุ์และประเภทของต้นไม้ที่จะก่อให้เกิดความยั่งยืนของระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพให้เหมาะสมตามสภาพและขนาดของพื้นที่ หากศาลยุติธรรมบางแห่งไม่มีพื้นที่ ก็อาจจัดทำสวนหย่อมที่สอดคล้องกับสภาพของพื้นที่เท่าที่จะทำได้ หรือในกรณีไม่มีพื้นที่ว่างก็อาจจะสร้างพื้นที่สีเขียว โดยการปลูกไม้กระถาง หรือการทำสวนลอยฟ้า ตามความเหมาะสม

ด้านการอนุรักษ์พลังงาน (Green Energy)

แนวปฏิบัติในด้านนี้สนับสนุนการสร้างความร่วมมือในการประหยัดการใช้พลังงานต่าง ๆ ทั้งไฟฟ้า น้ำประปา น้ำมันเชื้อเพลิง และพลังงานอื่น ๆ และมีแผนปฏิบัติการในการลดการใช้พลังงานที่เป็นระบบ รวมทั้งออกมาตรการและแนวปฏิบัติในการประหยัดหรือลดค่าใช้จ่ายด้านพลังงานที่ชัดเจนเพื่อบังคับใช้อย่างต่อเนื่อง และส่งเสริมให้ทุกศาลริเริ่มการใช้พลังงานทางเลือกที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเท่าที่พึงจะกระทำได้ เช่น การทำหลังคาโซลาร์เพื่อสร้างกระแสไฟฟ้า การติดตั้งแผงโซลาร์เซลล์เพื่อดวงไฟริมรั้ว หรือการใช้พลังงานทางเลือกเพื่อบำบัดของเสียภายในศาล

ศาลยุติธรรมรักษ์โลก Green Court

ด้านการลดขยะและการจัดการของเสีย (Green Waste)

แนวปฏิบัติในด้านนี้ส่งเสริมให้ทุกศาลลดปริมาณขยะ ลดการใช้ขวดน้ำและถุงพลาสติก พัฒนาระบบการจัดการขยะ ทั้งการคัดแยกและการกำจัด รวมทั้งการหมุนเวียนและนำกลับมาใช้ใหม่ ตลอดจนการพัฒนาระบบบำบัดน้ำเสีย และการลดมลภาวะอื่น ๆ

ด้านการออกแบบภูมิสถาปัตยกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Green Architecture)

แนวปฏิบัติในด้านนี้ได้กำหนดให้การจัดซื้อจัดจ้างต่าง ๆ ของทุกศาลต้องคำนึงถึงการลดผลกระทบ ต่อสิ่งแวดล้อม และระบุไว้ในข้อกำหนดหรือข้อสัญญาของผู้ว่าจ้าง (Term of Reference) ทุกฉบับ รวมถึง การออกแบบภูมิสถาปัตยกรรม ในส่วนของอาคารศาล สำนักงาน และบ้านพักต่าง ๆ จะต้องคำนึงถึงการลด หรือประหยัดพลังงานและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยมีผังบริเวณที่ได้สัดส่วนและที่เหมาะสมเป็นข้อสำคัญ

ด้านการพัฒนาระบบงานที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Green Office)

แนวปฏิบัติในด้านนี้ส่งเสริมให้แต่ละศาลพัฒนาระบบงานที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การพัฒนาและนำนวัตกรรมดิจิทัลมาใช้ ลดการใช้กระดาษและทรัพยากรต่าง ๆ ส่งเสริมการใช้ระบบประชุม ทางไกลทางจอภาพ (Teleconference) รวมทั้งลดขั้นตอนการทำงานที่ซ้ำซ้อนในลักษณะต่าง ๆ โดยมีการคำนวณหน่วยคาร์บอนฟุตพริ้นท์ (Carbon Footprint) เพื่อช่วยลดปริมาณก๊าซเรือนกระจก ที่ปล่อยออกมาจากการดำเนินงานของศาลยุติธรรม

ด้านการประสานงานทางสิ่งแวดล้อม (Green Cooperation)

แนวปฏิบัติในด้านนี้ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือกันระหว่างศาลกับชุมชน ด้วยการแบ่งปันกล้าไม้ ต้นไม้ พืชผลหรือไม้ดอกที่มีราคา หรือผลผลิตต่าง ๆ จากต้นไม้ที่ปลูกในบริเวณศาลอย่างเหมาะสมให้แก่ ประชาชน บุคลากรของศาล หรือสมาชิกของชุมชน เพื่อนำไปปลูกหรือบริโภค รวมทั้งแบ่งปันพื้นที่พักผ่อน และพื้นที่พักคอยการพิจารณาคดี และส่งเสริมให้มีการประสานงานกับหน่วยงานในพื้นที่ทั้งส่วนราชการ และหน่วยงานภาคเอกชนที่มีแนวปฏิบัติที่ดี ในการพัฒนาความรู้และการจัดการด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และพลังงานตามความเหมาะสม

ด้านการจัดกิจกรรมเพื่อปลูกจิตสำนึกทางสิ่งแวดล้อม (Green Activity for Green Mind)

แนวปฏิบัติในด้านนี้ส่งเสริมให้ศาลจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และพลังงาน ได้แก่ การปลูกต้นไม้ การปลูกป่า การศึกษาดูงาน การจัดการ สิ่งแวดล้อมและพลังงาน และจัดกิจกรรมจิตอาสาที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจในกฎหมาย เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อมให้แก่บุคลากร นักเรียนนักศึกษา สมาชิกในชุมชน ตลอดจนประชาชนทั่วไป รวมถึงการดำเนินกิจกรรมกับผู้ต้องขัง และจำเลยผู้ถูกคุมความประพฤติเพื่อให้เห็น คุณค่าและเอาใจใส่ห่วงใยในการอนุรักษ์และรักษาสิ่งแวดล้อมร่วมกัน

❶ กิจกรรมที่ ๒ การพัฒนากฎหมายวิธีพิจารณาคดีสิ่งแวดล้อมและพัฒนาหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านคดีสิ่งแวดล้อมที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน

ประเทศไทยมีปัญหาเรื่องสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติมาอย่างต่อเนื่อง มีคดีความที่เกี่ยวข้องทั้งคดีแพ่ง คดีอาญา รวมถึงคดีปกครอง และยังมีปัญหาที่อุบัติใหม่ เช่น ภัยจากสภาวะโลกร้อน แต่การบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมยังมีข้อขัดข้องในกระบวนการตั้งแต่หน่วยงานต้นน้ำซึ่งดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เจ้าหน้าที่ตำรวจ พนักงานอัยการ ศาล จนถึงหน่วยงานปลายน้ำที่ทำหน้าที่บังคับคดีและบังคับโทษ เพราะขาดแนวทางการทำงานที่ชัดเจนและขาดการบูรณาการการทำงานอย่างเป็นรูปธรรม ส่งผลต่อประสิทธิภาพในกระบวนการยุติธรรมด้านสิ่งแวดล้อม และไม่อาจสร้างความเป็นธรรมให้เกิดขึ้นได้อย่างแท้จริง การพัฒนากฎหมายวิธีพิจารณาคดีสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านคดีสิ่งแวดล้อมที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านจะมีส่วนสำคัญในการช่วยแก้ไขปัญหาได้อย่างเป็นรูปธรรม คณะทำงานฯ จึงนำร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลสิ่งแวดล้อมและวิธีพิจารณาคดีสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ของคณะกรรมการการปฏิรูปทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มาศึกษาและพิจารณาปัญหาในทางปฏิบัติในกระบวนการยุติธรรมก่อนจะทำข้อเสนอเพื่อปรับปรุงร่างกฎหมายดังกล่าวให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ ปริมาณ

คดีสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันยังมีจำนวนไม่มาก คณะทำงานฯ ได้เสนอแนวทางในการพัฒนาอย่างค่อยเป็นค่อยไป โดยในระยะเริ่มแรกเสนอให้จัดตั้งเป็นแผนกคดีสิ่งแวดล้อมในแต่ละศาลก่อนจะมีการประเมินผลโดยพิจารณาปริมาณคดีและความเป็นไปได้ในการจัดตั้งศาลสิ่งแวดล้อมในภายหลัง

🔗 กิจกรรมที่ ๓ การสำรวจความคิดเห็นเรื่องการสร้างความยุติธรรมที่ยั่งยืน (Sustainable Justice by Rule of Law)

คณะทำงานฯ ได้สำรวจความคิดเห็นเรื่องการสร้างความยุติธรรมที่ยั่งยืนตามคำริของประธานศาลฎีกา เพื่อเป็นช่องทางที่เปิดโอกาสให้ผู้พิพากษาในศาลยุติธรรมทุกคนมีส่วนร่วมกำหนดทิศทางการอำนวยความยุติธรรมให้แก่ประชาชน ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงบรรทัดฐานใหม่ของสังคม ด้วยการสำรวจความคิดเห็นหรือมุมมองต่อศาลยุติธรรมในปัจจุบัน พร้อมรับฟังข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะในการพัฒนาศาลยุติธรรมให้มีความมั่นคงยั่งยืนต่อไปในอนาคต

ผลจากการสำรวจความคิดเห็น ระหว่างวันที่ ๒๐ - ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๓ มีผู้พิพากษาร่วมแสดงความคิดเห็นทั้งสิ้น ๔๕๖ คน โดยในจำนวนนี้ มี ๑๒๑ คน ที่ปฏิบัติงานมานานกว่า ๒๐ ปี และผู้แสดงความคิดเห็นส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ ๘๐ ปฏิบัติราชการอยู่ในศาลชั้นต้น

จากผลการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพของศาลยุติธรรมในปัจจุบัน ข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมส่วนใหญ่เห็นว่า ปัจจัยในเรื่องการพิจารณาพิพากษาคดีที่เป็นธรรมและปัจจัยเรื่องความเป็นอิสระในการพิจารณาพิพากษาคดี เป็นปัจจัยที่มีความโดดเด่นจากระดับคะแนนสูงสุด และสูงกว่าปัจจัยในเรื่องการพิจารณาพิพากษาคดีที่สะดวกและรวดเร็ว ซึ่งมีค่าเฉลี่ยคะแนนเป็นลำดับที่ ๓ ส่วนปัจจัยด้านอื่นคือการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมมาใช้ การจัดการองค์ความรู้และการพัฒนาศักยภาพการแต่งตั้งและการโยกย้าย เรื่องค่าตอบแทน สวัสดิการ และการรับรองเกียรติคุณจากรัฐ เรื่องการมีส่วนร่วมกับภาคประชาชนหรือหน่วยงานอื่น เรื่องการเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรม และเรื่องการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายบริหารงานศาล ต่างมีคะแนนลดหลั่นเรียงตามลำดับ ผลการสำรวจดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า ผู้แสดงความคิดเห็นมองศาลยุติธรรมในปัจจุบันมุ่งเน้นภารกิจหลักในเรื่องของการพิจารณาพิพากษาคดี โดยให้ความสำคัญกับเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนและการกำหนดนโยบายการบริหารงานศาลน้อยที่สุด

ในส่วนของคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาศาลยุติธรรมให้มีความมั่นคงยั่งยืน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่า ควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น มีการอำนวยความสะดวกอย่างรวดเร็ว เป็นธรรม และเสมอภาค และต้องสร้างความเชื่อมั่นศรัทธาแก่ประชาชน

๗

การแก้ไขสถานการณ์การแพร่ระบาด
ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙
ในการกิจของศาลยุติธรรม

ศาลยุติธรรมห่วงใย
ผู้ป่วยโควิด

บทที่ ๗

การแก้ไขสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ในภารกิจของศาลยุติธรรม

นับแต่เดือนมกราคม ๒๕๖๓ ประเทศไทยเข้าสู่สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (Coronavirus Disease : COVID-19) เช่นเดียวกับทุกประเทศทั่วโลก และทวีความรุนแรงมากขึ้นในเดือนมีนาคม ๒๕๖๓ มีจำนวนผู้ติดเชื้อเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว อย่างไรก็ดี เมื่อศาลยุติธรรมเป็นบริการสาธารณะภาครัฐที่ไม่สามารถหยุดดำเนินการได้ และการทำงานของศาลยุติธรรมโดยเฉพาะในศาลชั้นต้นจะต้องดำเนินกระบวนการพิจารณาในห้องพิจารณาคดีที่เกี่ยวข้องกับบุคคลจำนวนมาก ทั้งคู่ความ พยาน และประชาชนที่เข้าร่วมรับฟังการพิจารณาคดีในห้องเดียวกัน ประกอบกับภารกิจของผู้พิพากษาที่มีได้จำกัดเพียงการนั่งพิจารณาคดี แต่รวมถึงการพิจารณาสั่งคำร้องคำขอต่าง ๆ ของผู้มาติดต่อราชการศาล ซึ่งมีทั้งประชาชน เจ้าหน้าที่ของศาล และเจ้าหน้าที่รัฐจากหน่วยงานต่าง ๆ ย่อมทำให้เกิดการรวมตัวของกลุ่มคนจำนวนมาก ส่งผลให้เกิดความเสี่ยงจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสดังกล่าวได้โดยง่าย ท่ามกลางวิกฤติการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ศาลยุติธรรมจะดำเนินการอย่างไร ให้สามารถบริการประชาชนต่อไปได้โดยไม่ส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยของผู้พิพากษา เจ้าหน้าที่ บุคลากร คู่ความ และประชาชน ประธานศาลฎีกาจึงออกคำแนะนำของประธานศาลฎีกาเกี่ยวกับแนวปฏิบัติในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (Coronavirus Disease : COVID-19) รวม ๔ ฉบับ เพื่อให้แนวทางการทำงานที่เหมาะสมกับสถานการณ์ดังกล่าว

๐ คำแนะนำของประธานศาลฎีกา เกี่ยวกับแนวปฏิบัติในสถานการณ์ การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (Coronavirus Disease : COVID-19)

ในวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๖๓ ประธานศาลฎีกาได้ออกคำแนะนำของประธานศาลฎีกาฯ ฉบับที่ ๑ เพื่อแนะนำการปฏิบัติตนให้ข้าราชการที่เดินทางไปยัง หรือแวะผ่าน หรือเปลี่ยนเครื่อง หรือมีบุคคลที่พักอาศัย ที่เดียวกันเดินทางไปยัง หรือแวะผ่าน หรือเปลี่ยนเครื่อง ณ ประเทศที่เสี่ยงต่อโรคติดเชื้อไวรัสดังกล่าว เมื่อกลับมาถึงประเทศไทยต้องแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาทราบในโอกาสแรก และต้องแยกตัวเองเป็นเวลา ๑๔ วัน เพื่อเฝ้าสังเกตอาการ โดยไม่ถือเป็นวันลา แต่ยังคงปฏิบัติราชการตามแนวทางที่ผู้รับผิดชอบราชการศาล กำหนด

ต่อมาเมื่อองค์การอนามัยโลกประกาศให้การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสดังกล่าวเป็นการระบาดใหญ่ ในวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๖๓ จึงมีการออกคำแนะนำของประธานศาลฎีกาฯ ฉบับที่ ๒ เกี่ยวกับการปฏิบัติตนของข้าราชการตุลาการศาลยุติธรรมในการนั่งพิจารณาคดี โดยให้ผู้พิพากษาสามารถสวมหน้ากากอนามัยได้ และสามารถอนุญาตให้ข้าราชการธุรการ คู่ความ จำเลย ทนายความ ตลอดจนประชาชนที่อยู่ร่วมห้องพิจารณาคดีเดียวกันสวมหน้ากากอนามัยได้เช่นเดียวกัน และในกรณีจำเป็น ศาลอาจจัดให้มีการดำเนินกระบวนการพิจารณาผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศโดยแยกคู่ความบางฝ่ายหรือพยานบุคคลบางคนได้ นอกจากนี้ยังแนะนำการใช้มาตรการเพื่อลดการเดินทางมาศาลและการติดต่อราชการของประชาชน ส่งเสริมให้คู่ความและประชาชนใช้วิธีการยื่น ส่ง และรับคำฟ้อง คำให้การ คำคู่ความ และเอกสารทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ ตลอดจนสืบพยานหลักฐานและสืบพยานบุคคลที่อยู่นอกศาลโดยระบบการประชุมทางจอภาพตามข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาได้โดยถือว่าสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคนี้เป็นเหตุจำเป็น ซึ่งศาลอาจยกเว้นค่าใช้จ่ายทั้งหมดหรือบางส่วนในคดีแพ่ง หรือคู่ความอาจตกลงกันใช้แนวทางเลือกอย่างอื่นในการสืบพยานก็ได้

หลังจากนั้นสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคมีแนวโน้มรุนแรงและขยายตัวมากขึ้น รัฐบาลประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินในทุกเขตท้องที่ทั่วราชอาณาจักร จำเป็นต้องมีการสั่งการในเรื่องเกี่ยวกับงานบริหารราชการและงานธุรการของศาลยุติธรรม คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมเห็นชอบให้ออกประกาศคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม เรื่อง การบริหารจัดการคดีภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ลงวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๓ และในวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๖๓ ประธานศาลฎีกาได้ออกคำแนะนำของประธานศาลฎีกาฯ ฉบับที่ ๓ เพื่อกำหนดมาตรการด้านการบริหารจัดการคดี ระหว่างวันที่ ๑ ถึงวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๖๓ ด้านการบริหารบุคลากร และด้านการบริหารจัดการอาคารสถานที่ โดยให้ดุลพินิจผู้รับผิดชอบราชการศาลเลื่อนคดีออกไป พร้อมกำหนดวันนัดพิจารณาใหม่และแจ้งให้คู่ความในคดีทราบ รวมทั้งเปิดโอกาสให้คู่ความขอวันนัดพิจารณา อย่างไรก็ดี เพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายแก่ราชการ

ผู้รับผิดชอบราชการศาลสามารถมอบหมายให้ทำงาน ณ ที่พักอาศัยได้ สำหรับคดีที่มีการนัดฟังคำพิพากษา หากเป็นคดีแพ่งสามารถอ่านคำพิพากษาต่อไปได้ ส่วนคดีอาญาที่จำเลยทุกคนได้รับการปล่อยชั่วคราว ให้เลื่อนการอ่านคำพิพากษาและแจ้งให้คู่ความทราบ เว้นแต่คู่ความประสงค์จะฟังคำพิพากษาตามกำหนดเดิม กรณีจำเลยบางคนหรือทุกคนถูกคุมขังอยู่เรือนจำให้อ่านคำพิพากษาตามกำหนดนัดเดิม โดยใช้วิธีการตามระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาในศาลที่เกี่ยวข้องกับผู้ถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำหรือสถานที่กักขัง ในระหว่างที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ สำหรับการพิจารณาสั่งคำร้องขอปล่อยชั่วคราวในทุกชั้นศาลให้ปฏิบัติตามคำแนะนำของประธานศาลฎีกาว่าด้วยการขยายโอกาสในการเข้าถึงสิทธิที่ได้รับการปล่อยชั่วคราว พ.ศ. ๒๕๖๒ และเพื่อมิให้เป็นการเพิ่มความแออัดในเรือนจำ กรณีผู้ต้องหาหรือจำเลยซึ่งไม่เคยถูกคุมขังมาก่อน หรือจำเลยเคยได้รับการปล่อยชั่วคราวมาก่อน หรือจำเลยซึ่งมีคำพิพากษาลงโทษจำคุกไม่เกินห้าปี แม้ยังไม่ได้ยื่นอุทธรณ์หรือฎีกา ศาลอาจพิจารณาอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวโดยกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับที่อยู่หรือเงื่อนไขอื่นใดได้ คำแนะนำฉบับนี้ยังให้มีการกำหนดมาตรการต่าง ๆ ของอาคารสถานที่เพื่อให้ทุกศาลมีความปลอดภัยสูงสุดในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคดังกล่าว

ต่อมาวันที่ ๑๔ เมษายน ๒๕๖๓ ประธานศาลฎีกาได้ออกคำแนะนำของประธานศาลฎีกาฉบับที่ ๔ เพื่อแนะนำการใช้ดุลพินิจในการกำหนดโทษแก่จำเลยซึ่งกระทำความผิดฝ่าฝืนข้อกำหนดห้ามออกนอกเคสนัดสถานระหว่างเวลาที่กำหนดตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๘ โดยคำนึงถึงการนำมาตราการต่าง ๆ ในประมวลกฎหมายอาญามาใช้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ทั้งในทางลงโทษผู้กระทำความผิด เพื่อป้องปราม และในขณะเดียวกันต้องป้องกันการแพร่ระบาดของโรคดังกล่าว

แนวทางในการดำเนินการเพื่อตอบสนองต่อสถานการณ์อันไม่เป็นปกติในระยะเวลาอันสั้นเช่นนี้ จำเป็นที่ประธานศาลฎีกาและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะต้องร่วมกันทำงานเฝ้าติดตามสถานการณ์ และวางแผนอย่างเหมาะสมเพื่อตอบสนองต่อสถานการณ์อันนำมาสู่วิถีใหม่ในการทำงานของศาลยุติธรรม (New Normal) ซึ่งคงไม่อาจดำเนินไปได้อย่างราบรื่นหากศาลยุติธรรมมิได้เตรียมความพร้อมในการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศต่าง ๆ มาโดยตลอด

ในการเฝ้าติดตามสถานการณ์นั้น ประธานศาลฎีกาโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม ยังได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการศึกษา ติดตาม และแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการคดีภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ โดยให้คณะอนุกรรมการฯ มีอำนาจกำหนดแนวปฏิบัติด้านการบริหารจัดการคดีและด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อให้การดำเนินงานของศาลยุติธรรมเป็นไปด้วยความเรียบร้อย โดยคำนึงถึงสุขอนามัยของผู้เกี่ยวข้องเป็นสำคัญ

ศาลยุติธรรมช่วงวัย ฝ่าภัยโควิด

นายไสลเกษ วัฒนพันธุ์
ประธานศาลฎีกา

ลดค่าใช้จ่าย เพิ่มการบริการ

- ลดค่าใช้จ่ายในการส่งคำคู่ความคดีบางประเภท
- ดันคำขึ้นศาลเป็นกรณีพิเศษเมื่อพิพากษาตามยอม
- นัดเหลือเวลาเพื่อลดการใช้เวลาในศาล
- ส่งสำเนาคำพิพากษาคดีฟรีถึงบ้าน
- บริการเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว
- One Stop Service / Drive Thru
- ใช้คำแนะนำแก้คู่ความที่ไม่มีทนายความ
- แนะนำการใช้ E - Filing แทนทนายความ
- เป็นรายบุคคล/รายกลุ่ม
- ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีแทนการเดินทางมาศาล

คุ้มครองสิทธิเสรีภาพ และลดการคุมขังที่ไม่จำเป็น

- ขยายโอกาสในการปล่อยชั่วคราวด้วยการกำหนดแนวทางการพิจารณาและมาตรฐานกลางหลักประกันที่สอดคล้องกับกฎหมายและสถานการณ์
- ลดการคุมขังที่ไม่จำเป็นด้วยการใช้มาตรการทำงานบริการสังคมแทนค่าปรับ และใช้ดุลพินิจรอกการกำหนดโทษ

คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
ลดการคุมขังที่ไม่จำเป็น

ไกล่เกลี่ยออนไลน์

- โครงการ "ไกล่เกลี่ยจากบ้าน"
- Mediation from Home
- ทุกศาลทั่วประเทศ
- จัดทำเพจ "ไกล่เกลี่ยจากบ้าน"
- Mediation from Home
- เพื่อเป็นสื่อกลางประสาน
- ความเข้าใจและความร่วมมือ

ไกล่เกลี่ยออนไลน์ ช่วงโควิด
ผ่านระบบออนไลน์ เป็นมิตรและปลอดภัย

ด้านแรงงาน

- เผยแพร่ชุดความรู้ด้านแรงงานด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์
- โครงการ "คลินิกศาลแรงงานร่วมใจ วิถีใหม่-สู้ภัยโควิด"
- ให้คำปรึกษาด้านแรงงานแก่ประชาชนทั่วประเทศ
- ให้บริการ Labour Court : Online For You เพื่อลดการเดินทางของคู่ความ
- โครงการ "ศาลแรงงานเคลื่อนที่"
- ให้บริการเชิงรุก

คลินิกศาลแรงงานร่วมใจ
วิถีใหม่-สู้ภัยโควิด

๐๑ โครงการลดภาระคู่ความและผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินคดีในศาลยุติธรรม (ศาลยุติธรรมห่วงใย ฝ่าภัยโควิด)

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ทำให้รัฐบาลต้องประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินเพื่อควบคุมการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสดังกล่าว ส่งผลให้ประชาชนเกิดความยากลำบากในการดำเนินชีวิต และเกิดภาระหนี้สินตามมา ประธานศาลฎีกาตระหนักถึงความเดือดร้อนของประชาชนที่ไม่สามารถเดินทางและประกอบอาชีพการงานเลี้ยงตนและครอบครัวได้ จึงมีดำริให้จัด “โครงการลดภาระคู่ความและผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินคดีในศาลยุติธรรม” เพื่อช่วยเหลือและลดภาระของคู่ความและผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินคดี พร้อมทั้งแสวงหามาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสมมาใช้เพื่อประโยชน์แก่กลุ่มบุคคลดังกล่าว โดยประธานศาลฎีกาเปิดโครงการ ณ ห้องประชุมใหญ่ สำนักประธานศาลฎีกา เมื่อวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๖๓ ผ่านระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพไปยังศาลยุติธรรมทั่วประเทศ เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ให้ศาลยุติธรรมทั่วประเทศเริ่มดำเนินการตามโครงการ และให้ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินคดีในศาลยุติธรรมรับทราบถึงมาตรการต่าง ๆ อันเป็นการช่วยเหลือและเป็นประโยชน์ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดอย่างรุนแรงของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ โดยแบ่งการดำเนินการออกเป็น ๔ โครงการย่อย ดังนี้

โครงการที่ ๑ การงดหรือลดภาระค่าใช้จ่ายของคู่ความในการดำเนินคดี

โครงการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อกดหรือลดภาระค่าใช้จ่ายบางประเภทของคู่ความในการดำเนินคดี และเพิ่มการให้บริการของศาลยุติธรรม ตลอดจนนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้เพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการของศาล เช่น การลดค่าใช้จ่ายในการส่งคำคู่ความในคดีบางประเภท การส่งคืนค่าขึ้นศาลเป็นกรณีพิเศษเมื่อมีคำพิพากษาตามยอม การส่งสำเนาคำพิพากษาคดีฟรีถึงบ้าน การนัดเหลือเวลาเพื่อลดการใช้เวลาในศาล การให้บริการเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว (One Stop Service) และการพัฒนาจุดรับบริการ Drive Thru รวมถึงการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีแทนการเดินทางมาศาล

โครงการที่ ๒ การพัฒนาระบบการไกล่เกลี่ยออนไลน์ในศาลยุติธรรม

โครงการนี้ส่งเสริมให้คู่ความร่วมหาวิธีการระงับข้อพิพาทที่เกิดขึ้นภายใต้เงื่อนไขที่ทุกฝ่ายยอมรับ และสามารถปฏิบัติได้จริงในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสที่เกิดขึ้น โดยนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เป็นสื่อกลางในกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท เพื่อให้คู่ความสามารถเข้าร่วมกระบวนการได้โดยไม่ต้องเดินทางมาศาล แต่ยังคงไว้ซึ่งประสิทธิภาพในการระงับข้อพิพาท ผ่านการจัดโครงการ “ไกล่เกลี่ยจากบ้าน” หรือ “Mediation from Home” ในศาลทั่วประเทศ โดยมีการประชาสัมพันธ์จัดทำเพจโครงการเพื่อเป็นสื่อกลางประสานความร่วมมือและความเข้าใจแก่คู่ความที่ประสงค์จะใช้บริการการไกล่เกลี่ยออนไลน์ด้วย

โครงการที่ ๓ คຸ້ມครองสิทธิเสรีภาพและลดการคุมขังที่ไม่จำเป็น

โครงการนี้ให้ความสำคัญต่อการคຸ້ມครองสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของผู้ต้องหาหรือจำเลยโดยคำนึงถึงเหยื่ออาชญากรรมและความสงบสุขของสังคมโดยรวม เน้นการฟื้นฟูหรือป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดกระทำหรือมีโอกาสกระทำความผิดซ้ำอีก เช่น การส่งเสริมให้ผู้พิพากษาใช้ดุลพินิจในการพิจารณาคำร้องขอปล่อยชั่วคราวให้เหมาะสม การใช้มาตรการรอกการกำหนดโทษ และมาตรการในการทำงานบริการสังคมและสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ทั้งนี้ เพื่อลดการคุมขังที่ไม่จำเป็น รวมทั้งส่งเสริมการใช้ดุลพินิจในการกำหนดเงื่อนไขเยี่ยมเยียนผู้เสียหายตามที่ศาลเห็นสมควร

โครงการที่ ๔ การพัฒนาระบบการให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนด้านแรงงาน

โครงการนี้จัดขึ้นเพื่อช่วยเหลือประชาชนที่ต้องถูกเลิกจ้างเนื่องจากภาวะเศรษฐกิจที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ด้วยการให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับสิทธิตามกฎหมายแรงงาน และให้บริการประชาชนในเชิงรุกผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การจัดทำ “ศาลแรงงานเคลื่อนที่” การเปิดศูนย์ให้คำปรึกษา “คลินิกศาลแรงงานร่วมใจวิถีใหม่-สู้ภัยโควิด” และการบริการของศาลผ่านระบบออนไลน์ “Labor Court : Online For You” ในศาลแรงงานทั่วประเทศ โดยมีเป้าหมายเพื่อลดการเดินทางของคู่ความเพื่อให้ประชาชนเข้าใจสิทธิและสวัสดิการของตนตามที่กฎหมายแรงงานกำหนดไว้และเพื่อเป็นการช่วยเหลือประชาชนและคู่ความที่ขาดรายได้หรือถูกเลิกจ้างจากสถานการณ์ดังกล่าว

๐๐ การช่วยเหลือสังคมในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙

การให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ของศาลยุติธรรมภายใต้การนำของประธานศาลฎีกามีได้เกิดขึ้นเฉพาะเรื่องที่เป็นภารกิจโดยตรงของ ศาลยุติธรรมเท่านั้น แต่ประธานศาลฎีกายังมีดำริให้ศาลยุติธรรมมีส่วนร่วมช่วยเหลือสังคมด้วยการบริจาคเงิน และเครื่องมือทางการแพทย์ให้กับสถาบันทางการแพทย์และบุคลากรทางการแพทย์ ทั้งนี้ ศาลยุติธรรมในนาม มูลนิธิปกเกล้าตุลาการในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร มอบเครื่องกระตุ้น หัวใจด้วยไฟฟ้า จำนวน ๔ เครื่อง และเครื่องกระตุ้นหัวใจด้วยไฟฟ้าชนิดอัตโนมัติ (AED) จำนวน ๒ เครื่อง รวมมูลค่า ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท ให้แก่สถาบันบำราศนราดูร อีกทั้งยังบริจาคเงินโดยมีชมรมคู่สมรสตุลาการ ศาลยุติธรรมเป็นสื่อกลางในการรวบรวมเงินบริจาคจากข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ผู้พิพากษาสมทบ ผู้ประนีประนอม พนักงานราชการ ลูกจ้าง ตลอดจนนักศึกษาหลักสูตรผู้บริหารกระบวนการยุติธรรมระดับสูง และบุคคลที่เกี่ยวข้อง รวมเป็นเงินจำนวน ๔,๓๐๐,๐๐๐ บาท ให้แก่สถาบันบำราศนราดูร เพื่อสนับสนุน การจัดซื้อเวชภัณฑ์และอุปกรณ์ทางการแพทย์ในการรักษาผู้ป่วยโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ กิจกรรมดังกล่าว เป็นการย้ำให้เห็นว่า ศาลยุติธรรมพร้อมจะร่วมก้าวผ่านวิกฤติในครั้งนี้ไปพร้อมกับประชาชน

ประธานศาลฎีกากับบรรดาผู้นำในเวทีระหว่างประเทศ การประชุมสภาประธานศาลสูงสุดอาเซียน ครั้งที่ ๗

7TH MEETING OF THE COUNCIL OF ASEAN CHIEF JUSTICES

บทที่ ๘

ประธานศาลฎีกากับบทบาทผู้นำในเวทีระหว่างประเทศ การประชุมสภาประธานศาลสูงสุดอาเซียน ครั้งที่ ๗

เมื่อวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ ศาลยุติธรรมไทยเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมสภาประธานศาลสูงสุดอาเซียน ครั้งที่ ๗ โดยสภาประธานศาลสูงสุดอาเซียนเป็นองค์การที่มีความสัมพันธ์กับอาเซียน (Entities Associated with ASEAN) ตามที่กำหนดไว้ในภาคผนวก ๒ ของกฎบัตรอาเซียน เป็นองค์กรความร่วมมือทางการศาลในระดับภูมิภาคอาเซียนที่จัดตั้งขึ้นเพื่อสร้างเวทีสำหรับการส่งเสริมความสัมพันธ์ ความเข้าใจร่วมกันระหว่างศาลยุติธรรมภายในภูมิภาคอาเซียนให้มีความแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น เปิดโอกาสให้ประธานศาลฎีกาของประเทศสมาชิกอาเซียนสามารถอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน และเป็นเวทีสำหรับการประสานความร่วมมือทางการศาลเพื่อช่วยส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจภายในภูมิภาค

ในการประชุมครั้งนี้ นายไสลเกษ วัฒนพันธุ์ ประธานศาลฎีกา ได้รับเลือกจากที่ประชุมให้ดำรงตำแหน่งประธานสภาประธานศาลสูงสุดอาเซียน โดยมีวาระการดำรงตำแหน่งจนถึงวันที่มีการจัดการประชุมสภาประธานศาลสูงสุดอาเซียน ครั้งที่ ๘ จึงถือเป็นประธานศาลฎีกาของประเทศไทยคนแรกที่ได้รับคามไว้วางใจจากประธานศาลฎีกาของทุกประเทศในภูมิภาคอาเซียนให้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว และทำหน้าที่เป็นประธานในการประชุมสภาประธานศาลสูงสุดอาเซียนในครั้งนั้น ซึ่งที่ประชุมได้อภิปรายกันในหัวข้อที่หลากหลาย อาทิ การจัดทำและพัฒนาเว็บไซต์ของสภาประธานศาลสูงสุดอาเซียน เพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับองค์กรศาลในภูมิภาค การพิจารณาถึงเทคโนโลยีบล็อกเชน และปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence) ตลอดจนเทคโนโลยีสมัยใหม่อย่างอื่น ที่อาจมีผลกระทบต่อบทบาทของศาลในการพิจารณาพิพากษาคดี การกำหนดแผนงานจัดฝึกอบรมผู้พิพากษาร่วมกันภายในภูมิภาค การพิจารณากลไกความช่วยเหลือกันภายในภูมิภาค เกี่ยวกับกระบวนการสืบพยานหรือการพิจารณาคดีที่มีลักษณะข้ามพรมแดน การหาแนวทางในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเกี่ยวกับเด็กที่มีบิดามารดาต่างสัญชาติกันภายในภูมิภาค การหาแนวทางขยายความร่วมมือในนามของสภาประธานศาลสูงสุดอาเซียนกับองค์กรศาล

สถาบันการศึกษา หรือองค์กรระหว่างประเทศอื่นนอกภูมิภาคอาเซียน ตลอดจนการพัฒนาต้นแบบประมวลจริยธรรมของข้าราชการตุลาการในภูมิภาคอาเซียน ด้วยปฏิภาณและบุคลิกลักษณะของประธานศาลฎีกาของประเทศไทยที่มีความเปิดเผยและเป็นกันเอง ทำให้ที่ประชุมสามารถอภิปรายและหาฉันทามติร่วมกันได้ในทุกประเด็นการหารือ แม้จะมีเรื่องที่ยากต่อการตัดสินใจสำหรับบางประเทศก็ตาม

ทั้งนี้ ภายหลังจากเสร็จสิ้นการประชุมแล้ว ประธานศาลฎีกาของทุกประเทศมีกำหนดเยือนศาลฎีกาของประเทศไทย (อาคารหลังใหม่) ในวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ ซึ่งอาคารหลังใหม่เพิ่งจะก่อสร้างแล้วเสร็จในปีนั้น และกลายเป็นอีกหนึ่งหน้าประวัติศาสตร์ศาลฎีกาของประเทศไทยที่ได้เปิดบ้านต้อนรับประมุขฝ่ายตุลาการของประเทศสมาชิกอาเซียนทุกประเทศพร้อมกัน

๖๖ ความยุติธรรม ไม่มีวันหยุด

จากซ้ายไปขวา : Hjh Rostaina Pg. Hj Duraman (High Court Judge of Brunei Darussalam), Vice-Chief Justice You Ottara (Vice-President of the Supreme Court of the Kingdom of Cambodia), Chief Justice Khampa Sengdara (President of the People's Supreme Court of Lao PDR), Chief Justice Muhammad Hatta Ali (Chief Justice of the Supreme Court of Indonesia), Chief Justice Tengku Maimun Tuan Mat, (Chief Justice of Malaysia), Chief Justice Htun Htun Oo (Chief Justice of the Supreme Court of Myanmar), Chief Justice Diosdado Peralta (Chief Justice of the Philippines), Chief Justice Sundaresh Menon (Chief Justice of Singapore), Chief Justice Slaikate Wattanapan, (President of the Supreme Court of Thailand), Chief Justice Nguyen Hoa Binh, (Chief Justice of the Supreme People's Court of the Socialist Republic of Vietnam)

๙

โครงการศูนย์การเรียนรู้ทางด้านกฎหมาย และกระบวนการทางศาล ณ ศาลฎีกา

บทที่ ๙

โครงการศูนย์การเรียนรู้ทางด้านกฎหมาย และกระบวนการทางศาล ณ ศาลฎีกา

ที่ผ่านมาประชาชนส่วนใหญ่มีทัศนคติว่าศาลเข้าถึงยาก หลายคนยังขาดความรู้และไม่เข้าใจเรื่องบทบาทและการทำงานของศาล ข้อมูลจากแบบสำรวจในขณะจัดทำนโยบายสะท้อนให้เห็นว่าประชาชนหลายคนยังมีความสับสนในบทบาทของศาลยุติธรรมกับศาลอื่น และในทางปฏิบัติเมื่อมีคดีความที่เป็นที่วิพากษ์ของสังคมเกิดขึ้น ศาลมักจะถูกเป็นเป้าหมายของการวิจารณ์ทั้งที่กระบวนการทำงานของศาลเป็นเพียงส่วนปลายของสายธารแห่งกระบวนการยุติธรรม ส่งผลให้ประชาชนขาดความเชื่อมั่นศรัทธาในการทำงานของศาลยุติธรรม

ประธานศาลฎีกาจึงมีดำริให้เปิดศาลฎีกาเป็นศูนย์การเรียนรู้ทางด้านกฎหมายและกระบวนการทางศาล เพื่อเป็นศูนย์กลางการถ่ายทอดองค์ความรู้ และกระบวนการทำงานของศาลยุติธรรมให้ประชาชนและสังคมทราบ และเป็นการเชื่อมโยงศาลยุติธรรมกับประชาชนอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งที่จะทำให้ประชาชนเข้าถึงและมีส่วนร่วมในงานของศาลยุติธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และความรู้ความเข้าใจเช่นนี้จะมีส่วนในการสร้างความเชื่อมั่นศรัทธาให้เกิดขึ้นได้ สอดคล้องกับนโยบายของประธานศาลฎีกาในเรื่องการเพิ่มบทบาทเชิงรุกในการให้ข้อมูลแก่ประชาชนเกี่ยวกับขั้นตอนการดำเนินคดีในศาลและให้ประชาชนได้รับรู้ถึงสิทธิของตนตามกฎหมาย อันเป็นที่มาของโครงการศูนย์การเรียนรู้ทางด้านกฎหมายและกระบวนการทางศาล ณ ศาลฎีกา

ศูนย์การเรียนรู้แห่งนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาประวัติศาสตร์ศาลยุติธรรมกฎหมายและกระบวนการทางศาลในประเทศไทย ตลอดจนรวบรวม เก็บรักษาและอนุรักษ์วัตถุ เอกสาร และข้อมูลที่มีคุณค่าเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ศาล กฎหมาย และกระบวนการทางศาล รวมทั้งใช้เป็นแหล่งเรียนรู้และเผยแพร่ความรู้ดังกล่าวให้แก่ประชาชนและสังคม ตลอดจนสร้างความเข้าใจและทัศนคติที่ดีของประชาชนต่อองค์กรศาลอันจะนำไปสู่การสนับสนุน ความร่วมมือและสัมพันธภาพที่ดีระหว่างประชาชนกับศาลยุติธรรม

ทั้งนี้ ประสพการณ์ในการเปิดบ้านต้อนรับคณะผู้นำในศาลยุติธรรมจากประเทศสมาชิกอาเซียน เมื่อวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ ถูกลำมาต่อยอดและใช้ในการพัฒนาโครงการนี้ มีการรวบรวมข้อมูล ปรับปรุงห้องสมุด และวางรูปแบบการนำเสนอข้อมูลความรู้เกี่ยวกับศาลยุติธรรม ก่อนจะเปิดศาลฎีกา ให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ในวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๓ ซึ่งตรงกับวันครบรอบ ๑๐๐ ปี วันสิ้นพระชนม์ของ พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ พระบิดาแห่งกฎหมายไทย ผ่านกิจกรรมในชื่องาน “วันวาน...วันนี้ ที่ศาลฎีกา” เพื่อต้อนรับอดีตประธานศาลฎีกาและอดีตผู้บริหารในศาลฎีกา และนำชมอาคารศาลฎีกาในปัจจุบัน โดยมีการนำเอาสื่อดิจิทัล และเทคโนโลยีเสมือนจริงมาผนวกกับการเยี่ยมชมศาลฎีกา (Virtual Tour) และได้นำ ประสพการณ์ดังกล่าวมาประเมินผลสำหรับพัฒนารูปแบบการนำชมศาลฎีกาสำหรับผู้สนใจที่จะเข้าเยี่ยมชม ศูนย์การเรียนรู้แห่งนี้ต่อไป ด้วยเป้าหมายที่ต้องการให้ศาลฎีกาเป็นของประชาชนอย่างแท้จริง

นอกจากนี้ ศูนย์การเรียนรู้ทางด้านกฎหมายและกระบวนการทางศาลยังได้เปิดต้อนรับ คณะผู้เข้าอบรมหลักสูตร “เจ้าพนักงานตรวจสอบทรัพย์สิน” ระดับสูง (รุ่นที่ ๑) สำนักงานคณะกรรมการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๖๓ และต้อนรับคณะผู้บริหาร และผู้พิพากษาสมทบในศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง เมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๖๓

คณะอดีตประธานศาลฎีกาและอดีตผู้บริหารในศาลฎีกา เข้าร่วมงาน “วันวาน...วันนี้ ที่ศาลฎีกา”
เมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๓

๙.๑

ชีวประวัติของประธานสภาผู้กำกับก้าวหน้า ของศาลยุติธรรมในทรรศนะของประธานสภาผู้

บทที่ ๔.๑

ชีวประวัติของประธานศาลฎีกา กับก้าวต่อไปของศาลยุติธรรมในรัชศก-ของประธานศาลฎีกา

จากเด็ก (จ้าง) วัดสู่นักศึกษากฎหมาย

หากเอ่ยชื่อพระครูวินัยธรรมหรือหลวงพ่อก้าว พรหมสโร แห่งวัดพวงมาลัย จังหวัดสมุทรสงคราม ชาวแม่กลองคงไม่มีใครไม่รู้จัก ท่านเป็นพระเกจิอาจารย์รุ่นเก่าที่ขึ้นชื่อว่าเข้มขลังและยอดเยี่ยมของกลุ่มแม่น้ำแม่กลอง วัดมุงคลของท่านเป็นที่เสาะหาและนิยมทุกอย่างไม่ว่าจะเป็นเหรียญปั๊ม เหรียญหล่อและตะกรุด ปัจจุบันหายากและมีราคาสูง แต่ใครจะทราบว่าเมื่อกว่า ๖๕ ปีที่แล้ว ที่สองฝั่งคลองเต็มไปด้วยเรือสวนของจังหวัดสมุทรสงคราม บ้านหลังหนึ่งข้างวัดพวงมาลัย ห่างออกไปราวสัก ๔ ไร่เศษนั้น จะเป็นบ้านเกิดของ นายไสลเกษ วัฒนพันธุ์ ซึ่งเมื่อเติบโตใหญ่จะได้ดำรงตำแหน่งเป็นประธานศาลฎีกา ประมุขของฝ่ายตุลาการ

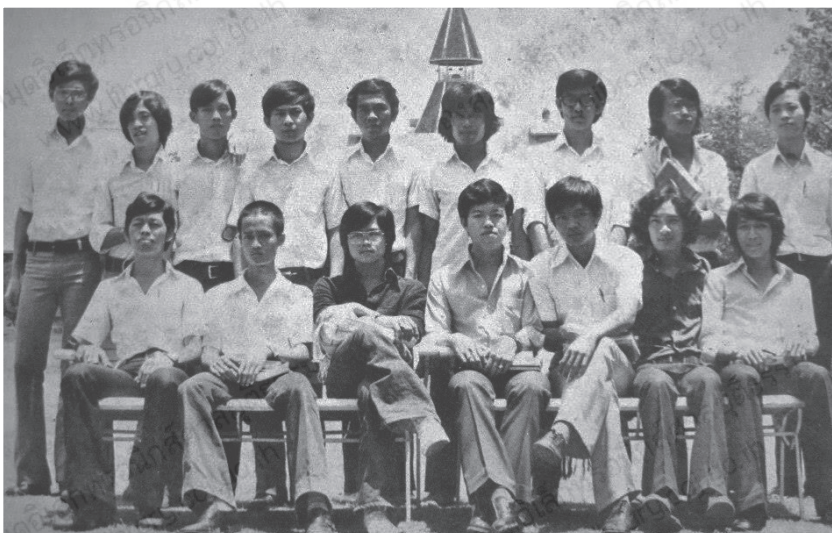
นายไสลเกษ วัฒนพันธุ์ เกิดเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๗ บิดาชื่อนายเกียรติ วัฒนพันธุ์ มารดาชื่อนางสมคิด เขียวกระแสม เป็นบุตรคนที่สามและเป็นบุตรชายเพียงคนเดียวของครอบครัว มีพี่สาวสองคน คือนางบุษบง รัชตะนันท์ และนางสาววงศ์ไฉ่ วัฒนพันธุ์ สมัยวัยเด็ก ท่านอาศัยอยู่ที่บ้านที่จังหวัดสมุทรสงคราม โดยมีคุณตาและมารดาและพี่สาวทั้งสองคนรับราชการเป็นครู ส่วนบิดาประกอบอาชีพเป็นเสมียนศาล บ้านของท่านรายรอบด้วยธรรมชาติ ท่านจึงใช้ชีวิตใกล้ชิดกับธรรมชาติมาโดยตลอด ทำให้เห็นคุณค่าและความสำคัญของธรรมชาติ

นายไสลเกษเข้าศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ถึงปีที่ ๔ ที่โรงเรียนเทศบาลวัดป้อมแก้ว และชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ ถึงปีที่ ๗ ที่โรงเรียนเมืองสมุทรสงคราม ด้วยเหตุที่มารดาเป็นครูประจำชั้นในทุกครั้งที่เดินเข้ารั้วโรงเรียน ท่านตั้งใจว่าจะไม่ทำให้มารดาต้องผิดหวัง อยากรักษาน้ำของมารดา ตั้งใจว่าจะต้องเก่งกว่าคนอื่น แต่การที่จะทำได้ก็ต้องขยันหมั่นเพียรอ่านหนังสือ และต้องรู้ ดังนั้น ในทุกวันก่อนไปโรงเรียนท่านจะสอบถามมารดาอยู่เสมอว่า วันนี้จะต้องเรียนวิชาอะไร มีเนื้อหาเกี่ยวกับอะไรบ้าง เพื่อที่จะได้ศึกษาหาความรู้ก่อนเข้าเรียน ครั้นเมื่ออยู่ในห้องเรียน ครูถามอะไรก็สามารถตอบได้ เกิดความภาคภูมิใจ ทำให้ท่านตัดสินใจที่ต้องเตรียมตัวก่อนไปเรียนเสมอ ท่านสอบไล่ได้ที่ ๑ ตั้งแต่ ป.๑ ถึง ป.๗ จนกลายเป็นฮีโร่ของเพื่อนร่วมห้อง และเป็นแรงผลักดันให้ไม่หยุดพัฒนาตนเองตลอดมา จนจบโรงเรียนเมืองสมุทรสงคราม จากนั้นก็เข้าศึกษาต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษาที่โรงเรียนศรีทธาสมุทรสมุทรสงคราม ในสาขาวิทยาศาสตร์ ด้วยคะแนนลำดับที่ ๑ ของโรงเรียน ตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ จนถึงมัธยมศึกษาปีที่ ๕ โดยในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ยังนำชื่อเสียงมาสู่โรงเรียนประจำจังหวัดสมุทรสงครามแห่งนี้ ด้วยการทำคะแนนติดบอร์ดของประเทศไทย ท่านเป็นคนที่มีสติปัญญาดีและรักในการเรียน แม้ว่าจะทุ่มเทเวลาในการตั้งใจเรียนอย่างหนัก แต่ก็ยังคงช่วยเหลืองานของมารดาที่ต้องดูแลทุกคนในครอบครัวอย่างสม่ำเสมอ

เมื่อเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสายวิทยาศาสตร์ นายไสลเกษจึงอยากเป็นแพทย์ เมื่อต้องสมัครสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อ ได้เลือกคณะแพทยศาสตร์ทั้งหมด แต่ทั้งทำด้วยคณะนิติศาสตร์ ครั้นเมื่อถึงวันสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัย มารดาจึงนำท่านมาฝากให้พักอาศัยที่บ้านของเพื่อนแถวเจริญผลปรากฏว่าด้วยความที่ไม่คุ้นเคยกับสภาพกรุงเทพฯ ที่มีรถวิ่งผ่านตลอด รู้สึกอีกทีก็เครียด เป็นเหตุให้ท่านนอนไม่หลับทั้งคืน ช่วงบ่ายของการสอบคัดเลือกทำข้อสอบไม่ไหว เกิดหลับในห้องสอบ ในที่สุดก็สอบแพทย์

ไม่ได้แม้แต่คณะเดียว ขณะที่มารดา กลับกลับสอบได้ เพราะเกรงว่าจะไม่มีเงินพอชำระค่าเล่าเรียน อย่างไรก็ตามคะแนนก็เพียงพอที่จะเข้าเรียนต่อที่คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ แม้ไม่ใช่สิ่งที่ใฝ่ฝันไว้เบื้องแรก แต่ท่านก็ตัดสินใจเดินทางต่อไปในฐานะนักศึกษากฎหมายของรั้วแม่โดม

ณ กรุงเทพมหานคร นายไสลเกษต้องห่างจากบ้านเกิดมาพักอาศัยอยู่กับญาติ ตื่นเช้า นั่งรถประจำทางไปมหาวิทยาลัย ได้เงินเพียงเดือนละ ๕๐๐ บาท เมื่อแรกเข้า ท่านคิดว่านักศึกษาในกรุงเทพมหานครมีแต่คนเก่งและมีความสามารถ ได้ยินคนอื่นเขาคุยกัน ตนเองไม่ค่อยรู้เรื่อง แต่สิ่งเหล่านี้กลับไม่สามารถบั่นทอนกำลังใจท่านได้ และกลับทำให้ท่านเร่งศึกษาวิชานิติศาสตร์ด้วยความมุ่งมั่นยิ่งขึ้น ในช่วงที่ศึกษาอยู่ชั้นปีที่ ๑ และปีที่ ๒ ในคณะนิติศาสตร์ ท่านสอบไล่ได้คะแนนดี ทำให้ท่านรู้ว่าความเป็นคนต่างจังหวัดไม่ได้เป็นอุปสรรค แม้ต้องเข้ามาศึกษาเล่าเรียนแข่งขันกับคนในเมืองหลวง เพราะคนเราทุกคนนั้นเมื่อได้รับโอกาส หากใช้โอกาสนั้นให้เป็นประโยชน์ด้วยการตั้งใจศึกษาข้อมูลอย่างเต็มที่ ก็สามารถสู้กับนักศึกษาในกรุงเทพมหานครได้ เมื่อขึ้นชั้นปีที่ ๒ และปีที่ ๓ ท่านมีความรู้สึกว่าการศึกษานี้จะทำได้ จึงเป็นแรงผลักดันให้ตั้งใจมากยิ่งขึ้น เพราะมีเป้าหมายของชีวิตแล้ว ในที่สุดท่านก็ศึกษาสำเร็จได้เกียรตินิยมอันดับที่ ๒

ในช่วงชีวิตมหาวิทยาลัย นอกจากบทบาทในฐานะนักศึกษาแล้ว ท่านยังทำกิจกรรมกับเพื่อนนักศึกษาทั้งในคณะและนอกคณะอีกมากมาย ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๑๖ เป็นยุคที่เกิดความเปลี่ยนแปลงในทางประวัติศาสตร์ชาติไทย ยุคที่เสียงของนักศึกษา กำลังเฟื่องฟู เป็นธรรมชาติยุคที่เต็มไปด้วยเสรีภาพ เรียกร้องความเสมอภาคระหว่างคนจนกับคนรวย แม้จะไม่ได้มีส่วนร่วมกับการขบวนการนักศึกษาโดยตรง แต่เจตจำนงที่ “รักประชาชน” กลับเด่นชัดจากการที่ท่านกับเพื่อนร่วมกันริเริ่มจัดกิจกรรมแนะแนวการเข้าศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยให้แก่รุ่นน้องที่จังหวัดสมุทรสงคราม เพื่อขยายโอกาสทางการศึกษา โดยอาศัยเงินที่ได้รับจาก

การสนับสนุนในการเป็นคนกลางจัดเวทีปราศรัยให้ผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ลงพื้นที่พบปะประชาชนในท้องถิ่น กิจกรรมดังกล่าวดำเนินมาได้ถึงกว่า ๓ ปี แม้ในท้ายที่สุดจะไม่มีผู้สานต่อ แต่การได้ลงมือกระทำเพื่อตอบแทนบ้านเกิดของตนแม้เพียงเล็กน้อย เป็นความภาคภูมิใจอีกอย่างหนึ่งในชีวิต สำหรับการศึกษาที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์แห่งนี้เป็นเป้าหมายที่ทำให้ท่านตระหนักและเข้าใจเป็นอย่างดี กับวลีที่ว่า “ฉันรักธรรมศาสตร์ เพราะธรรมศาสตร์สอนให้ฉันรักประชาชน” โดยมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์สอนให้ท่านคิดถึงคนอื่นโดยเฉพาะคนที่เดือดร้อนลำบากมากกว่าเรา ก่อนคิดถึงตนเอง เวลาท่านทำงาน ท่านจึงระมัดระวังอยู่เสมอที่จะไม่สร้างความเดือดร้อนให้ชาวบ้าน เพราะทราบดีว่าเขาทุกข์เดือดร้อนกว่าเรามาก ซึ่งเป็นข้อคิดเตือนใจท่านตราบนิจทุกวันนี้

จากนัก (เรียน) ศึกษากฎหมาย (นอก) สู่อาชีพผู้พิพากษา

หลังจากจบการศึกษานิติศาสตรบัณฑิตแล้ว นายไสลเกษเห็นนักศึกษาคนอื่นไปเรียนต่อต่างประเทศและกลับมาประสบความสำเร็จ ท่านจึงมีความคิดอยากไปศึกษาต่อต่างประเทศบ้าง แต่ด้วยฐานะครอบครัวที่ธรรมดาเป็นชนชั้นกลางระดับล่าง บิดามารดามีเงินเดือนไม่มากนัก และในสมัยนั้น การไปศึกษาต่อที่เมืองนอกสำหรับนักศึกษาไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักศึกษาต่างจังหวัดแล้วยิ่งดูเหมือนจะไกลเกินที่จะกล้าฝัน แต่สิ่งนี้ย่อมมีอาจเป็นกำแพงกันความฝันของท่านได้ โดยท่านเห็นว่าหนทางจะทำให้ท่านไปเรียนต่อต่างประเทศได้ คือ การสอบชิงทุนไปศึกษาต่อ ท่านจึงหันมาให้ความสนใจการเรียนภาษาอังกฤษอย่างจริงจัง ด้วยการเสาะหาข้อสอบชิงทุนเก่าต่าง ๆ มาฝึกทำ เริ่มซื้อหนังสือพิมพ์ฉบับภาษาอังกฤษมาหัดอ่าน โดยมีความเชื่อจากคำบอกเล่าว่าหากรู้คำศัพท์ถึง ๕,๐๐๐ คำแล้วจะสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ จากหนังสือพิมพ์ Student Weekly สู่อ่าน The Nation และ Bangkok Post นอกจากนั้นท่านยังไปซื้อวิทยุคลื่นสั้นมาฟังช่องข่าวภาษาอังกฤษเพื่อเป็นการฝึกฝนภาษาอังกฤษด้วยตนเองอีกทางหนึ่งด้วย

ทว่าชีวิตของนายไสลเกษก็ได้ราบเรียบ และคงเป็นดังสำนวนของฝรั่งที่ว่า “Third time lucky” การสอบชิงทุนสองครั้งแรก ท่านไม่สามารถสอบได้ แต่ท่านมิได้ละทิ้งความฝัน โดยในระหว่างนั้น ท่านก็ตัดสินใจเลือกอาชีพในอนาคตของตนเอง ด้วยเหตุผลความชอบส่วนบุคคลและอุปนิสัยส่วนตัว ท่านจึงปักธงที่อาชีพผู้พิพากษา แม้จะทราบดีว่าการสอบเป็นผู้พิพากษานั้นขึ้นชื่อว่ายากอย่างยิ่ง แต่ด้วยความคิดของท่านที่ว่า “เมื่อสร้างเป้าหมายให้ตัวเองแล้ว ต้องทำให้ได้” ท่านรู้สึกว่ายากเท่าไร ต้องไม่ย่อท้อ และยิ่งต้องทุ่มเทความพยายามของท่านก็พลุดอกออกผล เมื่อสามารถสอบได้เป็นเนติบัณฑิตไทยในครั้งเดียว หลังจบคณะนิติศาสตร์ และสอบเข้าทำงานเป็นนิติกรกรมแรงงาน อยู่ ๓ ปี จนอายุครบวัยเบญจเพสที่มีคุณสมบัติสมัครสอบเป็นผู้พิพากษาได้ และด้วยความมุ่งมั่น เพียงการสอบครั้งแรก ท่านก็สามารถสอบได้เป็นผู้พิพากษา เมื่อสอบได้แล้วท่านก็หันกลับไปมุ่งมั่นกับการสอบชิงทุนอีกครั้งเป็นครั้งที่สาม ปรากฏว่าท่านสอบชิงทุนสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนได้ลำดับที่สองในสาขาวิชาการะบวนการยุติธรรมทางอาญาซึ่งมี

ทุนเดียว และอาจเพราะโชคชะตานำพาหรือเหตุใด ๆ ก็ตาม ระหว่างอบรมผู้ช่วยผู้พิพากษา ผู้ที่ได้รับทุนกลับ
สละสิทธิ์ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนจึงมีหนังสือมาสอบถามว่าจะรับทุนหรือไม่ ท่านก็ตอบ
ว่ายินดีรับทุน แต่มีเงื่อนไขว่าต้องให้อบรมผู้ช่วยผู้พิพากษาสำเร็จและได้รับการโปรดเกล้าฯ ให้เป็นผู้พิพากษา
เสียก่อน ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนก็มีเมตตาให้โอกาส เป็นเหตุให้ท่านเป็นผู้รับทุน
ไปศึกษาต่อที่ประเทศสหรัฐอเมริกาในปีนั้นเอง

ในห้วงเวลานี้ นายไสลเกษมมั่นใจมากกว่าสามารถเอาชนะการสอบได้ทุกประเภท แต่เมื่อเดินทางไป
ศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยแห่งรัฐนิวยอร์ก (State University of New York at Albany หรือ SUNY) รัฐนิวยอร์ก
ทำให้ท่านพบว่าการสอบชิงทุนได้กับการเรียนการสอนในห้องเรียนและการใช้ชีวิตประจำวันที่ต่างประเทศ
แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง ยิ่งในยุคดังกล่าวที่โลกยังมิได้เชื่อมถึงกันเช่นปัจจุบัน การใช้ชีวิตเพียงลำพังยากยิ่งนัก
ในช่วงแรก ท่านไม่สามารถฟัง พูด และอ่านเขียนได้ทันเหมือนกับนักเรียนคนอื่น สร้างความวิตกกังวลใจ
ให้แก่ท่านเป็นอย่างมาก แต่ท่านก็ทราบดีว่าถอยไม่ได้ เพราะนักเรียนทุนถ้าเรียนไม่จบถือว่าเสียคน เมื่อถอย
ไม่ได้ก็ต้องสู้ ซึ่งสิ่งที่ทำให้ท่านผ่านพ้นมาได้ คือ การมีสติ ตระหนักถึงความจริงที่ว่าคนเราไม่สามารถเก่ง
ไปทุกอย่าง ทำให้มองเห็นจุดด้อยของตนเอง ท่านจึงเริ่มวางแผนและค่อย ๆ ปรับตัว เพื่อให้สามารถ
เรียนได้ทันคนอื่น โดยท่านใช้วิธีการทำความรู้จักกับเพื่อนต่างชาติมากขึ้น หัดพูดคุย รับฟัง และเพราะ
เพื่อนต่างชาตินี้เองที่คอยช่วยอธิบาย สรุป และตอบข้อซักถาม ทำให้สามารถสอบผ่านและจบการศึกษา
จากต่างประเทศได้ตามกำหนดระยะเวลา ในช่วงของการสอบไถ่นั้น มีเหตุการณ์หนึ่งที่ท่านจำได้ดีซึ่งเป็น
บทเรียนชีวิต และท่านมักจะเล่าให้กับผู้คนที่ได้รับฟังอยู่เสมอ กล่าวคือ ครั้งหนึ่งขณะที่ท่านต้องสอบวิชาสุดท้าย
ของการเรียน ซึ่งเป็นวิชาชีเป็นชีวิต เพราะหากท่านสอบไม่ผ่านวิชานี้ ท่านอาจจะสำเร็จการศึกษาไม่ทันเวลา
และเป็นเหตุให้ไม่สามารถกลับมารับราชการได้ทันภายในกำหนด ในการสอบวิชาดังกล่าวมีข้อสอบ ๓ ข้อ

แต่ท่านทำทันเวลาเพียง ๒ ข้อ ซึ่งน่าจะไม่เพียงพอให้สอบผ่านได้ ภายหลังออกจากห้องสอบ ท่านบังเอิญเหลือบไปเห็นอาจารย์เจ้าของวิชาเดินเข้าห้องน้ำเห็นว่าเป็นโอกาสจึงรวบรวมความกล้าเดินตามอาจารย์เข้าไปประกบที่โถปัสสาวะ แล้วสอบถามอาจารย์ว่าข้อสอบที่ท่านทำไม่ทันตอบแบบนี้ใช่หรือไม่ เมื่ออาจารย์ได้ฟังคำตอบถึงกับเอ่ยปากชมว่าต้องสอบได้คะแนนดีอย่างแน่นอน ท่านจึงตอบกลับไปว่าข้อดังกล่าวท่านทำข้อสอบไม่ทัน จึงไม่ได้เขียนไป อาจารย์จึงเห็นใจและให้ท่านเขียนข้อสอบใส่กระดาษมาส่งแทน ทุกครั้งที่ท่านเล่าเรื่องนี้ ท่านจะบอกกับผู้ฟังเสมอว่า ปัญหาทุกอย่างแก้ไขได้ เมื่อมีโอกาสได้ผ่านเข้ามาครครว้าไว้ เพราะโอกาสดังกล่าวอาจแก้ปัญหาก่ที่เกิดขึ้นได้

แม้ต่อมานายไสลเกษจะเข้าทำงานในตำแหน่งผู้พิพากษาแล้ว แต่จิตวิญญาณของการเป็นผู้รู้ของท่านก็ยังคงลุกโชนอยู่เสมอ ระหว่างทำงานนั้น ท่านทราบข่าวว่ามีทุน Hubert Humphrey Fellowships ซึ่งเป็นทุนที่มอบให้แก่ผู้บริหารระดับกลางที่มีประสบการณ์ทั้งภาครัฐและเอกชน โดยไม่จำกัดสาขาวิชา เพื่อไปอบรมเพิ่มพูนทักษะการเป็นผู้นำระดับสูงในอนาคตที่ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งผู้สอบชิงทุนนี้แข่งกันโดยไม่แบ่งแยกว่าผู้สมัครคนใดจะจบการศึกษาระดับใด และด้วยความตั้งใจและมานะของท่านทำให้ท่านสอบทุนนี้ได้ ท่านจึงเลือกไปศึกษาอบรมที่มหาวิทยาลัยวอชิงตัน (University of Washington) รัฐวอชิงตัน ในสาขาวิชา Public Administration มีระยะเวลาศึกษาอบรม ๔ เดือน ซึ่งถือว่าเป็นความภูมิใจของท่านอีกอย่างหนึ่งในชีวิต ที่นักกฎหมายสามารถแข่งกับผู้บริหารทุกระดับและทุกสาขาอาชีพ หลักสูตรนี้มีการจัดสัมมนาที่รัฐมินิโซตา และไปดูงานที่สภาองค์กร และศาลในกรุงวอชิงตัน ดี.ซี. การไปศึกษาครั้งนี้แม้จะไม่ได้ปริญญา แต่ทำให้ท่านมีโอกาสได้รู้จักผู้บริหารในสาขาวิชาชีพอื่น ๆ ที่มาจากประเทศต่าง ๆ ทุกทวีปทั่วโลก เช่น เยอรมนี อินเดีย ปากีสถาน ฟิลิปปินส์ ชูแดน ไชปรัส และได้หวัน เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การทำงานระหว่างผู้บริหารเหล่านี้ ประสบการณ์ในการศึกษาอบรมในครั้งนี้ยังส่งผลให้ท่านมีวิสัยทัศน์กว้างไกล อันเป็นประโยชน์ในการขึ้นดำรงตำแหน่งประธานศาลฎีกาของท่านในเวลาต่อมา

จากผู้พิพากษาสู่ประธานศาลฎีกา

นายไสลเกษรับราชการเป็นผู้พิพากษา ออก
รับราชการครั้งแรกที่อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช
ในเวลาต่อมาก็เดินทางไปศึกษาต่อที่ต่างประเทศ หลังจาก
กลับมาท่านได้ไปช่วยราชการที่สำนักงานคุมประพฤติ
ซึ่งเริ่มก่อตั้งขณะนั้นยังไม่ยกระดับเป็นกรมและสังกัด
ศาลยุติธรรม จึงเป็นผู้มีส่วนสำคัญคนหนึ่งในการพัฒนา
ระบบงานคุมความประพฤติในกระบวนการยุติธรรม
ของประเทศไทย ต่อมาได้กลับมารับราชการศาล
ท่านได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาหัวหน้า
ศาลจังหวัดระนอง ซึ่งทำให้ท่านมีประสบการณ์ในฐานะ
ผู้บริหารเต็มตัวเป็นครั้งแรก แต่ตำแหน่งผู้บริหารที่เป็น
ความภูมิใจในชีวิตก่อนที่จะขึ้นดำรงตำแหน่งประธาน
ศาลฎีกา คือ ตำแหน่งผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดภูเก็ต
โดยระหว่างที่ท่านดำรงตำแหน่งดังกล่าวท่านได้สร้าง
ผลงานต่าง ๆ ไว้มากมาย เช่น ท่านเห็นว่าอาคาร
ศาลจังหวัดภูเก็ตและที่พักของข้าราชการศาลคับแคบ
ไม่สะดวกต่อการติดต่อราชการของประชาชน ท่านจึง
สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับคนและหน่วยงานราชการใน

จังหวัด โดยขอที่ดินจากคหบดีชาวภูเก็ต จำนวน ๓ ไร่ ใช้สร้างศาลจังหวัดภูเก็ตและบ้านพักให้กับข้าราชการ ตุลาการ ซึ่งผืนดินดังกล่าวก็ยังคงเป็นที่ตั้งของศาลจังหวัดภูเก็ตในปัจจุบัน

ผลงานสำคัญที่สร้างความภาคภูมิใจให้ท่านอีกประการหนึ่ง คือ ระหว่างที่ท่านดำรงตำแหน่ง ประธานศาลอุทธรณ์ภาค ๘ ท่านเห็นว่าศาลอุทธรณ์ภาค ๘ ใช้อาคารร่วมกับศาลเยาวชนและครอบครัว จังหวัดภูเก็ต ท่านก็ประสานงานขอพื้นที่จากกรมทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ปัจจุบันเป็นกระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม) ซึ่งในสมัยนั้นการขอพื้นที่จากหน่วยงานราชการอื่นเป็นไปด้วยความ ยากลำบาก เพราะแต่ละหน่วยงานก็มีความหวงเหนที่ดินของตนเอง แต่ท่านก็ใช้ความพยายามติดต่อพูดคุย และทำความเข้าใจกับผู้บริหารระดับสูงของกรมทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จนได้ที่ดินใจกลางเมือง ภูเก็ตมาประมาณ ๒๐ ไร่ เพื่อสร้างอาคารศาลอุทธรณ์ภาค ๘ ในปัจจุบัน ผลงานเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งผู้บริหารไม่ใช่สิ่งที่เป็นสาระสำคัญ หากแต่สิ่งใดที่เป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของตน ที่สามารถกระทำได้เพื่อประโยชน์ขององค์กรและประชาชนแล้ว ไม่ว่าจะดำรงตำแหน่งนั้นยาวหรือสั้นเพียงใด ก็ควรจะทำโดยไม่รีรอ โดยใช้สติปัญญาและกำลังความสามารถอย่างเต็มที่ สิ่งเหล่านี้ท่านอยากให้เป็นแนวคิด ให้ผู้บริหารศาลรุ่นหลังนำมาเป็นแบบอย่างในการบริหารงานต่อไป

ประธานศาลฎีกาของประชาชน

เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ นายไสลเกษ วัฒนพันธุ์ ได้ขึ้นดำรงตำแหน่งประธานศาลฎีกา คนที่ ๔๕ ของประเทศไทย ภารกิจแรกที่ท่านดำเนินการในฐานะประธานศาลฎีกา คือ การลงนามในสารของประธานศาลฎีกาถึงข้าราชการฝ่ายตุลาการ ศาลยุติธรรมและประชาชนทั่วประเทศ เพื่อแถลงให้ทราบถึงแนวทางการบริหารงานซึ่งมุ่งไปที่ความพึงพอใจสูงสุดของประชาชนและเชิญชวนให้ร่วมแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เพื่อนำมาประกอบการกำหนดนโยบายประธานศาลฎีกา นับเป็นจุดเริ่มต้นของความเปลี่ยนแปลงในศาลยุติธรรมเป็นครั้งแรกที่สร้างโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมและประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการบริหารงานได้ เป็นการเปิดประตูศาลยุติธรรมให้ประชาชนเข้าถึงได้ เพื่อให้ศาลยุติธรรมเป็นของประชาชนอย่างแท้จริง จากการรวบรวมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่างๆ ทำให้ได้นโยบายของประธานศาลฎีกา ประจำปี ๒๕๖๒ - ๒๕๖๓ จำนวน ๕ ข้อ ได้แก่

๑. ยกระดับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของผู้ต้องหาและจำเลย โดยคำนึงถึงเหยื่ออาชญากรรม และความสงบสุขของสังคม
๒. ยกระดับมาตรฐานการพิจารณาพิพากษาคดี เพื่อให้ความยุติธรรมเป็นที่ประจักษ์
๓. นำเทคโนโลยีมาสนับสนุนการอำนวยความสะดวก การพิจารณาพิพากษาคดี และการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยคำนึงถึงช่องทางอื่นที่สะดวกและประหยัดสำหรับประชาชนที่ยังไม่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีได้
๔. เสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบการบริหารงานบุคคลด้วยการสร้างสมดุลระหว่างจริยธรรม ระบบอาวุโส และความรู้ความสามารถ
๕. สนับสนุนบทบาทของศาลในการบังคับใช้กฎหมายที่ส่งเสริมรักษาสังแวดล้อม และที่ไม่ก่อภาระหรือเป็นผลร้ายต่อประชาชนและสังคม

นโยบายของประธานศาลฎีกาทាំងห้าข้อดังกล่าวเป็นที่มาของแนวทางการบริหารราชการของศาลยุติธรรมและโครงการต่างๆ ภายใต้การบริหารงานของท่าน ไม่ว่าจะเป็นการพิจารณาคำร้องขอปล่อยชั่วคราวในวันหยุดราชการ การใช้คำร้องขอปล่อยชั่วคราวแบบคำร้องใบเดียวโดยไม่ต้องเสนอหลักประกัน

การให้ผู้พิพากษาเข้าไปให้ความรู้กับผู้ต้องขังในเรื่องจำถึงสิทธิในการได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว การนำเทคโนโลยีการประชุมทางจอภาพมาใช้ในการอ่านคำพิพากษาคดีอาญาในศาลฎีกา การพัฒนาระบบประชุมคดีและการพิจารณาคดีต่อเนื่องและครบองค์คณะ และการพัฒนาความเป็นเลิศทางการศาล ซึ่งโครงการต่าง ๆ เหล่านี้จัดทำขึ้นโดยแนวคิดที่ว่าศาลยุติธรรมคือบริการสาธารณะอย่างหนึ่งซึ่งมีขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนที่ต้องการให้ศาลยุติธรรมให้บริการอย่างรวดเร็ว เป็นกลาง โปร่งใส และมีประสิทธิภาพ

นอกเหนือจากโครงการที่จัดทำเพื่อประโยชน์แก่ประชาชนแล้ว นายไสลเกษยังให้ความสำคัญต่อการพัฒนาบุคลากรในองค์กรอีกด้วย โดยท่านเป็นผู้ริเริ่มการดำเนินการก่อสร้างสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมแห่งที่สอง ซึ่งมีที่มาจากวันหนึ่งท่านได้พบกับพลตำรวจเอก อุดุลย์ แสงสิงแก้ว อดีตผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ พลตำรวจเอกอุดุลย์ได้เล่าให้ท่านฟังว่าสำนักงานตำรวจแห่งชาติกำลังก่อสร้างศูนย์ฝึกอบรมตำรวจที่อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา และทราบมาว่าสำนักงานศาลยุติธรรมขอใช้ประโยชน์ในที่ดินบริเวณเดียวกันอยู่ด้วย แล้วพลตำรวจเอกอุดุลย์บอกกับท่านว่าหากสำนักงานศาลยุติธรรมไม่นำไปใช้ประโยชน์อาจจะถูกหน่วยงานอื่นขอที่ดินไปใช้ประโยชน์ นายไสลเกษทราบดังนั้นท่านก็สั่งให้คณะทำงานทำการศึกษาข้อมูลในส่วนนี้จึงพบว่า สำนักงานศาลยุติธรรมได้ขอใช้ประโยชน์ในที่ดินดังกล่าวจริงเป็นพื้นที่ประมาณ ๒๕๐ ไร่ แต่ยังไม่มีความชัดเจนว่าจะนำที่ดินดังกล่าวไปใช้ประโยชน์อย่างไร ท่านจึงพาคณะทำงานไปดูที่ดินดังกล่าวพบว่า ที่ดินตั้งอยู่ใกล้กับเขาใหญ่และเป็นจุดศูนย์กลางของประเทศไทย หากนำที่ดินไปสร้างสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมแห่งที่สอง ย่อมเป็นประโยชน์และสร้างความสะดวกสบายให้บุคลากรของศาลยุติธรรมที่ต้องเข้ารับการฝึกอบรม ประกอบกับปัจจุบันสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมแห่งแรกนั้นมีความแออัด ไม่เพียงพอต่อบุคลากรที่ต้องเข้ารับการฝึกอบรม ท่านจึงมอบนโยบายให้สำนักงานศาลยุติธรรมจัดสรรงบประมาณเพื่อออกแบบและก่อสร้างสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมแห่งที่สอง และให้จัดสรรที่ดินส่วนหนึ่งไว้ก่อสร้างศาลแขวงหรือศาลจังหวัด ที่สำคัญ ที่ดินดังกล่าวยังมีพื้นที่บางส่วนที่เหมาะสมแก่การปลูกป่า ท่านจึงมีดำริว่าในอนาคตเมื่อสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมแห่งที่สองดำเนินการก่อสร้างเสร็จสิ้น ให้บุคลากรในศาลยุติธรรมใช้พื้นที่ดังกล่าวเป็นศูนย์กลางในการคืนผืนป่าให้ประเทศไทย ซึ่งขณะนี้สำนักงานศาลยุติธรรมได้รับมอบนโยบายและเริ่มดำเนินการ โดยปัจจุบันอยู่ระหว่างขั้นตอนเขียนแบบ ท่านหวังว่าสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมแห่งที่สองนี้จะเป็นสถานที่สำหรับการเรียนรู้และการพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมต่อไปในอนาคต

ความเชื่อมั่นและศรัทธาเพื่อความยุติธรรมที่ยั่งยืน

นายไสลเกษ์ให้ข้อคิดแก่ผู้พิพากษาและนักกฎหมายรุ่นหลังอยู่เสมอว่า การทำงานด้านกฎหมายนั้น เราต้องสร้างความเชื่อมั่นเป็นพื้นฐานเพื่อให้เกิดความศรัทธาขึ้นเสียก่อนเป็นเบื้องต้น แล้วจึงตามมาด้วยการอธิบายหลักกฎหมาย ซึ่งแนวการทำงานเช่นนี้เป็นสิ่งที่ท่านยึดถือมาตลอดตั้งแต่เข้าทำงานในตำแหน่งผู้พิพากษา ดังนั้น เมื่อเข้าดำรงตำแหน่งประธานศาลฎีกา แนวความคิดดังกล่าวจึงสะท้อนออกมาเป็นหนึ่งในแนวทางในการบริหารศาลยุติธรรมเกี่ยวกับการสร้างความเชื่อมั่นและศรัทธาในศาลยุติธรรม ท่านจึงมีโครงการต่าง ๆ เพื่อช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นและศรัทธาให้เกิดขึ้น หนึ่งในโครงการดังกล่าว คือ โครงการ

การเปิดศูนย์การเรียนรู้ทางกฎหมายและกระบวนการทางศาล ณ ศาลฎีกา ซึ่งริเริ่มมาจากแนวความคิดของท่านที่ประสงค์ให้บุคคลภายนอกรู้และเข้าใจการทำงานของศาลฎีกา ให้บุคคลภายนอกไม่ว่าจะเป็นนักเรียน นิสิต นักศึกษา ผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมาย ตลอดจนประชาชนทั่วไปทราบและเข้าใจถึงการทำงานของศาลฎีกา อันเป็นการสร้างความเชื่อมั่นและศรัทธาต่อกระบวนการทางศาลให้แก่ประชาชนและสังคม เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลยุติธรรมมีความเป็นกลาง เป็นอิสระ และไม่สามารถแทรกแซงได้อย่างแท้จริง ทั้งยังเป็นการปลูกฝังให้เยาวชนคนรุ่นใหม่เห็นความสำคัญของกฎหมายและเข้าใจกระบวนการยุติธรรมอย่างถูกต้องในอีกทางหนึ่งด้วย อันจะนำไปสู่การเป็นพลเมืองของชาติที่รักในสิทธิเสรีภาพ พร้อมกับการเคารพในสิทธิของผู้อื่น และเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ

นอกจากท่านจะสร้างความเชื่อมั่นและศรัทธาแก่บุคคลภายนอกแล้ว ท่านยังมีแนวคิดที่สร้างความเชื่อมั่นและศรัทธาให้เกิดขึ้นกับบุคคลในองค์กรด้วย โดยให้ผู้พิพากษาทุกชั้นศาลทำแบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ การมีส่วนร่วมในการบริหารงาน การแต่งตั้งและโยกย้าย สวัสดิการต่าง ๆ และข้อเสนอแนะในการพัฒนาศาลยุติธรรมในอนาคต เพื่อส่งต่อข้อมูลที่ได้รวบรวมไว้ให้เป็นส่วนหนึ่งในการกำหนดทิศทางการดำเนินงานของศาลยุติธรรมต่อไปในอนาคต ทำให้บุคลากรรู้สึกถึงการมีส่วนร่วมพัฒนาองค์กรและเกิดความเชื่อมั่นและศรัทธาในองค์กรมากขึ้น ท่านเชื่อว่าหากบุคคลทั้งในและนอกองค์กรมีความเชื่อมั่นและศรัทธาในศาลยุติธรรมแล้ว ย่อมก่อให้เกิดความยุติธรรมที่ยั่งยืนเป็นประโยชน์กับประชาชนและประเทศชาติในภายภาคหน้า

จนเป็นคนธรรมดาในธรรมชาติของเรา

แม้นายไสลเกษจะดำรงตำแหน่งประมุขของฝ่ายตุลาการ แต่ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ท่านไม่ได้โอ้อวดตัว ยังคงทำตัวธรรมดาและเรียบง่ายกับทุกคน ไม่สร้างช่องว่างให้บุคคลที่พบเจอรู้สึกว่าคุณเป็นผู้พิพากษา และดำรงชีวิตด้วยความเข้าใจในความเป็นไปตามธรรมชาติของโลก ชยันและใฝ่รู้อยู่เสมอ และด้วยความที่ท่านเชื่อว่าผู้พิพากษาต้องเท่าทันโลกและต้องปรับใช้กฎหมายให้สอดคล้องกับสถานการณ์ความเป็นจริงที่เกิดขึ้น ท่านจึงให้ความสนใจในการเปลี่ยนแปลงของโลก เปิดหูเปิดตา รับรู้ ติดตามข้อมูลข่าวสารที่ผ่านเข้ามาไม่ว่าจะเป็นด้านวิชาการ การเมือง หรือบันเทิง ทำให้ท่านมีโลกทัศน์กว้างไกล รอบรู้ และเท่าทันคนอื่น และสิ่งสำคัญประการหนึ่งที่ผู้คนรอบกายของท่านจะพบเห็นได้อยู่เสมอ คือ ความมี

สัมมาคารวะและให้เกียรติผู้อื่น คุณลักษณะเหล่านี้ท่านยังมักนำไปสอนผู้ได้บังคับบัญชา ตลอดจนบุตรของท่านอยู่เสมอ และเพราะคุณลักษณะเช่นนี้เองที่ทำให้ท่านเชื่อว่าบุคคลที่พบเกิดความรักและเมตตา ท่านอยู่เสมอ ไม่ว่าจะไปที่แห่งไหนใด

หากคุณค่าของมนุษย์อยู่ที่ผลของการกระทำแล้ว ชีวิตของนายไสลเกษ วัฒนพันธุ์ ก็เปรียบได้ดังครู ที่ใช้ความสำเร็จของตนเป็นแบบอย่าง แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นพยายามของคนธรรมดาที่มีชีวิตเรียบง่าย คนหนึ่งที่ในท้ายที่สุดแล้วยังความสำเร็จให้แก่ตนเองและวงศ์ตระกูล และสร้างประโยชน์ให้กับประชาชน และประเทศชาติ โดยไม่เคยละทิ้งความเป็นตัวตนของตนเองไม่ว่าจะกระทำหน้าที่ใด ๆ ก็ตาม สมดังคำพูดของท่านที่มักพูดอยู่เสมอว่า “ยศถาบรรดาศักดิ์เป็นเพียงหัวโขน จงเป็นคนธรรมดาในธรรมชาติของเรา”

ก้าวต่อไปของศาลยุติธรรมในรศศน-ของประธานศาลฎีกา

ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งประธานศาลฎีกาเพียง ๑ ปี ของนายไสลเกษ อาจเป็นเวลาที่น้อยเกินไปไป
สำหรับการทำงานตามความตั้งใจทั้งหมดของท่าน แม้จะเริ่มต้นทำงานตั้งแต่วันแรกของการดำรงตำแหน่ง
อย่างไม่มีวันหยุดก็ตาม แต่ก็มากพอที่จะทำให้หลายโครงการสำเร็จได้ตามนโยบาย ยังคงมีอีกหลายโครงการ
ที่อยู่ระหว่างการดำเนินงานซึ่งต้องใช้เวลาในการประมวลผลและพัฒนาต่อไป ทรรศนะของท่านประธานศาลฎีกา
เกี่ยวกับก้าวต่อไปของศาลยุติธรรมนั้น ไม่ใช่เพียงการสานต่อโครงการที่ได้ริเริ่มไปแล้ว แต่ยังหวังจะเห็นการ
พัฒนาด้านอื่นที่จะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน เพื่อให้ศาลยุติธรรมเป็นองค์กรที่สร้าง
ความเชื่อมั่นและเป็นที่พึ่งสุดท้ายให้แก่ประชาชนอย่างแท้จริง โดยมีหัวใจสำคัญในการทำงาน และแนวทาง
ที่ต้องคำนึงถึง ดังนี้

หัวใจสำคัญในการทำงาน

๑. การเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนในกระบวนการยุติธรรมและประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการ
กำหนดนโยบายศาลยุติธรรม
๒. การสร้างความโปร่งใสในกระบวนการพิจารณาพิพากษาคดีให้เป็นທີ່ประจักษ์ และให้ประชาชนมี
สิทธิเข้าถึงและรับรู้การพิจารณาพิพากษาคดีในทุกขั้นตอน และเปิดศาลให้สาธารณชนเข้าถึง และเรียนรู้ระบบ
การทำงานของศาลได้ง่ายและสะดวกขึ้น
๓. ผู้พิพากษาและบุคลากรของศาลยุติธรรมต้องได้รับการพัฒนาให้มีความรู้และความเชี่ยวชาญ
สำหรับการพิจารณาพิพากษาคดีเฉพาะทาง
๔. การจัดลำดับความสำคัญและปรับเปลี่ยนกระบวนการพิจารณาพิพากษาคดีเพื่อจัดการปัญหา
ข้อพิพาทต่าง ๆ ให้เข้ากับบริบทของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยคำนึงถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการแก้ไข
ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม เช่น การดูแลสิ่งแวดล้อมให้มากขึ้น การลดอุบัติเหตุจราจรจากความประมาท
โดยเฉพาะกรณีเมาแล้วขับ การลดการใช้โทษรุนแรงและโทษจำคุกโดยไม่จำเป็น ด้วยการเข้ามาตรึงการแทน
การลงโทษที่มุ่งเน้นการแก้ไขฟื้นฟูจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อสังคมให้มากขึ้น
๕. การลดภาระค่าใช้จ่ายแก่ผู้ใช้บริการศาลยุติธรรม
๖. การสร้างสมดุลในบทบาทของผู้พิพากษา ระหว่างการเป็นผู้บังคับใช้กฎหมายให้มีความศักดิ์สิทธิ์
กับการเป็นผู้ให้บริการแก่ประชาชน

วิสัยทัศน์ส่วนตัวเพื่อความเจริญแบบยั่งยืนของศาลยุติธรรม

๑. การทำหน้าที่ของผู้พิพากษานั้น มีฐานะเป็นข้าราชการคนหนึ่ง แม้จะมีอิสระในการใช้ดุลพินิจในฐานะผู้พิพากษา แต่ในฐานะข้าราชการแล้วยังคงต้องอยู่ภายใต้กฎระเบียบและสายการบังคับบัญชา (Line of Command) ตามปกติ ดังนั้น ผู้พิพากษาทุกคนต้องรู้จักการแยกบทบาทหน้าที่ของตน หากเป็นเรื่องส่วนตัวทุกคนเป็นพี่น้องกัน หากเป็นเรื่องการพิจารณาคดี ผู้พิพากษาย่อมมีอิสระในการใช้ดุลพินิจ แต่หากเป็นการทำงานตามปกติที่ไม่เกี่ยวข้องกับการใช้ดุลพินิจในการพิจารณาพิพากษาคดี ย่อมต้องปฏิบัติตามระเบียบอันเป็นแบบแผนของราชการ มิใช่ว่าผู้พิพากษามีอิสระจนปราศจากกรอบกฎเกณฑ์ใด ๆ เพราะทุกสังคมของการอยู่ร่วมกันย่อมต้องมีกฎเกณฑ์ และกฎเกณฑ์ดังกล่าวเป็นพื้นฐานสำคัญที่สร้างสถาบันศาลให้มีความเข้มแข็งมาจนถึงวันนี้

๒. โครงสร้างการบริหารงานของศาลยุติธรรมในรูปแบบของคณะกรรมการต่าง ๆ

การบริหารงานในศาลยุติธรรมปัจจุบันประกอบด้วยคณะกรรมการหลายชุด กรรมการส่วนใหญ่มาจากการเลือกตั้ง โดยมีประธานศาลฎีกาเป็นหนึ่งในคณะกรรมการดังกล่าวโดยตำแหน่ง เป็นเรื่องน่ายินดีที่มีบุคลากรหลายท่านต้องการเสียสละตนอาสาเข้ามาเป็นกรรมการเพื่อจะทำงานสร้างประโยชน์ให้แก่ศาลยุติธรรม จึงอาจมีการสร้างความนิยมและรักษาสถานเสียดังกล่าว อาจเพราะเกรงจะเสียโอกาสในการใช้ความรู้ความสามารถ หากไม่ได้รับเลือกเป็นกรรมการ แต่ผลที่ได้ อาจทำให้เกิดภาพของการบริหารงานที่มีลักษณะเป็นการเมือง แม้การใช้วิธีรักษาสถานเสียดังกล่าวจะมีข้อดีเพราะบุคลากรจะได้รับการดูแลอย่างทั่วถึง แต่พึงต้องตระหนักอยู่เสมอว่า เป้าหมายของศาลยุติธรรมแห่งนี้คือประโยชน์สูงสุดของประชาชน มิใช่ประโยชน์สูงสุดของบุคลากรภายในองค์กร อาชีพผู้พิพากษานั้นอยู่ได้ด้วยดีและความเสียสละการจะได้รับการเลือกเป็นกรรมการต่าง ๆ นั้น จึงควรอยู่บนพื้นฐานของความดีและความเสียสละมากกว่าการให้สัญญาใด ๆ ซึ่งเป็นระบบประชานิยม จึงจำเป็นต้องระมัดระวัง แนวทางต่อไปนี้อาจช่วยสร้างความเปลี่ยนแปลงที่ดีให้เกิดขึ้นได้

๒.๑ ศาลยุติธรรมอาจถึงเวลาจำเป็นที่ต้องหาจุดสมดุลระหว่างการเป็นกรรมการโดยการเลือกตั้ง และการเป็นกรรมการโดยตำแหน่งให้เหมาะสมมากกว่าในปัจจุบัน เพื่อให้การทำงานของคณะกรรมการมีภาพของการพัฒนาเพื่อประโยชน์ของประชาชนที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น การหาจุดสมดุลด้วยการกำหนดตำแหน่งของผู้จะได้เป็นกรรมการในที่นี่ เพื่อลดสัดส่วนของกรรมการที่มาจากการเลือกตั้ง มีชี้เพื่อลดสัดส่วนกรรมการที่มาจากศาลชั้นต้นหรือชั้นอุทธรณ์ จึงไม่จำเป็นต้องยึดโยงอยู่กับตำแหน่งจากชั้นศาลสูงเท่านั้น

๒.๒ การเสียสละเพื่อเป็นกรรมการในชุดต่าง ๆ นั้น ควรมีเวลาให้หยุดพักบ้าง และมีแค่การหยุดพักจากการเป็นกรรมการชุดหนึ่งเพื่อไปรับเลือกเป็นกรรมการในอีกชุดหนึ่ง แต่จะต้องให้ท่านได้เว้นวรรคความเสียสละของท่าน เว้นแต่จะเป็นการเข้ามาเป็นกรรมการโดยตำแหน่งซึ่งถือเป็นหน้าที่ เพื่อให้บุคคลอื่นได้มีโอกาสเสนอตัวเสียสละมาทำงานให้แก่องค์กรบ้าง อันจะเป็นการเปลี่ยนถ่ายเลือดใหม่สำหรับให้โอกาสคนใหม่เข้ามามีส่วนในการพัฒนาองค์กร และยังลดการสร้างระบบ “พรรค” หรือการสร้างฐานทางการเมืองอย่างต่อเนื่องอันจะมีส่วนทำให้ระบบ “ประชานิยม” เข้มแข็ง จนเป็นอันตรายต่อองค์กรในระยะยาว

๒.๓ การทำงานของคณะกรรมการต่าง ๆ นั้น ควรสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน มีใช้ต่างคนต่างทำงาน เพราะการทำงานโดยไม่คำนึงถึงบทบาทของคณะกรรมการอีกชุดหนึ่ง ย่อมส่งผลเสียหลายต่อองค์กรในที่สุด โดยเฉพาะเรื่องที่ประชาชนไม่ได้รับประโยชน์ใด ๆ จากความแตกต่างทางความคิดเห็นของคณะกรรมการแต่ละชุด เรื่องของสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ นั้น เป็นเรื่องที่ดีเพราะจะช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของบุคลากรในองค์กร แต่จะต้องไม่สำคัญไปกว่าเรื่องการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนและเรื่องการบริหารงานองค์กรในภาพรวม ศาลยุติธรรมจึงจะได้รับความเชื่อมั่นศรัทธาจากประชาชน การทำงานของคณะกรรมการต่าง ๆ จึงมิใช่มุ่งแต่การทำหน้าที่หรือลงมติตามที่เคยประกาศหรือให้สัตยาบันไว้ และการพิจารณากำหนดเรื่องสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ควรต้องอยู่ภายใต้ความเห็นของคณะกรรมการชุดเดียวที่เป็นเอกภาพซึ่งต้องรับผิดชอบการบริหารงาน

๓. สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) เป็นเทคโนโลยีที่อำนวยความสะดวกในการติดต่อสื่อสารเชื่อมโยงผู้คนในปัจจุบัน ทำให้การทำงานและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเป็นไปได้โดยสะดวกรวดเร็ว จึงถูกนำมาใช้งานภายในกลุ่มผู้พิพากษาเพื่อวัตถุประสงค์ดังกล่าวอย่างแพร่หลาย อย่างไรก็ตามการใช้สื่อประเภทนี้ควรคำนึงถึงความเหมาะสมในการใช้งาน และต้องใช้งานโดยไม่ให้เกิดขัดแย้งกันและกัน ไม่ควรให้มีการนำสื่อสังคมออนไลน์มาเป็นเครื่องมือสร้างความเกลียดชังแตกแยกระหว่างกันเอง ทั้งนี้ ควรจะมีการปรับปรุงประมวลจริยธรรมข้าราชการตุลาการให้เหมาะสมกับยุคสมัย โดยเพิ่มเติมเรื่องนี้เป็นส่วนหนึ่งที่ต้องย้ำเตือนผู้พิพากษาด้วย

๔. ศาลยุติธรรมเป็นของทุกคน มิใช่ของบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง บุคลากรทุกคนในองค์กรแห่งนี้ควรต้องมองภาพความก้าวหน้าขององค์กรด้วยใจที่เป็นกลางอย่างประชาชนคนหนึ่ง ต้องเอาตัวเองออกจากปัญหาหรือเรื่องราวที่เกิดขึ้น และต้องไม่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนตัว เพื่อพิจารณาให้เห็นอย่างถ่องแท้ว่า ในฐานะที่ท่านเป็นประชาชนคนหนึ่ง ท่านเห็นว่าควรจะทำอย่างไรให้การบริหารจัดการองค์กรแห่งนี้มีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ได้รับการยอมรับ และประชาชนจะเชื่อมั่นศรัทธาในศาลยุติธรรมมากขึ้น เพื่อตอบตัวท่านเองว่า ท่านจะร่วมเป็นส่วนหนึ่งในก้าวต่อไปของศาลยุติธรรมแห่งนี้ได้อย่างไร

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ข้อกำหนด ข้อบังคับ คำแนะนำของประธานศาลฎีกา ระหว่างวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๒ ถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๓

ลำดับ	เรื่อง	วันที่
ระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม		
๑	ระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ว่าด้วยการกอบระยะเวลาที่เหมาะสมในการจัดพิมพ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้น พ.ศ. ๒๕๖๒	๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๒
๒	ระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ว่าด้วยการเปิดทำการศาลและพิจารณาคำร้องขอปล่อยชั่วคราวในวันหยุดราชการ พ.ศ. ๒๕๖๒	๒๕ ธันวาคม ๒๕๖๒
๓	ระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาในศาลที่เกี่ยวกับผู้ถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำหรือสถานที่กักขังในระหว่างที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (Coronavirus Disease : COVID-19) พ.ศ. ๒๕๖๓	๓๐ มีนาคม ๒๕๖๓
๔	ระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ว่าด้วยการอ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลฎีกาในคดีอาญาที่ศาลฎีกา โดยจัดให้มีการถ่ายทอดภาพและเสียงในลักษณะการประชุมทางจอภาพ พ.ศ. ๒๕๖๓	๑๓ เมษายน ๒๕๖๓
ข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา		
๑	ข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยการยื่น ส่ง และรับคำคู่ความ และเอกสารทางระบบรับส่งอิเล็กทรอนิกส์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๒	๔ ธันวาคม ๒๕๖๒ [ประกาศ รก. วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๖๒]
๒	ข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ (ผ่านความเห็นชอบของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา เมื่อวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๖๓)	
ข้อบังคับของประธานศาลฎีกา		
๑	ข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข การแสดงตนของจำเลย ต่อเจ้าพนักงานศาลในขณะยื่นอุทธรณ์หรือฎีกา พ.ศ. ๒๕๖๓	๒๖ มิถุนายน ๒๕๖๓ [ประกาศ รก. วันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๖๓]

ลำดับ	เรื่อง	วันที่
คำแนะนำของประธานศาลฎีกา		
๑	คำแนะนำของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยการขยายโอกาสในการเข้าถึงสิทธิที่จะได้รับการปล่อยชั่วคราว พ.ศ. ๒๕๖๒	๒๗ ธันวาคม ๒๕๖๒
๒	คำแนะนำของประธานศาลฎีกาเกี่ยวกับแนวปฏิบัติในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (Coronavirus Disease : COVID-19)	๕ มีนาคม ๒๕๖๓
๓	คำแนะนำของประธานศาลฎีกาเกี่ยวกับแนวปฏิบัติในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (Coronavirus Disease : COVID-19) (ฉบับที่ ๒)	๑๙ มีนาคม ๒๕๖๓
๔	คำแนะนำของประธานศาลฎีกาเกี่ยวกับแนวปฏิบัติในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (Coronavirus Disease : COVID-19) (ฉบับที่ ๓)	๒ เมษายน ๒๕๖๓
๕	คำแนะนำของประธานศาลฎีกาเกี่ยวกับแนวปฏิบัติในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (Coronavirus Disease : COVID-19) (ฉบับที่ ๔)	๑๔ เมษายน ๒๕๖๓
๖	คำแนะนำของประธานศาลฎีกาเกี่ยวกับแนวทางสำหรับการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ พ.ศ. ๒๕๖๓	๒๔ มิถุนายน ๒๕๖๓
อื่นๆ		
๑	ระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา ว่าด้วยการพิจารณาและวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับการเลือกตั้ง สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง และการเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือสิทธิเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒	๙ ธันวาคม ๒๕๖๒ [ประกาศ รก. วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๖๒]
๒	ระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา ว่าด้วยการดำเนินการกรณีบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับหมดความจำเป็น ไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์หรือเป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพ พ.ศ. ๒๕๖๓	๑๑ สิงหาคม ๒๕๖๓

ภาคผนวก v

รายชื่อหน่วยงาน / ศาล ที่ประธานศาลฎีกาไปตรวจเยี่ยม / ตรวจราชการ ระหว่างวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๒ ถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๓

การเดินทางตรวจเยี่ยม / ตรวจราชการ

๑. ศาลจังหวัดสืคิ้ว สาขาปากช่อง และสถานที่ก่อสร้างสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม สาขาปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา เมื่อวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๖๒

๒. ศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบกลาง และศาลแขวงดุสิต เมื่อวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๖๒

๓. ศาลแรงงานภาค ๗ ศาลจังหวัดกาญจนบุรี และศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดกาญจนบุรี เมื่อวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๖๓

๔. ศาลอุทธรณ์ภาค ๔ สำนักงานอธิบดีผู้พิพากษามาตร ๔ ศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบภาค ๔ ศาลจังหวัดขอนแก่น ศาลจังหวัดชุมแพ ศาลจังหวัดพล ศาลแขวงขอนแก่น และศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดขอนแก่น ศาลจังหวัดมหาสารคาม ศาลแขวงพยัคฆภูมิพิสัย และศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดมหาสารคาม เมื่อวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

๕. ศาลแรงงานภาค ๔ ศาลจังหวัดอุดรธานี ศาลแขวงอุดรธานี และศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดอุดรธานี เมื่อวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

๖. ศาลอุทธรณ์ภาค ๘ ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดภูเก็ต ศาลแรงงานภาค ๘ ศาลแขวงภูเก็ต และศาลจังหวัดภูเก็ต เมื่อวันที่ ๒ - ๔ มีนาคม ๒๕๖๓

๗. ศาลอุทธรณ์ภาค ๕ สำนักงานอธิบดีผู้พิพากษามาตร ๕ ศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบภาค ๕ ศาลแรงงานภาค ๕ ศาลจังหวัดเชียงใหม่ ศาลจังหวัดลำพูน ศาลแขวงเชียงใหม่ ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดเชียงใหม่ และศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดลำพูน เมื่อวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๖๓

๘. สำนักงานอธิบดีผู้พิพากษามาตร ๙ ศาลแรงงานภาค ๙ ศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบภาค ๙ ศาลจังหวัดสงขลา ศาลแขวงสงขลา ศาลจังหวัดนาทวี และศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๖๓

๙. ศาลอุทธรณ์ภาค ๓ สำนักงานอธิบดีผู้พิพากษามาตร ๓ ศาลแรงงานภาค ๓ ศาลจังหวัดนครราชสีมา ศาลแขวงนครราชสีมา ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดนครราชสีมา เมื่อวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๖๓

ภาคผนวก ค

รายการคำกล่าวเปิดการอบรม ปาฐกถา บรรยายพิเศษ และมอบนโยบายการบริหารศาลยุติธรรม ระหว่างวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๒ ถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๓

๑. คำกล่าวเปิดการศึกษาอบรมหลักสูตร “ผู้พิพากษาศาลฎีกา” และบรรยายพิเศษในหัวข้อ “วิสัยทัศน์และนโยบายประธานศาลฎีกา” แก่ผู้พิพากษาที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาศาลฎีกา จำนวน ๑๘ คน เมื่อวันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๖๒ ณ ห้องสนามหลวง ชั้น ๒ อาคารศาลยุติธรรม
๒. คำกล่าวปาฐกถาพิเศษ เรื่อง “คู่มือไว้ซึ่งคนจนจริงหรือ” เนื่องในวันธรรมศาสตร์สามัคคี เมื่อวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ ณ ห้องประชุมประกอบ หุตะสิงห์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
๓. คำกล่าวเปิดประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง “นโยบายการบริหารศาลยุติธรรมของประธานศาลฎีกา” และมอบนโยบายการบริหารงานศาลยุติธรรม เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ ณ โรงแรมวอลดอร์ฟ แอสโทเรีย กรุงเทพมหานคร ถนนราชดำริ กรุงเทพมหานคร
๔. คำกล่าวต้อนรับ เนื่องในโอกาสการประชุมคณะกรรมการบริหารและคณะกรรมการถาวรของ สหประชาชาติอาเซียน ครั้งที่ ๔๑ (The 41st ASEAN Law Association Governing Council Meeting) ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ ณ โรงแรมภูเก็ต แมริออท รีสอร์ทแอนด์สปา เมอร์ลินบีช (Phuket Marriott Resort & Spa, Merlin Beach) จังหวัดภูเก็ต
๕. คำกล่าวต้อนรับเนื่องในโอกาสการประชุมสภาประธานศาลสูงสุดอาเซียน ครั้งที่ ๗ (7th Council of ASEAN Chief Justices Meeting – CACJ) เมื่อวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ ณ โรงแรมภูเก็ต แมริออท รีสอร์ทแอนด์สปา เมอร์ลินบีช (Phuket Marriott Resort & Spa, Merlin Beach) จังหวัดภูเก็ต
๖. คำกล่าวต้อนรับเนื่องในโอกาสพิธีลงนามปฏิญญาการประชุมสภาประธานศาลสูงสุดอาเซียน เมื่อวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ ณ ศาลฎีกา กรุงเทพมหานคร
๗. คำกล่าวเปิดสโมสรสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม เมื่อวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๒ ณ ห้อง JTI ชั้น ๒ สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม
๘. คำกล่าวบรรยายพิเศษ ในหัวข้อ “บทบาทและภารกิจของศาลยุติธรรม” ในหลักสูตร “ผู้บริหาร กระบวนการยุติธรรมระดับสูง” รุ่นที่ ๒๔ เมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๒ ณ ห้อง ๖๐๓ อาคารศาลแขวง พระนครเหนือ
๙. คำกล่าวเปิดงาน “งานวันครู พ.ศ. ๒๕๖๓” และบรรยายพิเศษ เมื่อวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๖๓ ณ หอประชุมพิพัฒน์มงคล องค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม
๑๐. คำกล่าวเปิดงานวันคล้ายวันสถาปนาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ครบรอบ ๖๘ ปี เมื่อวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๖๓ ณ บริเวณโถงกลางชั้น ๒ ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง
๑๑. คำกล่าวเปิดการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อประสานความร่วมมือของหน่วยงานขับเคลื่อนนโยบาย การบริหารราชการศาลยุติธรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๓ ณ สโมสรราชพฤกษ์

๑๒. คำกล่าวเปิดการประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “แนวทางการพิจารณาพิพากษาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบและการแก้ไขปัญหาข้อขัดข้อง” เมื่อวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓ ณ ห้องแกรนด์รัชดา โรงแรมเจ้าพระยาปาร์ค ถนนรัชดาภิเษก

๑๓. คำกล่าวให้โอวาทผู้พิพากษาประจำศาล (ผู้ช่วยผู้พิพากษารุ่นที่ ๗๐) เมื่อวันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๖๓ ณ ห้องประชุมใหญ่ ศาลฎีกา

๑๔. คำกล่าวเปิดโครงการ “ศาลยุติธรรมห่วงใย ฝ่าภัยโควิด” เมื่อวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๖๓ ณ ห้องประชุมใหญ่ สำนักประธานศาลฎีกา

๑๕. คำกล่าวเปิดการศึกษาอบรมหลักสูตร “ผู้ช่วยผู้พิพากษา” รุ่นที่ ๗๓ เมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๖๓ ณ ห้องสัญญา ธรรมศักดิ์ ชั้น ๗ อาคารสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม

๑๖. คำกล่าวเปิดการอบรม หลักสูตร “ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล” รุ่นที่ ๑๙ เมื่อวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๖๓ ณ โรงแรมรามาดา บายวินแดม แบงคอก เจ้าพระยาปาร์ค กรุงเทพมหานคร

๑๗. คำกล่าวต้อนรับคณะอดีตประธานศาลฎีกาและอดีตข้าราชการตุลาการในศาลฎีกา คินสู่เหย้าเพื่อเยี่ยมชมอาคารศาลฎีกาหลังใหม่ และเข้าร่วมในงานเลี้ยงรับรอง “วันวาน...วันนี้ ที่ศาลฎีกา” เมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๓ ณ ศาลฎีกา

๑๘. คำกล่าวเปิดการศึกษาอบรมหลักสูตร “ผู้ช่วยผู้พิพากษา” รุ่นที่ ๗๔ เมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๓ ณ ห้องสัญญา ธรรมศักดิ์ ชั้น ๗ อาคารสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม

๑๙. คำกล่าวบรรยายพิเศษ เรื่อง “บทบาทของศาลในยุค New Normal กับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน” เมื่อวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๖๓ ณ ห้องประชุมห้องสนามไชย ๑ อาคารอเนกประสงค์ สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม (ศรีสพาน) จังหวัดนนทบุรี

๒๐. คำกล่าวเปิดการประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “๔ ปี ที่ปราบโกง : บทเรียนและข้อเสนอในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่รัฐ” และแสดงปาฐกถาพิเศษ เรื่อง “แนวทางการอำนวยความสะดวกในคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ” เมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๓ ณ โรงแรมรามาดา บาย วินแดม แบงคอก เจ้าพระยาปาร์ค กรุงเทพมหานคร

๒๑. คำกล่าวบรรยายพิเศษ ในหัวข้อ “ศาลยุติธรรมกับการดำรงนิติธรรม” เมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๓ ณ โรงแรมเซ็นทารา แกรนด์ แอท เซ็นทรัลพลาซ่า ลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร

๒๒. คำกล่าวปิดการอบรมการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “พยานหลักฐานดิจิทัลและการกระทำ ความผิดทางเทคโนโลยี” เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๖๓ ณ โรงแรมโนโวเทล กรุงเทพ สยามสแควร์ กรุงเทพมหานคร

๒๓. คำกล่าวเนื่องในโอกาสพิธีมอบโล่ประกาศเกียรติคุณแก่ข้าราชการและลูกจ้างประจำที่เกษียณอายุราชการ เมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๖๓ ณ ห้องแกรนด์ไดมอนด์ บอลรูม อาคารอิมแพ็ค ฟอรั่ม เมืองทองธานี กรุงเทพมหานคร

๒๔. คำกล่าวปาฐกถาพิเศษ เรื่อง “การพัฒนาระบบยุติธรรมสิ่งแวดล้อมตามแผนการปฏิรูปประเทศ” เมื่อวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๖๓ ณ ห้องประชุม ชั้น ๑ สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ (องค์การมหาชน) ถนนงามวงศ์วาน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร

ภาคผนวก ง

รายการการประชุมร่วมกับผู้บริหารศาลยุติธรรม ผ่านระบบสื่อสารทางไกลผ่านจอภาพ ระหว่างวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๒ ถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๓

๑. การประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกับศาลจังหวัดนาทวี เรื่อง “การขับเคลื่อนนโยบายการยกระดับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน : ศาลต้นแบบในการยกระดับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานฯ” เมื่อวันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๖๓ ณ ห้องประชุมศาลยุติธรรม ๑ อาคารศาลยุติธรรม ศาลฎีกา
๒. การประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกับศาลจังหวัดฉะเชิงเทรา เรื่อง “การขับเคลื่อนนโยบายการยกระดับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน : ศาลต้นแบบในการยกระดับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานฯ” เมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๓ ณ ห้องประชุม ๔๐๙ อาคารศาลฎีกา
๓. การประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกับผู้บริหารศาลยุติธรรม เรื่อง “การพิจารณากำหนดอัตราโทษตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘” ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๖๓ ณ ห้องประชุม ๔๐๙ อาคารศาลฎีกา
๔. การประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกับผู้บริหารศาลในสังกัดสำนักงานอธิบดีผู้พิพากษภาค ๕ เรื่อง “การขับเคลื่อนนโยบายการยกระดับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน : ศาลต้นแบบในการยกระดับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานฯ” เมื่อวันที่ ๑๖ เมษายน ๒๕๖๓
๕. การประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกับผู้บริหารศาลยุติธรรม เรื่อง “การพิจารณากำหนดอัตราโทษตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘” ครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๖๓ ณ ห้องประชุม ๔๐๙ อาคารศาลฎีกา
๖. การประชุมเชิงปฏิบัติการผู้บริหารศาลยุติธรรม เรื่อง “การประสานความร่วมมือของหน่วยงานขับเคลื่อนนโยบายการบริหารราชการศาลยุติธรรม” ครั้งที่ ๓ เมื่อวันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๖๓ ณ ห้องประชุมศาลยุติธรรม ๑ อาคารศาลยุติธรรม ศาลฎีกา

ภาคผนวก จ

รายนามชาวต่างชาติเข้าเยี่ยมคารวะประธานศาลฎีกา ระหว่างวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๒ ถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๓

๑. H.E. Dasho Tshering Wangchuk ประธานศาลสูงสุดแห่งราชอาณาจักรภูฏาน พร้อมคู่สมรส และคณะ เข้าเยี่ยมคารวะ เมื่อวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ ณ ห้องรับรอง ๑ อาคารศาลฎีกา

๒. นายคำพา แสงดารา ประธานศาลประชาชนสูงสุดแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เข้าเยี่ยมคารวะ เมื่อวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ ณ ห้องรับรอง ๑ อาคารศาลฎีกา

๓. นายชิโระ ชะโตะชิมะ เอกอัครราชทูตญี่ปุ่นประจำประเทศไทย เข้าเยี่ยมคารวะ เมื่อวันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๖๒ ณ ห้องรับรอง ๑ อาคารศาลฎีกา

๔. ศาสตราจารย์โคโน โทชิยุกิ (Prof. KONO Toshiyuki) อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยคิวชูแห่งประเทศญี่ปุ่น เข้าเยี่ยมคารวะ เมื่อวันที่ ๘ มกราคม ๒๕๖๓ ณ ห้องรับรอง ๑ อาคารศาลฎีกา

๕. นายเรอโนด์ เมแยร์ ผู้แทนโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Programme : UNDP) ประจำประเทศไทย เข้าเยี่ยมคารวะ เมื่อวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๖๓ ณ ห้องรับรอง ๑ อาคารศาลฎีกา

๖. H.E. Mrs. Helene Budliger Artieda เอกอัครราชทูตวิสามัญผู้มีอำนาจเต็มแห่งสมาพันธรัฐสวิส เข้าเยี่ยมคารวะ เมื่อวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๓ ณ ห้องรับรอง ๑ อาคารศาลฎีกา

๗. นายบุญขวาง ทะวิสัย รองประธานศาลประชาชนสูงสุดแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และคณะผู้แทน เข้าเยี่ยมคารวะ เมื่อวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๓ ณ ห้องรับรอง ๑ อาคารศาลฎีกา

๘. นาย Federick Rawski ผู้อำนวยการภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิก คณะกรรมการนักนิติศาสตร์สากล (International Commission of Justice – ICJ) และคณะ เข้าเยี่ยมคารวะ เมื่อวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๖๓ ณ ห้องรับรอง ๑ อาคารศาลฎีกา

ภาคผนวก อ

คำสั่งประธานศาลฎีกาแต่งตั้งคณะทำงานฯ

๑. คำสั่งประธานศาลฎีกาที่ ๑๓/๒๕๖๒ เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อขับเคลื่อนนโยบายยกระดับมาตรฐานการพิจารณาพิพากษาคดี ลงวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๒

๒. คำสั่งประธานศาลฎีกาที่ ๑๕/๒๕๖๒ เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อขับเคลื่อนนโยบายยกระดับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน ลงวันที่ ๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

๓. คำสั่งประธานศาลฎีกาที่ ๑/๒๕๖๓ เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานพัฒนาวิธีพิจารณาคดีสิ่งแวดล้อมและศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งศาลสิ่งแวดล้อม ลงวันที่ ๑๓ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๓

๔. คำสั่งประธานศาลฎีกาที่ ๕/๒๕๖๓ เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานบริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (Coronavirus Disease : COVID-19) ในศาลยุติธรรม ลงวันที่ ๑๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

๕. คำสั่งประธานศาลฎีกาที่ ๗/๒๕๖๓ เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานพิจารณาแนวทางการลดภาระค่าใช้จ่ายของคู่ความในการดำเนินคดีในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ลงวันที่ ๑๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

๖. คำสั่งประธานศาลฎีกาที่ ๘/๒๕๖๓ เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานพัฒนาระบบการไกล่เกลี่ยออนไลน์ในศาลยุติธรรม ลงวันที่ ๑๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

๗. คำสั่งประธานศาลฎีกาที่ ๙/๒๕๖๓ เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานพัฒนาระบบการให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนด้านแรงงานในสถานการณ์ปัจจุบัน ลงวันที่ ๑๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

๘. คำสั่งประธานศาลฎีกาที่ ๑๐/๒๕๖๓ เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานศูนย์การเรียนรู้ทางด้านกฎหมายและกระบวนการทางศาล ณ ศาลฎีกา ลงวันที่ ๒๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

๙. คำสั่งประธานศาลฎีกาที่ ๑๑/๒๕๖๓ เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานยกร่างกฎหมายหรือระเบียบว่าด้วยการจัดตั้งที่ปรึกษาศาลยุติธรรม ลงวันที่ ๒๙ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

คำสั่งประธานศาลฎีกา

ที่ ๑๓/๒๕๖๒

เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อขับเคลื่อนนโยบายยกระดับมาตรฐานการพิจารณาพิพากษาคดี

ด้วยประธานศาลฎีกามีดำริให้แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อขับเคลื่อนนโยบายประธานศาลฎีกา ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อที่ ๒ “ยกระดับมาตรฐานการพิจารณาพิพากษาคดี เพื่อให้ความยุติธรรมเป็นที่ประจักษ์” เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งเพื่อเป็นการยกระดับคุณภาพงานศาลยุติธรรมให้มีมาตรฐานสากลมุ่งสู่ความเป็นเลิศทางการศาล (Court Excellence) และสร้างความเชื่อมั่นในศาลยุติธรรมไทยแก่ประชาชนทั้งในและต่างประเทศ

จึงเห็นสมควรแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อเตรียมความพร้อมในการขับเคลื่อนนโยบายประธานศาลฎีกาข้อที่ ๒ ยกระดับมาตรฐานการพิจารณาพิพากษาคดี เพื่อให้ความยุติธรรมเป็นที่ประจักษ์ ประกอบด้วยบุคคลดังต่อไปนี้

๑. นางเมทินี ชโลธร	ประธานที่ปรึกษา
รองประธานศาลฎีกา	
๒. นางสาวปิยกุล บุญเพิ่ม	ที่ปรึกษา
ประธานแผนกคดีล้มละลายในศาลฎีกา	
๓. นางวาสนา หงส์เจริญ	ที่ปรึกษา
ประธานแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลฎีกา	
๔. หม่อมหลวงพัชรภากร เทวกุล	ที่ปรึกษา
เลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน	
๕. เลขาธิการประธานศาลฎีกา	ประธานคณะทำงาน
๖. เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม หรือผู้แทน	คณะทำงาน
๗. เลขาธิการสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม หรือผู้แทน	คณะทำงาน
๘. เลขานุการศาลฎีกา	คณะทำงาน
๙. รองเลขาธิการประธานศาลฎีกา	คณะทำงาน

๑๐. นายนาวี สุกวงศ์ธนา	คณะทำงาน
ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษ ช่วยทำงาน	
ชั่วคราวในตำแหน่งผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ประจำ	
สำนักประธานศาลฎีกา	
๑๑. นางสุภาพ ศิริกิจวานกุล	คณะทำงาน
รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญานบุรี	
๑๒. นายสรวิศ ลิ้มปริงชี	คณะทำงาน
ผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษ	
๑๓. นายนิติธร วงศ์เย็น	คณะทำงาน
ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลประจำสำนักประธานศาลฎีกา	
๑๔. นายอัศวพันธ์ สัปพันซ์	คณะทำงาน
ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำสำนักประธานศาลฎีกา	
๑๕. นายศุภกิจ แยมประชา	คณะทำงาน
รองเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม	
๑๖. นางสาวสุรชาติพ ยูทธิโยธิน	คณะทำงาน
ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำสำนักประธานศาลฎีกา	
๑๗. นายเสถียร รุ่งทองคำกุล	คณะทำงาน
ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำสำนักประธานศาลฎีกา	
๑๘. นางสาวจรัมจิต พันธุ์ทวี	คณะทำงาน
ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำสำนักประธานศาลฎีกา	
๑๙. นางสาววิษฐา ปักกร	คณะทำงานและ
ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำกองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา	เลขานุการ
ช่วยทำงานชั่วคราวในตำแหน่งผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำ	
สำนักประธานศาลฎีกา	
๒๐. ผู้อำนวยการสำนักประธานศาลฎีกา	คณะทำงานและ
	ผู้ช่วยเลขานุการ

- ๓ -

๒๑. ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนาทรัพยากร	คณะกรรมการและ
ผู้ช่วยเลขานุการ
๒๒. ผู้อำนวยการสำนักแผนงานและงบประมาณ	คณะกรรมการและ
ผู้ช่วยเลขานุการ
๒๓. ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมงานตุลาการ	คณะกรรมการและ
ผู้ช่วยเลขานุการ

ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ในการเตรียมความพร้อมในการขับเคลื่อนนโยบาย
ประธานศาลฎีกาข้อที่ ๒ ยุกระดับมาตรฐานการพิจารณาพิพากษาคดี เพื่อให้ความยุติธรรมเป็นที่ประจักษ์
ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ตลอดจนดำเนินการอื่น ๆ ในส่วนที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

- (๑) สร้างแบบประเมินที่เป็นมาตรฐานสากลให้ศาลใช้เป็นตัวชี้วัดความสำเร็จในพันธกิจ
ของศาลและการสร้างบุคลากรที่มีประสิทธิภาพ
- (๒) ประชาสัมพันธ์การใช้แบบประเมินฯ ตามข้อ (๑) พร้อมทั้งประเมินผลการใช้
แบบประเมินฯ ดังกล่าวพร้อมทำความเข้าใจเสนอประธานศาลฎีกา
- (๓) แต่งตั้งคณะทำงานชุดย่อย
- (๔) ดำเนินการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๒

(นายไสลเกษ วัฒนพันธุ์)

ประธานศาลฎีกา

คำสั่งประธานศาลฎีกา

ที่ ๑๕/๒๕๖๒

เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อขับเคลื่อนนโยบายยกระดับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน

ด้วยประธานศาลฎีกามีดำริให้แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อขับเคลื่อนนโยบายประธานศาลฎีกา ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อที่ ๑ “ยกระดับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของผู้ต้องหาและจำเลย โดยคำนึงถึงเหยื่ออาชญากรรมและความสงบสุขของสังคม” เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งเพื่อกำหนดมาตรการในการขอลปล่อยชั่วคราวที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ความสะดวกรวดเร็ว และการลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงสิทธิที่จะได้รับการปล่อยชั่วคราว กำหนดวิธีปฏิบัติที่เหมาะสมต่อผู้ต้องหา จำเลย เหยื่ออาชญากรรม ผู้เสียหาย ตลอดจนกลุ่มผู้เปราะบางในสังคม ทุกขั้นตอนของกระบวนการทางศาล และเพิ่มบทบาทเชิงรุกในการให้ข้อมูลแก่ประชาชนเกี่ยวกับขั้นตอนการดำเนินคดีในศาลและให้ประชาชนได้รับรู้ถึงสิทธิของตนตามกฎหมาย

จึงเห็นสมควรแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อเตรียมความพร้อมในการขับเคลื่อนนโยบายประธานศาลฎีกา ข้อที่ ๑ “ยกระดับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของผู้ต้องหาและจำเลย โดยคำนึงถึงเหยื่ออาชญากรรมและความสงบสุขของสังคม” ประกอบด้วยบุคคลดังต่อไปนี้

๑. นางเมทินี ชโลธร

ประธานที่ปรึกษา

รองประธานศาลฎีกา

๒. นางสาวปิยกุล บุญเพิ่ม

ที่ปรึกษา

ประธานแผนกคดีล้มลายในศาลฎีกา

๓. นางวาสนา หงส์เจริญ

ที่ปรึกษา

ประธานแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลฎีกา

๔. นายชาญณรงค์ ปรานีจิตต์

ที่ปรึกษา

รองประธานศาลอุทธรณ์

๕. เลขาธิการประธานศาลฎีกา

ประธานคณะทำงาน

๖. เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม หรือผู้แทน

คณะทำงาน

- ๒ -

๗. เลขานุการศาลฎีกา	คณะทำงาน
๘. รองเลขาธิการประธานศาลฎีกา	คณะทำงาน
๙. นายนาวิ สกุลวงศ์ธนา	คณะทำงาน
ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษ ช่วยทำงาน
ชั่วคราวในตำแหน่งผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ประจำ
สำนักประธานศาลฎีกา	
๑๐. นายวีรศักดิ์ ขจีจิตต์	คณะทำงาน
รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาคดีทุจริตและ
ประพฤติมิชอบกลาง	
๑๑. นางอรอุษา กฤษณะโหม จรรย์รัตน์ศรี	คณะทำงาน
ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลประจำกองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา	
๑๒. นายเผ่าพันธ์ ชอบน้ำตาล	คณะทำงาน
ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดกาญจนบุรี	
๑๓. นายนิตธร วงศ์เย็น	คณะทำงาน
ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลประจำสำนักประธานศาลฎีกา	
๑๔. นายอัศรพันธ์ สัมปพันธ์	คณะทำงาน
ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำสำนักประธานศาลฎีกา	
๑๕. นายภพ เอครพานิช	คณะทำงาน
รองเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม	
๑๖. นางจันทร์กระพ้อ ต่อสุวรรณ สีนธาวาร	คณะทำงาน
ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะชั้นต้นในศาลแขวงพระนครใต้	
๑๗. นางสาวสุธาทิพย์ ยุทธโยธิน	คณะทำงาน
ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำสำนักประธานศาลฎีกา	
๑๘. นายเสถียร รุ่งทองคำกุล	คณะทำงาน
ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำสำนักประธานศาลฎีกา	

๑๙. นางกองกนก โกศลภฏฐ์ สุขพันธุ์ถาวร	คณะทำงาน
ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำสำนักประธานศาลฎีกา	
๒๐. นางสุพิชฌาย์ ศิริวัฒนา สิตะสิทธิ์	คณะทำงาน
ผู้พิพากษาศาลแขวงพระนครเหนือ	
๒๑. นายบัลลังก์ จิระบุญศรี	คณะทำงาน
เลขานุการศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบกลาง	
๒๒. นางสาววิรัชฎา ปังกร	คณะทำงาน
ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำกองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา	
ช่วยทำงานชั่วคราวในตำแหน่งผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำ	
สำนักประธานศาลฎีกา	
๒๓. นายทศพล พิทักษ์เนติชัย	คณะทำงาน
ผู้พิพากษาศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้า	
ระหว่างประเทศกลาง	
๒๔. ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมงานตุลาการ	คณะทำงานและ
	เลขานุการ
๒๕. ผู้อำนวยการสำนักอำนวยการประจำศาลฎีกา	คณะทำงานและ
	ผู้ช่วยเลขานุการ
๒๖. ผู้อำนวยการสำนักประธานศาลฎีกา	คณะทำงานและ
	ผู้ช่วยเลขานุการ

ให้คณะทำงานมีอำนาจหน้าที่ในการเตรียมความพร้อมในการขับเคลื่อนนโยบาย
ประธานศาลฎีกา ข้อที่ ๑ ยุทธศาสตร์การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของผู้ต้องหาและจำเลย โดยคำนึงถึง
เหยื่ออาชญากรรมและความสงบสุขของสังคมให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ตลอดจนดำเนินการอื่น ๆ
ในส่วนที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

(๑) ศึกษามาตรการต่าง ๆ ในการขอลปล่อยชั่วคราวที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงการ
คุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ความสะดวกรวดเร็ว และการลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงสิทธิที่จะได้รับการปล่อย
ชั่วคราวและทำความเข้าใจเสนอประธานศาลฎีกา

- ๔ -

(๒) ศึกษาวิธีปฏิบัติที่เหมาะสมต่อผู้ต้องหา จำเลย เหยื่ออาชญากรรม ผู้เสียหาย ตลอดจนกลุ่มผู้เปราะบางในสังคม ทุกขั้นตอนของกระบวนการทางศาล และทำความเข้าใจข้อเสนอประธานศาลฎีกา

(๓) ประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลแก่ประชาชนเกี่ยวกับขั้นตอนการดำเนินคดีในศาลและสิทธิของประชาชนตามกฎหมาย

(๔) แต่งตั้งคณะทำงานชุดย่อย

(๕) ดำเนินการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

(นายไสลเกษ วัฒนพันธุ์)

ประธานศาลฎีกา

คำสั่งประธานศาลฎีกา

ที่ ๑ /๒๕๖๓

เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานพัฒนาวิธีพิจารณาคดีสิ่งแวดล้อมและศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งศาลสิ่งแวดล้อม

ด้วยประเทศไทยมีปัญหาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติมาอย่างต่อเนื่อง และยังมีปัญหาที่อุบัติใหม่เช่นภัยจากโลกร้อน โดยมีคดีความที่เกี่ยวข้องจำนวนมากทั้งทางแพ่ง ทางอาญา และทางปกครอง ซึ่งปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมมีตั้งแต่หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมต้นน้ำถึงปลายน้ำ ตั้งแต่ชั้นเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานที่ดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เจ้าหน้าที่ตำรวจ พนักงานอัยการ ศาล จนถึงชั้นเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานบังคับคดีและบังคับโทษ ที่ยังขาดแนวทางในการทำงานและขาดการบูรณาการอย่างเป็นระบบ ทำให้กระบวนการยุติธรรมทางสิ่งแวดล้อมอาจจะมีข้อขัดข้อง ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร และไม่สามารถสร้างความเป็นธรรมให้เกิดขึ้นได้อย่างแท้จริง ซึ่งหากมีการพัฒนากฎหมายวิธีพิจารณาคดีสิ่งแวดล้อม หรือมีการพัฒนาหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านคดีสิ่งแวดล้อม มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ก็น่าจะช่วยแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นได้ เพื่อพัฒนาระบบที่เกี่ยวข้องให้เป็นไปตามนโยบายประธานศาลฎีกาข้อที่ ๕. สนับสนุนบทบาทของศาลในการบังคับใช้กฎหมายที่ส่งเสริมรักษาสิ่งแวดล้อม และที่ไม่ก่อภาระหรือเป็นผลร้ายต่อประชาชนและสังคม และยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐ รวมทั้งแผนปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ฯลฯ

จึงเห็นสมควรแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อเตรียมความพร้อมในการขับเคลื่อนนโยบายประธานศาลฎีกาข้อที่ ๕. สนับสนุนบทบาทของศาลในการบังคับใช้กฎหมายที่ส่งเสริมรักษาสิ่งแวดล้อม และที่ไม่ก่อภาระหรือเป็นผลร้ายต่อประชาชนและสังคม ประกอบด้วยบุคคลดังต่อไปนี้

๑. ประธานแผนคดีสิ่งแวดล้อมในศาลฎีกา	ประธานที่ปรึกษา
๒. นายสิทธิศักดิ์ วนะชกิจ	ที่ปรึกษา
อธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง	
๓. นายภัทรศักดิ์ วรรณแสง	ที่ปรึกษา
ผู้พิพากษาศาลฎีกา	
๔. นายวินัย เรืองศรี	ประธานคณะทำงาน
ผู้พิพากษาศาลฎีกา	

- ๒ -

๕. เลขาธิการประธานศาลฎีกา หรือผู้แทน	คณะทำงาน
๖. เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม หรือผู้แทน	คณะทำงาน
๗. เลขานุการศาลฎีกา	คณะทำงาน
๘. นายพงษ์เดช วานิชกิตติกูล	คณะทำงาน
เลขาธิการสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม	คณะทำงาน
๙. นายนวรัตน์ กลิ่นรัตน์	คณะทำงาน
ผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา	
๑๐. นายเรืองสิทธิ์ ตันกาญจนานุรักษ์	คณะทำงาน
รองเลขานุการศาลฎีกา	
๑๑. นางสาวสุนทรียา เหมือนพะวงศ์	คณะทำงาน
ผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา	
๑๒. นายคมวัชร เอี้ยงอ่อง	คณะทำงาน
ผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค ๓	
๑๓. นางสาวปาริชาติ มั่นสกุล	คณะทำงาน
ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำกองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา	
๑๔. เลขานุการแผนกคดีสิ่งแวดล้อมในศาลฎีกา	คณะทำงานและเลขานุการ
๑๕. นางสาวจรัมจิต พันธุ์ทวี	คณะทำงานและ
ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำสำนักประธานศาลฎีกา	ผู้ช่วยเลขานุการ
๑๖. นางสาววิชฐา ปักกร	คณะทำงานและ
ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำกองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา	ผู้ช่วยเลขานุการ
ช่วยทำงานชั่วคราวในตำแหน่งผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำ	
สำนักประธานศาลฎีกา	

ให้คณะทำงานมีอำนาจหน้าที่ในการเตรียมความพร้อมในการขับเคลื่อนนโยบายประธานศาลฎีกา ข้อที่ ๕. สนับสนุนบทบาทของศาลในการบังคับใช้กฎหมายที่ส่งเสริมรักษาสิ่งแวดล้อมและที่ไม่ก่อภาระหรือเป็นผลร้ายต่อประชาชนและสังคมให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ตลอดจนดำเนินการอื่น ๆ ในส่วนที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

(๑) ศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาวิธีพิจารณาคดีสิ่งแวดล้อมและการจัดตั้งศาลสิ่งแวดล้อม

- ๓ -

- (๒) รวบรวมข้อมูลความรู้ทางข้อเท็จจริงและงานทางวิชาการ
- (๓) ประสานงาน จัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง และสื่อสารสาธารณะ
ในเรื่องที่เกี่ยวข้อง
- (๔) จัดทำข้อเสนอทางนโยบายในเรื่องที่เกี่ยวข้อง
- (๕) ดำเนินการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๓ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๓

(นายไสลเกษ วัฒนพันธุ์)
ประธานศาลฎีกา

คำสั่งประธานศาลฎีกา

ที่ ๕ /๒๕๖๓

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารสถานการณ์การแพร่ระบาด ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (Coronavirus Disease : COVID-19) ในศาลยุติธรรม

ตามที่องค์การอนามัยโลกได้ประกาศเมื่อวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๖๓ ว่าการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (Coronavirus Disease : COVID-19) ซึ่งเป็นโรคติดต่ออุบัติใหม่และระบาดอยู่ในหลายประเทศ ตั้งแต่ปลายปี ๒๕๖๒ เป็น “ภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขระหว่างประเทศ” และต่อมาเมื่อวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๖๓ องค์การอนามัยโลกได้ประกาศให้การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) เป็นการระบาดใหญ่ โดยในประเทศไทยได้ปรากฏการระบาดของโรคภายในประเทศอันเนื่องมาจากผู้ป่วยที่เดินทางมาจากประเทศที่มีการระบาดของโรค นั้น

เพื่อให้การเฝ้าระวังติดตามสถานการณ์ ตลอดจนการพิจารณาแนวทางป้องกันของศาลยุติธรรมเกี่ยวกับการระบาดของโรคติดเชื้อมีประสิทธิภาพ ให้เป็นไปอย่างเหมาะสมและทันทั่วถึง โดยไม่กระทบต่อการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน และไม่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม คู่ความ และประชาชน ที่มาติดต่อราชการศาลยุติธรรม จึงแต่งตั้งคณะกรรมการ โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๑. องค์ประกอบ

๑.๑	นายสุรินทร์ ชลพัฒนา
เลขาธิการประธานศาลฎีกา	ประธานคณะกรรมการ
๑.๒	นายพงษ์เดช วานิชกิตติกูล
เลขาธิการสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่าย
ตุลาการศาลยุติธรรม	คณะกรรมการ
๑.๓	เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม หรือผู้แทน	คณะกรรมการ
๑.๔	นายนาวิ สุกุลวงศ์ธนา
ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์พิเศษ
ช่วยทำงานชั่วคราวในตำแหน่งผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์
ประจำสำนักประธานศาลฎีกา	คณะกรรมการ

๑.๕ นายชนาธิป ...

- ๒ -

๑.๕	นายชนาธิป เหมือนพะวงศ์ รองเลขาธิการประธานศาลฎีกา	คณะทำงาน
๑.๖	นายคมน์ทนชัย ฉายไพโรจน์ เลขานุการศาลฎีกา	คณะทำงาน
๑.๗	นายเรืองสิทธิ์ ตันกาญจนานุรักษ์ รองเลขานุการศาลฎีกา	คณะทำงาน
๑.๘	นายแพทย์สุวรรณชัย วัฒนายังเจริญชัย อธิบดีกรมควบคุมโรค	คณะทำงาน
๑.๙	นายทวีศิลป์ วิษณุโยธิน สารณสุขนิเทศก์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข	คณะทำงาน
๑.๑๐	เรือเอก นายแพทย์นิมิต ประสิทธิ์ดำรง	คณะทำงาน
๑.๑๑	นายเสถียร รุ่งทองคำกุล ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำสำนักประธานศาลฎีกา	คณะทำงาน และเลขานุการ
๑.๑๒	ผู้อำนวยการสำนักประธานศาลฎีกา	คณะทำงาน และผู้ช่วยเลขานุการ
๑.๑๓	ผู้อำนวยการสำนักอำนวยการประจำศาลฎีกา	คณะทำงาน และผู้ช่วยเลขานุการ
๑.๑๔	ผู้อำนวยการสำนักการแพทย์	คณะทำงาน และผู้ช่วยเลขานุการ

๒. อำนาจหน้าที่

๒.๑ ติดตามสถานการณ์การแพร่ระบาดของการติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ที่อาจส่งผลกระทบต่อภารกิจของศาลยุติธรรมในการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน

๒.๒ เสนอความเห็นต่อประธานศาลฎีกาเพื่อกำหนดนโยบายและมาตรการเร่งด่วนสำหรับศาลยุติธรรมในการบริหารสถานการณ์ป้องกันการแพร่ระบาดของการติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19)

๒.๓ เสนอความเห็นต่อประธานศาลฎีกาเพื่อให้คำแนะนำเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ในการทำหน้าที่อำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของการติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19)

๒.๔ แต่งตั้ง ...

- ๓ -

๒.๔ แต่งตั้งที่ปรึกษา คณะอนุกรรมการ และคณะทำงาน หรือมอบหมายเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเตรียมการและช่วยเหลือในการดำเนินตามนโยบาย มาตรการ หรือคำแนะนำ ที่กำหนดขึ้น ตลอดจนกำกับดูแลและติดตามการดำเนินงานเพื่อให้การแก้ไขปัญหาเป็นไปอย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ

๒.๕ ดำเนินการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การบริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ในศาลยุติธรรม เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

(นายไสลเกษ วัฒนพันธุ์)

ประธานศาลฎีกา

คำสั่งประธานศาลฎีกา

ที่ ๗/๒๕๖๓

เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานพิจารณาแนวทางการลดภาระค่าใช้จ่ายของคู่ความในการดำเนินคดี
ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙

ด้วยเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดอย่างรุนแรงของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (Coronavirus Disease : COVID-19) ในประเทศไทยและทุกภูมิภาคทั่วโลก โดยปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้เกิดการขยายตัวของโรคอย่างกว้างขวางคือการที่บุคคลจำนวนมากมารวมกันอยู่ในสถานที่แห่งใดแห่งหนึ่ง หรือมีการติดต่อกันอย่างใกล้ชิด ดังนั้น เพื่อเป็นการยับยั้งการแพร่ระบาดของโรคดังกล่าวอันจะทำให้เกิดผลร้ายแรงต่อสุขอนามัยของประชาชนในประเทศจนมีผู้เสียชีวิตเพิ่มมากขึ้น รัฐบาลจึงได้ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน จำกัดการเดินทางตลอดจนการประกอบกิจการบางประเภท เป็นเหตุให้ประชาชนได้รับผลกระทบจากการขาดรายได้ ไม่อาจประกอบอาชีพการงานเลี้ยงตนและครอบครัวได้ตามปกติ เกิดภาระหนี้สินตามมา บุคคลกลุ่มที่ได้รับความเดือดร้อนจากเศรษฐกิจโดยไม่ทันตั้งตัวจากผลของการแพร่ระบาดของโรคดังกล่าวนี้หากเป็นกลุ่มที่มีบรรทัดฐานในศาลไม่ว่าคดีแพ่งหรือคดีอาญา และไม่เข้าเป็นโจทก์หรือจำเลย ย่อมเสมือนมีความทุกข์ซ้ำซ้อนทับถม ทั้งนี้ เพื่อเป็นการลดภาระของบุคคลกลุ่มดังกล่าวและแสวงหามาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสมมาใช้เพื่อประโยชน์แก่คู่ความในสภาวะปัจจุบัน จึงได้จัดโครงการลดภาระแก่คู่ความและผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินคดีในศาลยุติธรรมขึ้น

ดังนั้น เพื่อแสวงหาแนวทางการลดหรือลดค่าใช้จ่ายบางประเภทลงในจำนวนที่เหมาะสม อันจะเป็นการบรรเทาความเดือดร้อนของคู่ความในการดำเนินคดีและในการใช้บริการจากศาล จึงเห็นสมควรแต่งตั้งคณะทำงานพิจารณาแนวทางการลดภาระค่าใช้จ่ายของคู่ความในการดำเนินคดีในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ประกอบด้วยบุคคล ดังต่อไปนี้

๑. นางเมทินี ชโลธร	ที่ปรึกษา
รองประธานศาลฎีกา	
๒. นายสันต์ชัย ล้อมฉินพรัตน์	ประธานคณะทำงาน
อธิบดีผู้พิพากษามาตร ๑	
๓. นายธวัชชัย สุรักขกะ	คณะทำงาน
ผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา	

-๒-

๔. นางสาวปติตา สิริภาพโสภณ	คณะทำงาน
ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลแขวงพระนครเหนือ	
๕. นายนิติธร วงศ์ยืน	คณะทำงาน
ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลประจำสำนักประธานศาลฎีกา	
๖. นายอัศวิน สัมพันธ์	คณะทำงาน
ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำสำนักประธานศาลฎีกา	
๗. นายทศสมุฑ์ กุลสิทธิ์ชัยญา	คณะทำงานและเลขานุการ
ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำสำนักประธานศาลฎีกา	
๘. ผู้อำนวยการสำนักกฎหมายและวิชาการศาลยุติธรรม	คณะทำงานและ
	ผู้ช่วยเลขานุการ

ให้คณะทำงานมีอำนาจหน้าที่ในการศึกษาแนวทางการลดภาระค่าใช้จ่ายของคู่ความ ในการดำเนินคดีในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ เป็นไปด้วยความ เรียบร้อย ตลอดจนดำเนินการอื่น ๆ ในส่วนที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

(๑) ศึกษา และรวบรวม กฎหมาย ระเบียบ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการ ดำเนินคดีทั้งคดีแพ่งและคดีอาญา ตลอดจนการได้รับการบริการจากศาล เพื่อแสวงหาแนวทาง การงดหรือลดค่าใช้จ่ายบางประเภทลงในจำนวนที่เหมาะสม

(๒) ประสานงาน จัดการประชุมเพื่อระดมความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง พร้อม ทำความเห็นเสนอประธานศาลฎีกา

(๓) ดำเนินการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

(นายไสลเกษ วัฒนพันธุ์)

ประธานศาลฎีกา

คำสั่งประธานศาลฎีกา

ที่ ๘ /๒๕๖๓

เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานพัฒนาระบบการไกล่เกลี่ยออนไลน์ในศาลยุติธรรม

ด้วยเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของอย่างรุนแรงของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (Coronavirus Disease : COVID-19) ในประเทศไทยและทุกภูมิภาคทั่วโลก โดยปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้เกิดการขยายตัวของโรคอย่างกว้างขวางคือการที่บุคคลจำนวนมากมารวมกันอยู่ในสถานที่แห่งใดแห่งหนึ่ง หรือมีการติดต่อกันอย่างใกล้ชิด ดังนั้น เพื่อเป็นการยับยั้งการแพร่ระบาดของโรคดังกล่าวอันจะทำให้เกิดผลร้ายแรงต่อสุขอนามัยของประชาชนในประเทศจนมีผู้เสียชีวิตเพิ่มมากขึ้น รัฐบาลจึงได้ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน จำกัดการเดินทางตลอดจนการประกอบกิจการบางประเภท เป็นเหตุให้ประชาชนได้รับผลกระทบจากการขาดรายได้ ไม่อาจประกอบอาชีพการงานเลี้ยงตนและครอบครัวได้ตามปกติ เกิดภาระหนี้สินตามมา บุคคลกลุ่มที่ได้รับความเดือดร้อนจากเศรษฐกิจโดยไม่ทันตั้งตัวจากผลของการแพร่ระบาดของโรคดังกล่าวนี้หากเป็นกลุ่มที่มีบรรทัดฐานในศาลไม่ว่าคดีแพ่งหรือคดีอาญา และไม่ว่าเป็นโจทก์หรือจำเลย ย่อมเสมือนมีความทุกข์ซ้ำซ้อนทับถม ทั้งนี้ เพื่อเป็นการลดภาระของบุคคลกลุ่มดังกล่าวและแสวงหามาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสมมาใช้ในการประโยชน์แก่คู่ความในสภาวะปัจจุบัน จึงได้จัดโครงการลดภาระแก่คู่ความและผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินคดีในศาลยุติธรรมขึ้น

ดังนั้น เพื่อส่งเสริมให้มีการไกล่เกลี่ยและการประนีประนอมยอมความในศาล ให้คู่ความสามารถร่วมกันหาวิธีการระงับข้อพิพาทที่เกิดขึ้นในลักษณะที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องสามารถยอมรับภายใต้เงื่อนไขที่สามารถปฏิบัติได้จริงในสถานการณ์และวิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้น ตลอดจนส่งเสริมให้มีการใช้เทคโนโลยีแทนการเดินทางมาศาล จึงเห็นสมควรแต่งตั้งคณะทำงานพัฒนาระบบการไกล่เกลี่ยออนไลน์ในศาลยุติธรรม ประกอบด้วยบุคคลดังต่อไปนี้

๑. นางเมทินี ชโลธร	ที่ปรึกษา
รองประธานศาลฎีกา	
๒. นายอดุลย์ ชื่นทอง	ประธานคณะทำงาน
อธิบดีผู้พิพากษาศาลแพ่งพระโขนง	
๓. นายปรัชญา อยู่ประเสริฐ	คณะทำงาน
ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ประจำกองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์	
๔. นายสรวิศ ลิ้มปริงชี	คณะทำงาน
ผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษ	

-๒-

๕. นายเนติภูมิ มายสกุล	คณะทำงาน
ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดมหาสารคาม	
๖. นายภพ เอครพานิช	คณะทำงาน
รองเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม	
๗. ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมงานตุลาการ	คณะทำงานและ
	เลขานุการ

ให้คณะทำงานมีอำนาจหน้าที่ในการศึกษาพัฒนาระบบการไกล่เกลี่ยออนไลน์ในศาลยุติธรรม เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ตลอดจนดำเนินการอื่นๆ ในส่วนที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

(๑) ศึกษาระบบ และวิธีการดำเนินการไกล่เกลี่ยที่จะทำให้คู่ความสามารถร่วมกันหาวิธีการระงับข้อพิพาทที่เกิดขึ้นในลักษณะที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องสามารถยอมรับภายใต้เงื่อนไขที่สามารถปฏิบัติได้จริงในสถานการณ์และวิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้น

(๒) เสนอความเห็นเกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับ หลักเกณฑ์ และวิธีการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำระบบการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการไกล่เกลี่ยในศาลยุติธรรมทั่วประเทศ

(๓) ประสานงาน จัดการประชุมเพื่อระดมความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง พร้อมทำความเห็นเสนอประธานศาลฎีกา

(๔) ดำเนินการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

(นายไสลเกษ วัฒนพันธุ์)

ประธานศาลฎีกา

คำสั่งประธานศาลฎีกา

ที่ ๙/๒๕๖๓

เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานพัฒนาระบบการให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวก
แก่ประชาชนด้านแรงงานในสถานการณ์ปัจจุบัน

ด้วยเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของอย่างรุนแรงของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (Coronavirus Disease : COVID-19) ในประเทศไทยและทุกภูมิภาคทั่วโลก โดยปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้เกิดการขยายตัวของโรคอย่างกว้างขวางคือการที่บุคคลจำนวนมากมารวมกันอยู่ในสถานที่แห่งใดแห่งหนึ่ง หรือมีการติดต่อกันอย่างใกล้ชิด ดังนั้น เพื่อเป็นการยับยั้งการแพร่ระบาดของโรคดังกล่าวอันจะทำให้เกิดผลร้ายแรงต่อสุขอนามัยของประชาชนในประเทศจนมีผู้เสียชีวิตเพิ่มมากขึ้น รัฐบาลจึงได้ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน จำกัดการเดินทางตลอดจนการประกอบกิจการบางประเภท เป็นเหตุให้ประชาชนได้รับผลกระทบจากการขาดรายได้ ไม่อาจประกอบอาชีพการงานเลี้ยงตนและครอบครัวได้ตามปกติ เกิดภาระหนี้สินตามมา บุคคลกลุ่มที่ได้รับความเดือดร้อนจากเศรษฐกิจโดยไม่ทันตั้งตัวจากผลของการแพร่ระบาดของโรคดังกล่าวนี้หากเป็นกลุ่มที่มีบรรลุนิติภาวะแล้วไม่ควรถูกมองข้ามหรือทอดทิ้ง และไม่ว่าเป็นโจทก์หรือจำเลย ย่อมเสมือนมีความทุกข์ซ้ำซ้อนทับถม ทั้งนี้ เพื่อเป็นการลดภาระของบุคคลกลุ่มดังกล่าวและแสวงหามาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสมมาใช้เพื่อประโยชน์แก่คู่ความในสภาวะปัจจุบัน จึงได้จัดโครงการลดภาระแก่คู่ความและผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินคดีในศาลยุติธรรมขึ้น

ดังนั้น เพื่อเป็นการช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาความเดือดร้อน และอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนด้านแรงงาน รวมถึงการให้ข้อมูลเพื่อประชาชนจะได้รับรู้ และเข้าใจสิทธิ สวัสดิการของตนตามที่กฎหมายแรงงานกำหนดไว้ เพื่อนำมาใช้ในศาลแรงงานทั่วประเทศ ตลอดจนช่วยเหลือประชาชนและคู่ความที่ขาดรายได้หรือถูกเลิกจ้าง เพราะการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินของรัฐบาล อันจำกัดการเดินทางตลอดจนการประกอบกิจการบางประเภท จึงเห็นสมควรแต่งตั้งคณะทำงานพัฒนาระบบการให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนด้านแรงงานในสถานการณ์ปัจจุบัน ประกอบด้วยบุคคล ดังต่อไปนี้

๑. นางเมทินี ชโลธร

ที่ปรึกษา

รองประธานศาลฎีกา

๒. นายวุฒิชัย หรรษิตวิวัฒน์

ประธานคณะทำงาน

ประธานแผนกคดีแรงงานในศาลฎีกา

๓. นายโชติวัฒน์ เหลืองประเสริฐ

คณะทำงาน

อธิบดีผู้พิพากษาศาลแรงงานกลาง

-๒-

๔. นายพงษ์รัตน์ เครือกลิ่น คณะทำงาน
รองประธานศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์
๕. นายนาวิ สุกุลวงศ์นา คณะทำงาน
ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์ ช่วยทำงานชั่วคราวในตำแหน่ง
ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ประจำสำนักประธานศาลฎีกา
๖. นายอิสรา วรรณสวาท คณะทำงาน
ผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์
๗. นางสาวฉันทนา เจริญศักดิ์ คณะทำงานและเลขานุการ
ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลประจำกองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา
๘. นายชนาธิป ชินะนาวิน คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำกองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา
๙. นางสาวสุนาฏ หาดูเพียรพงศ์ คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
เลขานุการศาลแรงงานกลาง

ให้คณะทำงานมีอำนาจหน้าที่ในการศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบการให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนด้านแรงงานในสถานการณ์ปัจจุบัน เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ตลอดจนดำเนินการอื่น ๆ ในส่วนที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

(๑) ศึกษาและพิจารณามาตรการต่างๆ ในการให้ข้อมูล และให้บริการประชาชนในเชิงรุกเกี่ยวกับสิทธิตามกฎหมายแรงงานที่เหมาะสมเพื่อทำความเห็นเสนอต่อประธานศาลฎีกา

(๒) ประชาสัมพันธ์ ประสานงาน รวมทั้งดำเนินการใดๆ เพื่อให้มาตรการตามข้อ (๑)

บรรลุผล

(๓) ดำเนินการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

(นายไสลเกษ วัฒนพันธุ์)
ประธานศาลฎีกา

คำสั่งประธานศาลฎีกา

ที่ ๑๐ /๒๕๖๓

เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานศูนย์การเรียนรู้ทางด้านกฎหมายและกระบวนการทางศาล ณ ศาลฎีกา

ด้วยประธานศาลฎีกาได้วางนโยบายการบริหารศาลยุติธรรม ประจำปี ๒๕๖๒ - ๒๕๖๓ โดย “เพิ่มบทบาทเชิงรุกในการให้ข้อมูลแก่ประชาชนเกี่ยวกับขั้นตอนการดำเนินคดีในศาลและให้ประชาชนได้รับรู้ถึงสิทธิของตนตามกฎหมาย” (ตามนโยบายประธานฎีกา ๑.๓) จึงเห็นควรให้จัดทำโครงการ “ศูนย์การเรียนรู้ทางด้านกฎหมายและกระบวนการทางศาล ณ ศาลฎีกา” ขึ้น เพื่อเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ เผยแพร่ประวัติศาสตร์กฎหมายกับศาล รวมถึงถ่ายทอดองค์ความรู้ และประสบการณ์การทำงานของศาลยุติธรรมให้แก่ประชาชนและสังคมทราบ ทั้งนี้ เพื่อให้ประชาชนตระหนักรู้ถึงสิทธิของตนตามกฎหมาย ตลอดจนเสริมสร้างภาพลักษณ์ ความเข้าใจ และทัศนคติที่ดีอันจะนำไปสู่การสนับสนุนความร่วมมือ สัมพันธภาพที่ดีระหว่างศาลยุติธรรมและประชาชน จึงเห็นสมควรแต่งตั้งคณะทำงานศูนย์การเรียนรู้ทางด้านกฎหมายและกระบวนการทางศาล ณ ศาลฎีกา ประกอบด้วยบุคคล ดังต่อไปนี้

๑. นางเมทินี ชโลธร	ประธานคณะทำงาน
รองประธานศาลฎีกา	
๒. นายสุทธิโชค เทพไตรรัตน์	คณะทำงาน
ผู้พิพากษาอาวุโสในศาลฎีกา	
๓. นางนุจรินทร์ จันทพรายศรี	คณะทำงาน
ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกา	
๔. นางอโนชา ชีวิตโสภณ	คณะทำงาน
ผู้พิพากษาศาลฎีกา	
๕. เลขาธิการประธานศาลฎีกา หรือผู้แทน	คณะทำงาน
๖. เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม หรือผู้แทน	คณะทำงาน
๗. เลขาธิการสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม หรือผู้แทน	คณะทำงาน
๘. นายบุญเลิศ อรุณพิบูลย์	คณะทำงาน
ผู้อำนวยการฝ่ายบริการความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	
สถาบันพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.)	
๙. นายนิกร ทัสสโร	คณะทำงาน
ผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา	

๑๐. นายนาวิ...

-๒-

๑๐. นายนาวิ สกุลวงศ์ธนา	คณะกรรมการ
ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์พิเศษ ช่วยทำงานชั่วคราวในตำแหน่ง	
ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ประจำสำนักประธานศาลฎีกา	
๑๑. เลขานุการศาลฎีกา	คณะกรรมการ
๑๒. นายเรืองสิทธิ์ ตันกาญจนานรักษ์	คณะกรรมการ
รองเลขานุการศาลฎีกา	
๑๓. นายภพ เอศพรพานิช	คณะกรรมการ
รองเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม	
๑๔. นางสาวสุชาติ พุทธิโยธิน	คณะกรรมการ
ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำสำนักประธานศาลฎีกา	
๑๕. นางสาวจิมจิต พันธุ์ทวี	คณะกรรมการ
ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำสำนักประธานศาลฎีกา	
๑๖. นายหัสสนัญ กุลสิทธิ์ชัยญา	คณะกรรมการ
ผู้พิพากษาศาลจังหวัดสมุทรปราการ ช่วยทำงานชั่วคราวในตำแหน่ง	
ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำสำนักประธานศาลฎีกา	
๑๗. นายปณณัฏ บุนนาค	คณะกรรมการ
ผู้พิพากษาศาลจังหวัดสงขลา ช่วยทำงานชั่วคราวในตำแหน่ง	
ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำสำนักประธานศาลฎีกา	
๑๘. ผู้อำนวยการสำนักอำนวยการประจำศาลฎีกา	คณะกรรมการและเลขานุการ
๑๙. ผู้อำนวยการศูนย์วิทยบริการศาลยุติธรรม	คณะกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๒๐. ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมงานตุลาการ	คณะกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๒๑. ผู้อำนวยการสำนักประธานศาลฎีกา	คณะกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๒๒. นางสาววันวิสาข์ อรัญวารี	คณะกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
บรรณารักษ์ชำนาญการพิเศษ	
๒๓. นางสาวศิริประภา พันธุรินทร์	คณะกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ	

ให้คณะกรรมการฯ มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

- (๑) ศึกษา รวบรวมข้อมูล วัตถุ และเอกสารสำคัญทางประวัติศาสตร์ศาลยุติธรรม กฎหมายและกระบวนการยุติธรรมโดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับศาลฎีกาเพื่อจัดเก็บรักษาในศูนย์การเรียนรู้ทางด้านกฎหมายและกระบวนการทางศาล ณ ศาลฎีกา

(๒) กำหนด...

(๒) กำหนดรูปแบบเนื้อหาและพื้นที่สำหรับการจัดทำศูนย์การเรียนรู้ทางด้านกฎหมาย และกระบวนการทางศาล ณ ศาลฎีกา

(๓) จัดเตรียมความพร้อมของบุคลากรในการนำเสนอข้อมูล ตลอดจนรูปแบบขั้นตอน ในการให้บริการแก่ประชาชน

(๔) กำหนดแผนการและดำเนินการประชาสัมพันธ์ศูนย์การเรียนรู้ทางด้านกฎหมาย และกระบวนการทางศาล ณ ศาลฎีกา

(๕) แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อดำเนินการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

(๖) รายงานผลการดำเนินงานต่อประธานศาลฎีกา

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

(นายไสลเกษ วัฒนพันธุ์)

ประธานศาลฎีกา

คำสั่งประธานศาลฎีกา

ที่ ๑๑ /๒๕๖๓

เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานยกร่างกฎหมายหรือระเบียบว่าด้วยการจัดตั้งที่ปรึกษาศาลยุติธรรม

องค์กรศาลยุติธรรมมีความจำเป็นในการสร้างความเชื่อถือและศรัทธาแก่ประชาชนอย่างมั่นคงและยั่งยืน จึงจำเป็นต้องมีองค์บุคคลที่เป็นทรัพยากรที่มีประสบการณ์ประกอบไปด้วยความรู้ความสามารถไว้เป็นที่ปรึกษาหรือให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์แก่ศาลยุติธรรมทั้งในส่วนของประธานศาลฎีกาและองค์กรศาลยุติธรรมในภาพรวม เพื่อทำหน้าที่ให้คำแนะนำเสนอความเห็น ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับทิศทาง หรือการวางแผนพัฒนาศาลยุติธรรม และถ่ายทอดความรู้ประสบการณ์งานด้านบริหารแก่ผู้บริหารศาลยุติธรรมทุกระดับ อันจะนำไปสู่ความต่อเนื่องของนโยบายและการพัฒนางานของศาลยุติธรรม

ในการนี้ จึงแต่งตั้งคณะทำงานยกร่างกฎหมายหรือระเบียบว่าด้วยการจัดตั้งที่ปรึกษาศาลยุติธรรม โดยมีรายชื่อบุคคลดังต่อไปนี้

๑. นางเมทินี ชโลธร	ประธานคณะทำงาน
รองประธานศาลฎีกา	
๒. นางสาวปิยกุล บุญเพิ่ม	คณะทำงาน
ประธานแผนกคดีล้มละลายในศาลฎีกา	
๓. นายโชติวัฒน์ เหลืองประเสริฐ	คณะทำงาน
อธิบดีผู้พิพากษาศาลแรงงานกลาง	
๔. นางอโนชา ชีวิตโสภณ	คณะทำงาน
ผู้พิพากษาศาลฎีกา	
๕. นางชนากานต์ อีระเวชพลกุล	คณะทำงาน
ผู้พิพากษาศาลฎีกา	
๖. นายสุรินทร์ ชลพัฒนา	คณะทำงาน
เลขาธิการประธานศาลฎีกา	

๗. นายวรรัตน์ กลิ่นรัตน์ คณะทำงาน

ผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา

๘. นายนาวิ สกุลวงศ์ธนา คณะทำงาน

ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษ ช่วยทำงานชั่วคราวในตำแหน่ง

ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ประจำสำนักประธานศาลฎีกา

๙. นายคมน์ทงชัย ฉายไพโรจน์ คณะทำงาน

เลขานุการศาลฎีกา

๑๐. นายอภิชาติ คงชาตรี คณะทำงาน

ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำกองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา

๑๑. นายภพ เอกรพานิช คณะทำงาน

รองเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม

๑๒. นางสาวสุธาทิพ ยุทธโยธิน คณะทำงานและเลขานุการ

ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำสำนักประธานศาลฎีกา

๑๓. ผู้อำนวยการสำนักประธานศาลฎีกา คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ

๑๔. นางอัจฉริยา สันติปรีชาวัฒน์ คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ

นิติกรชำนาญการพิเศษ

ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่พิจารณาเสนอความเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้งที่ปรึกษา
ศาลยุติธรรม รวมทั้งพิจารณากลับกรองเสนอความเห็น จัดทำร่างกฎหมายหรือระเบียบเกี่ยวกับ
การจัดตั้งที่ปรึกษาศาลยุติธรรมดังกล่าวเพื่อนำเสนอต่อประธานศาลฎีกาพิจารณาต่อไป

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๙ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

(นายไสลเกษ วัฒนพันธุ์)

ประธานศาลฎีกา

ศาลมูรกา

เจตจำนงยึดมั่นไว้ให้เที่ยงแท้
จิตแน่วแน่มั่นคงดำรงมั่น
แม้วิฤตติชิตกาโถมเข้าโรมรัน
มีหวาดหวั่นไม่หวาดไหวในวิญญาน
หมายยุติธรรมยังยืนไว้ไม่มีหยุด
ยังให้ยืนหยัดแค้นหมุดคุดหินผา
ชโลมขึ้นร้อนจีรังดังธारा
ให้ประชาเป็นสุขได้ในแผ่นดิน

“...ต่อไปศาลฎีกาต้องเปิดให้คนภายนอกเข้าชมการทำงาน
ทำให้เห็นว่าสิ่งเหล่านี้ไม่ใช่ความลับ
มีกระบวนการทำงานที่โปร่งใสตรวจสอบได้
ทั้งทำให้ศาลฎีกาเป็นแหล่งเรียนรู้ของนักกฎหมาย
และประชาชนทั่วไป...”

นายไสลเกษ วัฒนพันธุ์
ประธานศาลฎีกา คนที่ ๔๕

